ОБСЄ Організація з безпеки та співробітництва в Європі
Координатор проектів в Україні

Збірка матеріалів щодо представлення результатів Національної оцінки ризиків у сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму

м. Київ
20 грудня 2019 року

Національний банк України

Секторальна оцінка ризиків відмивання коштів/фінансування тероризму

Олександр ЦАРЕВСЬКИЙ

Департамент фінансового моніторингу

м. Київ, 20 грудня 2019 року

СОР Національного банку

СОР Національного банку

Піднаглядні Національному банку СПФМ

- **Банки**
- **Небанківські фінансові установи**

Джерела, які використовував Національний банк:

- дані щодо стану виконання СПФМ вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ
- дані щодо ефективності здійснення регулювання і нагляду за СПФМ з питань ВК/ФТ
- типові схеми ВК/ФТ з використанням СПФМ сектору
- статистичні форми звітності Національного банку
- матеріали FATF, MONEYVAL, Базельського комітету банківського нагляду та інших

Що здійснено Національним банком?

Застосовано якісно-кількісний підхід

- *Охоплює **24 фактори ризику** ВК;*
- *Охоплює **21 фактор ризику** ФТ.*

Розроблено опитувальники для СПФМ, що базувались на оцінці:

- ризиків ВК/ФТ фінансових продуктів банків
- ризиків ВК/ФТ фінансових продуктів НФУ
- ризиків ВК/ФТ організаційно-правових форм клієнтів СПФМ
- ризиків ВК/ФТ способів (каналів) надання банківських послуг

Враховано НОРи різних країн

Велика Британія, Латвія, Андорра, Ірландія, Сербія, Словенія, острів Мен, Угорщина

Результати оцінки ризиків ВК/ФТ банківських продуктів 1/2

№	Види банківських продуктів та послуг, які банк надає клієнтам	Оцінка ризику використання для ВК	Оцінка ризику використання для ФТ
1	2	3	4
1	Послуги з використанням готівки:		
1.1.	Приймання (інкасація) готівкових коштів від клієнтів для подальшого зарахування на їх рахунки в банку	6	3
1.2.	Внесення готівкових коштів на рахунки клієнтів фізичних осіб/ суб'єктів господарювання.	7	4
1.3.	Видача готівки з рахунків клієнтів	9	9
1.4.	Приймання готівки для переказу без відкриття рахунку	7	8
1.5.	Виплата переказу готівкою без відкриття рахунку	8	9
2	Валюто-обмінні операції	3	3
3	Операції за рахунками з використанням електронних платіжних засобів	7	6
4	Обслуговування рахунків для соціальних/пенсійних виплат	1	2
5	Обслуговування рахунків для виплати заробітної плати фізичним особам	2	3
6	Встановлення ділових відносин із суб'єктом господарювання в рамках зарплатно-карткового проекту	3	2
7	Обслуговування вкладних (депозитних) рахунків	5	2

Результати оцінки ризиків ВК/ФТ банківських продуктів 2/2

№	Види банківських продуктів та послуг, які банк надає клієнтам	Оцінка ризику використання для ВК	Оцінка ризику використання для ФТ
1	2	3	4
7	Обслуговування вкладних (депозитних) рахунків	5	2
8	Послуги кредитування	5	2
9	Надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа (з описом цінностей)	4	3
10	Надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа (без опису цінностей)	6	6
11	Операції з цінними паперами	7	2
12	Операції з банківськими металами	5	2
13	Обслуговування кореспондентських рахунків	6	5
14	Внутрішньодержавні перекази	7	8
15	Транскордонні перекази, отримані в Україні	7	5
16	Транскордонні перекази, відправлені з України	8	7
17	Сплата податків, штрафів та інших обов’язкових платежів на користь органів державної влади або переказ коштів за житлово-комунальні послуги	1	1
18	Переказ коштів готівкою в межах України у сумі, що є меншою ніж 5000 гривень та відсутності ознак пов’язаності такої фінансової операції з іншими фінансовими операціями, що в сумі перевищують 5000 гривень	3	5
19	Інші продукти/послуги (послуги з факторингу, надання гарантії і торгового фінансування)	3	2

Результати оцінки ризиків ВК/ФТ послуг переказу коштів НФУ

№	Види послуг НФУ	Оцінка ризику використання для ВК	Оцінка ризику використання для ФТ
1	**2**	**3**	**4**
1	Валютообмінні операції	3	3
2	Внутрішньодержавні перекази	7	8
3	Транскордонні перекази, отримані в Україні	5	7
4	Транскордонні перекази, відправлені з України	5	7

Результати СОР Національного банку (1)

Зони найменшого ризику

- *Органи державної влади України*
- *Міжнародні установи чи організації*
- *Установи, органи, офіси або агентства ЄС*
- *Дипломатичні представництва іноземних держав*
- *Публічні юридичні особи (їх дочірні компанії), акції яких перебувають у лістингу на міжнародно визнаних біржах*
- *Особи, які мають рахунки для отримання ЗП, стипендій, інших соціальних виплат*
- *ОСББ*
- *Підприємства ЖКГ, провайдери доступу в Інтернет та до послуг телебачення*

Зони мінімального ризику

- *Компанії, що здійснюють звичні (зрозумілі) операції, платять податки*
- *Пересічні громадяни, що здійснюють операції на незначні суми*
- *Клієнти, до яких відсутні підозри ВК/ФТ*

***Спрощені заходи* ідентифікації, верифікації та вивчення**

***Мінімальні вимоги* до ідентифікації, верифікації та вивчення**

- **Сприятиме отриманню доступу пересічних громадян до послуг СПФМ**
- **Спростить діяльність низькоризикових категорій клієнтів СПФМ**
- **Дасть змогу вивільнити ресурси СПФМ для зосередження уваги на зонах найбільшого ризику**

Результати СОР Національного банку (2)

Зони найбільшого ризику

Категорії клієнтів:

- *Публічні діячі та їх пов'язані особи*
- *Громадські об'єднання*
- *Неприбуткові (релігійні, благодійні) організації*
- *Політичні партії*
- *Підозри щодо фіктивної діяльності, статусу «компанії-оболонки» з метою здійснення ВК/ФТ*

Види операцій:

- *Операції з готівкою*
- *Транскордонні перекази*
- *Внутрішньодержавні перекази*
- *Операції з ОВДП*

Запровадження посилених заходів ідентифікації, верифікації і вивчення з боку СПФМ

Зони неприйнятно високого ризику

- *Учасники операції – терористи*
- *Учасники операції – особи із санкційних списків ООН*
- *Компанії щодо яких є підстави вважати, що вони здійснюють фіктивне підприємництво або є компаніями оболонками з метою здійснення ВК/ФТ*

Блокування активів, відмова від встановлення (підтримання) ділових відносин

Результати проведеної оцінки рівня ризику ВК/ФТ банківського сектору

	ВК	ФТ
ЙМОВІРНІСТЬ використання банків для ВК/ФТ	❑ операції з високоліквідними активами ❑ транскордонних характер операцій ❑ онлайн доступ до послуг ❑ миттєвість проведення операцій ❑ можливість анонімного використання продуктів	❑ проведення бойових дії на Сході Україні; ❑ політична нестабільність; ❑ високий рівень обігу та використання готівки; ❑ значний рівень корупції
РІВЕНЬ НАСЛІДКІВ	Під час нагляду виявлялись фінансові операції, що містять ознаки **ВК:** ❑ з використанням номінальних кінцевих бенефіціарних власників (контролерів); ❑ фіктивне підприємництво ❑ незаконне виведення капіталів	наслідки використання банків в схемах **ФТ** можуть виникати на всіх рівнях, включаючи негативний вплив на репутацію, фінансові показники, власників банків, а також на національну і міжнародну безпеку
ПОМ'ЯКШУВАЛЬНІ ЗАХОДИ	❑ належне виконання НБУ функцій СДФМ ❑ заходи НБУ щодо удосконалення РОП під час нагляду ❑ оновлення методик проведення перевірок НБУ з урахуванням міжнародних стандартів	

6

Завдяки наявності ефективних пом'якшувальних заходів, у тому числі належної регуляторної та наглядової діяльності НБУ, **рівень чистого ризику** банківського сектору оцінений як **«СЕРЕДНІЙ»** щодо **ВК** і **«НИЗЬКИЙ»** щодо **ФТ**

3

рівень чистого ризику

Результати проведеної оцінки рівня ризику ВК/ФТ щодо переказу коштів НФУ

	ВК	ФТ
ЙМОВІРНІСТЬ використання НФУ для ВК/ФТ	❑ швидкість і простота переказу коштів ❑ широке географічне охоплення ❑ онлайн доступ до послуг ❑ використання дистанційних каналів доступу	❑ проведення бойових дій на Сході Україні; ❑ політична нестабільність; ❑ високий рівень обігу та використання готівки; ❑ значний рівень корупції
РІВЕНЬ НАСЛІДКІВ	використовуються різні техніки, що мають такі ознаки: ❑ дроблення платежів ❑ використання третіх осіб ❑ невідповідність суті діяльності клієнта і платежів, які проводяться по його рахунку	операції здійснюються у незначних сумах, замасковані під звичайні перекази, такі як «допомога родичам», «пожертвування на лікування» тощо
ПОМ'ЯКШУВАЛЬНІ ЗАХОДИ	❑ законодавче обмеженням максимального рівня штрафів ❑ недостаній рівень кваліфікації працівників НФУ та автоматизації процесів управління ризиками ВК/ФТ ❑ здійснення регулювання і нагляду НФУ з питань ПФК/ФТ з боку двох державних регуляторів	

9

У зв`язку з відсутністю ефективних пом'якшувальних заходів, у тому числі, через наявну проблематику у законодавстві щодо регулювання НФУ з питань ПВК/ФТ, **рівень чистого ризику переказу коштів НФУ** щодо **ВК** оцінений як **«ВИСОКИЙ»,** щодо **ФТ** як **«СЕРЕДНІЙ»**

6

рівень чистого ризику

Секторальні ризики ринку цінних паперів у сфері фінансового моніторингу

Загальний аналіз сектору ринку цінних паперів

Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2013 – 2018 роках, млрд. грн.

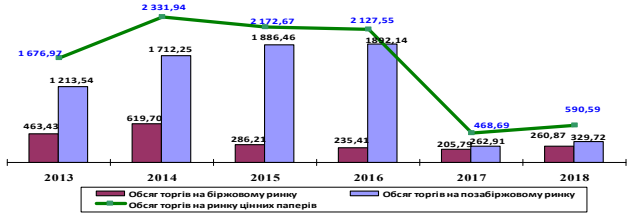

Структура обсягу торгів на ринку цінних паперів з фінансовими інструментами у 2006 – 2018 роках, %

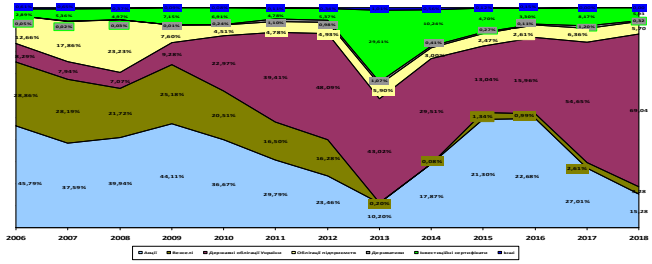

Загальна номінальна вартість цінних паперів з розподілом за депонентами, млрд грн

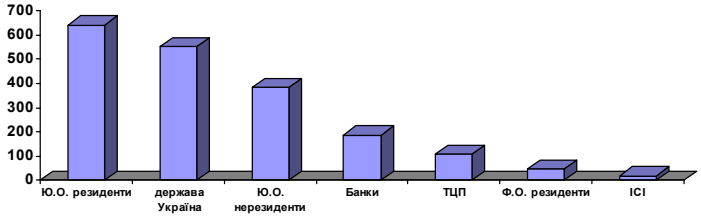

Сальдо обсягу інвестицій нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку, млрд. грн

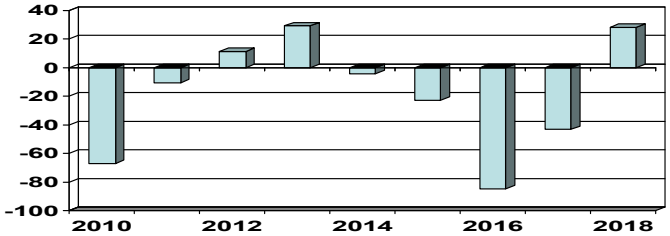

Стан криміногенної ситуації у сфері ринку цінних паперів

Досудовим розслідуванням встановлено:

1. члени злочинного угрупування, шляхом проведення фіктивних фінансових операцій із залученням цінних паперів, організовано діяльність підприємств, з метою сприяння підприємствам реального сектору економіки в мінімізації ними податкових зобов'язань, які підлягають сплаті до бюджету та переводу грошових коштів з безготівкової в готівкову форму (ч. 5 ст. 191, ч. 2 ст. 205, ч. 3 ст. 209 КК)

2. причетність посадових осіб ТОВ «КУА «Інвест-Консалтинг», ТОВ «КУА «Укранське Інвестиційне Товариство» до органзації та функціонування злочинної схеми по ухиленню від сплати податків та легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом реальним сектором економки в ході будівництва та реалізацй нерухомості (ч. 1 ст. 366 КК)

3. депутат Київради та одночасно секретар комісії Київради з питань земельних відносин, маючи доступ до інформації про наявність у столиці земельних ділянок, що перебувають у комунальній власності, організував схему заволодіння трьома такими ділянками з використанням венчурного корпоративного фонду

4. службові особи банківських установ діючи за попередньою змовою зі службовими особами торгівців цінними паперами та їх клієнтів вчинили операції купівлі-продажу ОВДП, що спрямовані на маскування незаконного походження коштів, які одержані внаслідок вчинення злочину, що передувало легалізації (відмиванню) доходів (ч.3 ст.209 КК)

Наглядова діяльність на ринку цінних паперів

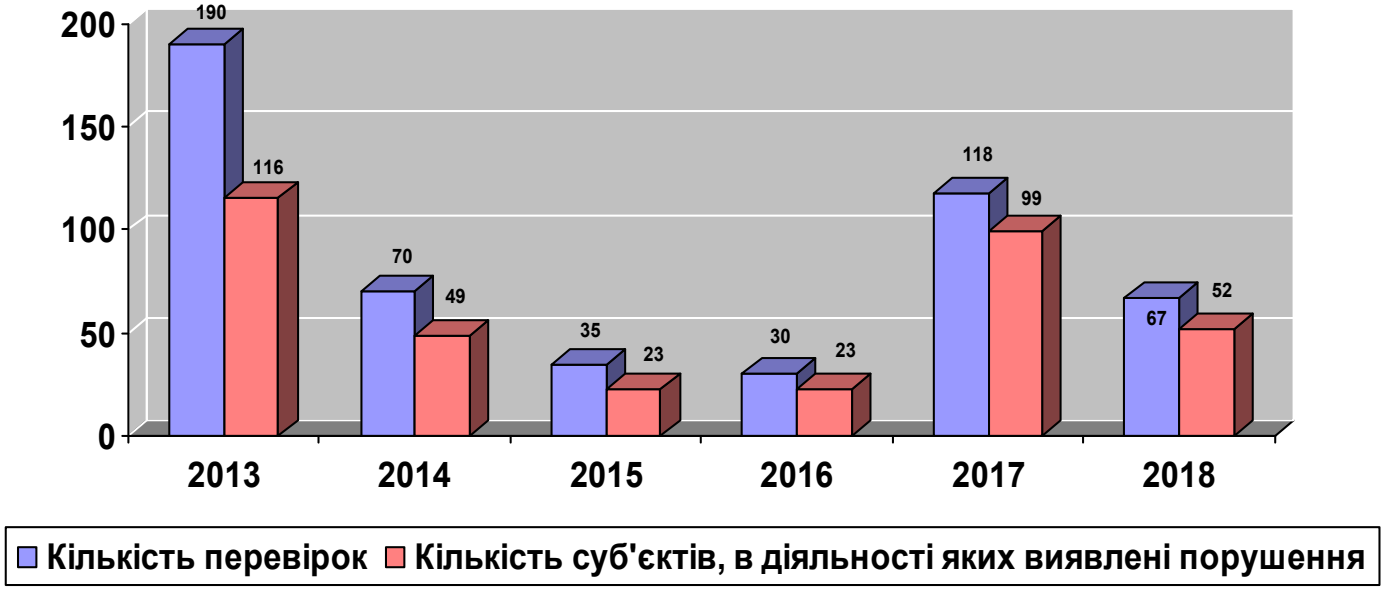

Санкції

	2017 рік	2018 рік
Вимоги (шт.)	53	28
Штрафні санкції (грн.)	422 340,00	344 329,00
Адмінпротоколи	8	-
Анульовано ліцензій	23	5

Типові порушення

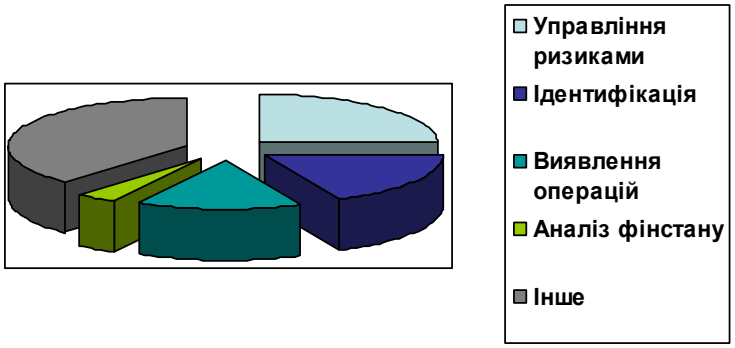

Ефективність діяльності СПФМ

Кількість суб’єктів (професійних учасників ринку цінних паперів), що подавали до Держфінмоніторингу повідомлення про фінансові операції

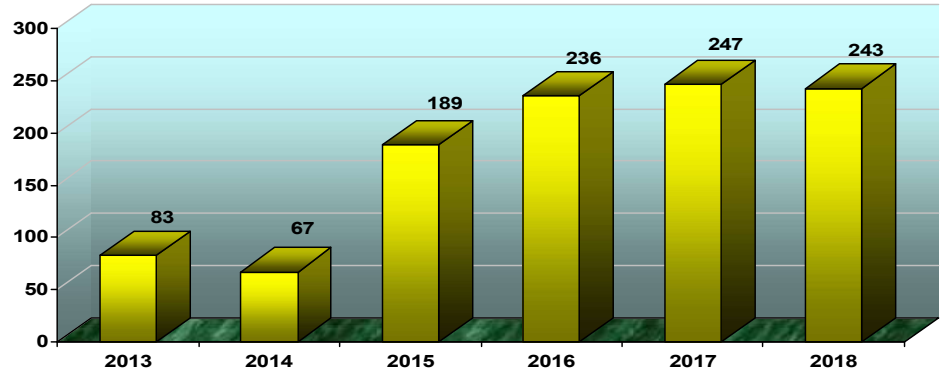

Кількість фінансових операцій, взятих на облік Держфінмоніторингом

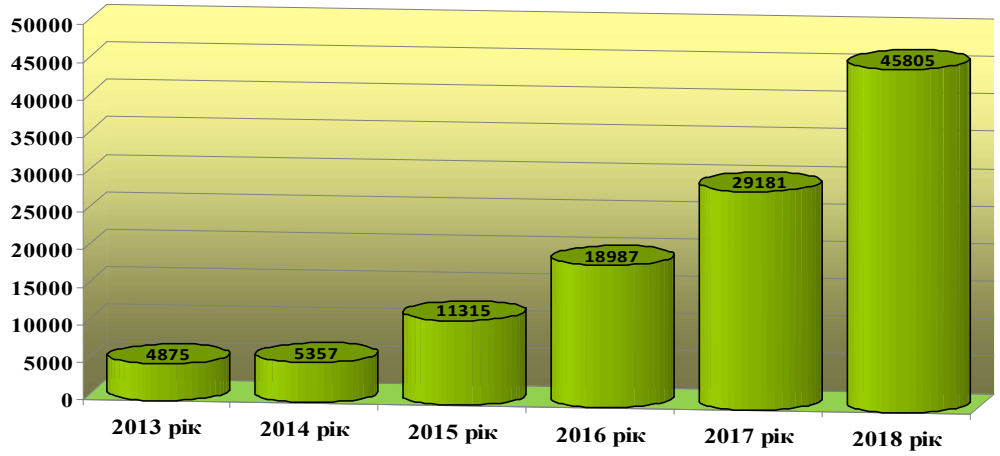

Якісно - скорингова оцінка ринку цінних паперів щодо рівня ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом

	Кількість опитуваних	*Досвід роботи від 1 до 3 років*	*%*	*Досвід роботи від 4 до 7 років*	*%*	*Досвід роботи від 8 і більше років*	*%*
НДУ	1	0	0	1	100	0	0
Біржі	5	1	20	2	40	2	40
Депозитарні установи	13	2	15	1	8	10	77
Торговці цінними паперами	15	1	7	5	33	9	60
Торговці цінними паперами - депозитарні установи	33	3	9	11	33	19	58
Компанії з управління активами	56	9	16	15	27	32	57
ВСЬОГО:	**123**	**16**	13	**35**	28	**72**	59

Оцінка ризику ВК

Фактори ризику	Рівень ризику		
	Низький (1-3 бали)	Середній (4-6 балів)	Високий (7-9 балів)
Загрози			
Рівень складності використовуваних методів ВК		4	
Націленість серйозних організованих злочинних груп на сектор (наявність підозри або вже доведений факт)		4	
Кількість випадків ВК у секторі		5	
Вразливості			
Запобіжні заходи			
Розуміння своїх ризиків ВК й актуальні програми з їх пом'якшення		5	
Регулювання			
Діяльність СПФМ сектору відповідно до актуальних міжнародних стандартів з питань протидії ВК нормативно-правової бази; існує високий рівень ризик-орієнтованого регулювання і нагляду		4	
Можливість заснування фіктивного СПФМ	3		

Оцінка ризику ВК

Зв'язок з високоризикованими країнами			
Питома вага фінансових операцій, які проводять СПФМ в з контрагентами країн високого ризику ВК	2		
Прозорість та підзвітність щодо руху коштів			
Рівень СПФМ сектору, які мають сильні внутрішні практики з прозорості КБВ та підзвітності щодо ідентифікації джерела коштів і статків клієнтів.		6	
Рівень СПФМ, які мають сильні внутрішні практики щодо ідентифікації національних публічних діячів, близьких та повязаних з ними осіб		4	
Наслідки			
Рівень впливу злочинного використання на репутацію, фінансові показники та діяльність СПФМ сектору	4		

Оцінка ризику ФТ

Фактори ризику	Рівень ризику		
	Низький (1-3 бали)	Середній (4-6 балів)	Високий (7-9 балів)
Середовище загрози ФТ			
Рівень складності використовуваних методів ФТ	2		
Рівень націленості терористичних груп, мереж, осередків або окремих бойовиків на сектор (наявність підозри або вже доведений факт)	1		
Наявність випадків ФТ, пов'язаних із залученням СПФМ сектору (наявність підозри або вже доведений факт)	1		
Вразливості			
Запобіжні заходи			
Рівень СПФМ сектору, які мають адекватне розуміння своїх ризиків ФТ й актуальні програми з їх пом'якшення	3		
Рівень СПФМ сектору, які проводять надійну та належну перевірку клієнтів з урахуванням актуальних списків терористів та санкціонованих осіб.	3		
Рівень СПФМ сектору, які мають системи та процедури для підтвердження легітимності своїх клієнтів, їхніх КБВ, близьких та пов'язаних з ними осіб.		4	

Оцінка ризику ФТ

Регулювання			
Рівень відповідності діяльності СПФМ сектору до актуальних міжнародних стандартів з питань протидії ФТ нормативно-правової бази; існує високий рівень ризик-орієнтованого регулювання і нагляду		4	
Питома вага фінансових операцій, які проводять СПФМ в з контрагентами країн високого ризику ВК	2		
Прозорість та підзвітність щодо руху коштів			
1.Рівень СПФМ сектору, які мають сильні внутрішні практики з прозорості КБВ та підзвітності щодо ідентифікації джерела коштів і статків клієнтів.		5	
1.Частота проведення високоризикових фінансових операцій	1		
Наслідки			
1.Рівень впливу ФТ на репутацію, фінансові показники та діяльність СПФМ сектору	2		
1.Рівень впливу ФТ СПФМ сектору на національну та/або міжнародну безпеку	1		

№	Тип клієнта	Оцінка ризику	
		ВК	ФТ
1	2	3	4
1.	Підприємства:		
	приватне підприємство		
	іноземне підприємство		
2.	Господарські товариства:		
	акціонерне товариство		
	відкрите акціонерне товариство (публічне акціонерне товариство)		
	закрите акціонерне товариство (приватне акціонерне товариство)		
	товариство з обмеженою відповідальністю		
	товариство з додатковою відповідальністю		
	командитне товариство		
8.	Громадські об'єднання, профспілки, благодійні організації та інші подібні організації:		
•	Політична партія		
•	Громадська організація		
•	Громадська спілка		
•	Релігійна організація		
•	Благодійна організація		
9.	Інші організаційно-правові форми:		
•	підприємець-фізична особа		

Результати проведеної оцінки ринку цінних паперів щодо рівня ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму

№ з/п	Загроза	Вразливість	Рівень ймовірності настання ризику	Коментар щодо рівня ймовірності настання ризику	Загальний рівень наслідків прояву ризику	Коментар щодо загального рівня наслідків прояву ризику	Рівень ефективності пом'якшувальних заходів	Коментар щодо ефективності пом'якшувальних заходів	Рівень чистого ризику
1.	**Ризик використання ринку цінних паперів для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом**								
	5	4	2	Ризики використання професійних учасників фондового ринку у ВК: Векселі; Акції товариств, які мають ознаки фіктивності; Інвестиційні сертифікати; Акції корпоративних інвестиційних фондів; ОВДП; Офшорні юрисдикції.	4	Наслідки: Фіктивний капітал, який функціонує відірвано від реального капіталу; 2. Приховування реальної фінансово-господарської діяльність суб'єктів господарювання з метою ухилення від оподаткування; 3. Завищення/заниження реальної вартості активів фінансових установ, що не дозволяє виконувати свої зобов'язання перед клієнтами або відшкодовувати кошти в разі банкрутства або ліквідації; 4. Проведення конвертаційних операцій; 5. Виведення капіталу за межі України .	2	Заходи: - зупиняє (забороняє) торгівлю цінними паперами; - визнає емітента фіктивним; - контролює проведені фінансові операції з ЦП та інформує ПОО про «сумнівні» фінансові операції; . - проведення планових та позапланових перевірок, у тому числі виїзних; - право вимагати від СПФМ виконання вимог законодавства, а в разі виявлення порушень вимог законодавства вживати заходів, передбачених законом.	4

Результати проведеної оцінки ринку цінних паперів щодо рівня ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом та

№ з/п	Загроза	Вразливість	Рівень ймовірності настання ризику	Коментар щодо рівня ймовірності настання ризику	Загальний рівень наслідків прояву ризику	Коментар щодо загального рівня наслідків прояву ризику	Рівень ефективності пом'якшувальних заходів	Коментар щодо ефективності пом'якшувальних заходів	Рівень чистого ризику
2.	**Ризик використання ринку цінних паперів з метою ФТ**								
	1	3	1	Прояви ризику ФТ на ринку цінних паперів: 1. Здійснення фінансових операцій з ЦП професійними учасників фондового ринку, місцезнаходження яких територія ОРДЛО; 2. Здійснення фінансових операцій з ЦП професійними учасників фондового ринку за участю суб'єктів господарювання зареєстрованих на території ОРДЛО; 3. Участь професійних учасників фондового ринку у фінансових операцій з ЦП клієнтами, що мають бенефіціарного власника зареєстрованого на території ОРДЛО.	1	Наслідки прояву ризику ФТ на ринку цінних паперів(фондовому ринку), можуть бути: 1.Приховування реальної фінансово-господарської діяльність суб'єктів господарювання з метою ухилення від оподаткування. 2. Переведення безготівкових коштів у готівкові. 3. Використання особами, що пов'язані з провадженням терористичної діяльності незаконно отриманих активів для ФТ.	2	З метою зменшення ризиків бути використаними злочинцями для ФТ: - рішення від 11.11.2014 № 1512 «Про особливості провадження депозитарної діяльності у зв'язку з тимчасовою окупацією території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя»; - рішення від 11.11.2014 № 1511 «Щодо запобігання порушенням прав інвесторів та уникнення ризиків професійних учасників». - рішення Комісії 03.03.2015 № 282 було затверджено «Рекомендації щодо запобігання порушень прав інвесторів та вжиття заходів з уникнення ризиків при провадженні професійної діяльності на території проведення антитерористичної операції та тимчасово окупованій території»; - рішення НКЦПФР № 1707, щодо наждання професійними учасниками фондового ринку до Комісії інформацію про відсутність/наявність осіб стосовно яких застосовані санкції.	2

Результати проведеної оцінки ринку цінних паперів щодо рівня ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму

За результатами проведеної оцінки ринку цінних паперів щодо рівня ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму оцінено:

- *ризики використання ринку цінних паперів для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом як середній;*

- *ризик використання ринку цінних паперів з метою фінансування тероризму як низький.*

Національна комісія,
що здійснює державне регулювання у
сфері ринків фінансових послуг

СЕКТОРАЛЬНА ОЦІНКА РИЗИКІВ ВИКОРИСТАННЯ РИНКІВ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ДЛЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ І ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ

Нацкомфінпослуг здійснює нагляд за фінансовими установами, які надають такі види фінансових послуг:

- страхування;
- надання гарантій та порук;
- послуги у системі накопичувального пенсійного забезпечення в частині адміністрування недержавних пенсійних фондів;
- залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення;
- управління майном для фінансування об’єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю відповідно до Закону України "Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю";
- адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах;
- надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту;
- фінансовий лізинг;
- факторинг;
- довірче управління фінансовими активами.

Кількість учасників ринку небанківських фінансових послуг

Показник	2016	2017	2018	Приріст (од.)	
				2018/2016	2018/2017
І. ДРФУ	**2 125**	**1 993**	**2 024**	**-101**	**31**
Страховики	310	294	281	-29	-13
non-life	271	261	251	-20	-10
life	39	33	30	-9	-3
Кредитні спілки	462	378	358	-104	-20
Фінансові компанії	1 265	1 233	1 299	34	66
НПФ	64	64	62	-2	-2
Адміністратори НПФ	22	22	22	0	0
Довірчі товариства	2	2	2	0	0
ІІ. Інші реєстри	**266**	**246**	**236**	**-30**	**-10**
Лізингодавці-юридичні особи	202	183	167	-35	-16
Страхові/перестрахові брокери	57	56	61	4	5

Активи небанківських фінансових установ (млн. грн.)

Показник	2016	2017	2018	Приріст (%)	
				2018/2016	2018/2017
Всього	**160 898**	**173 315**	**197 499**	**22,7**	**14**
Страховики	56 076	57 381	63 493	13,2	10,7
non-life	45 129	46 159	51 400	13,9	11,4
life	10 947	11 222	12 093	10,5	7,8
Кредитні спілки	2 033	2 170	2 218	9,1	2,2
Фінансові компанії	100 650	111 298	129 043	28,2	15,9
НПФ	2 139	2 466	2 745	28,3	11,3

Обсяги платежів, що сплачуються споживачами в якості оплати за надані небанківські фінансові послуги (млн. грн.)

Показник	2016	2017	2018	Приріст (%)	
				2018/2016	2018/2017
Страхові платежі	35 170	43 432	49 367	40,4	13,7
non-life	32 414	40 518	45 461	40,3	12,2
life	2 756	2 914	3 906	41,7	34
Вклади членів кредитної спілки	1 035	1 124	1 305	26	16,1
Пенсійні внески	77	106	118	53,2	11,3
Лізингові платежі	13 251	8 780	15 101	14	72

Обсяги облікованих зобов’язань фінансових установ перед споживачами за наданими фінансовими послугами (млн. грн.)

Показник	2016	2017	2018	Приріст (%)	
				2018/2016	2018/2017
Страхові резерви	20 937	22 864	26 976	28,8	18
non-life	13 109	14 475	17 641	34,6	21,9
life	7 828	8 389	9 335	19,3	11,3
Резерв забезпечення покриття втрат від неповернених позик, наданих членам кредитної спілки	309	306	296	-4,2	-3,3
Надання гарантій та поручительств	1 962	5 455	9 475	382,9	73,7
Обсяг зобов’язань ФФБ	12 008	25 047	12 610	5	-49,7
Вартість договорів фінансового лізингу	9 822	12 968	22 193	126	71,1
Факторинг	16 888	31 363	48 105	184,8	53,4
Розмір фінансового активу, що є предметом договору про придбання товарів у групах	421	488	259	-38,5	-46,9

Стан криміногенної ситуації у сфері операцій з ринками небанківських фінансових послуг

	2016	2017	2018
Всього обліковано кримінальних правопорушень	**2 564**	**2 476**	**2 756**
особливо тяжкі, тяжкі злочини	1 511	1 478	1 450
частка (%)	*58,9*	*59,7*	*52,6*
направлено до суду з обвинувальним актом	2275	2179	2523

•за даними департаменту захисту економіки Національної поліції України

Структура кримінальних правопорушень в розрізі окремих учасників ринку небанківських фінансових послуг за 2018 рік

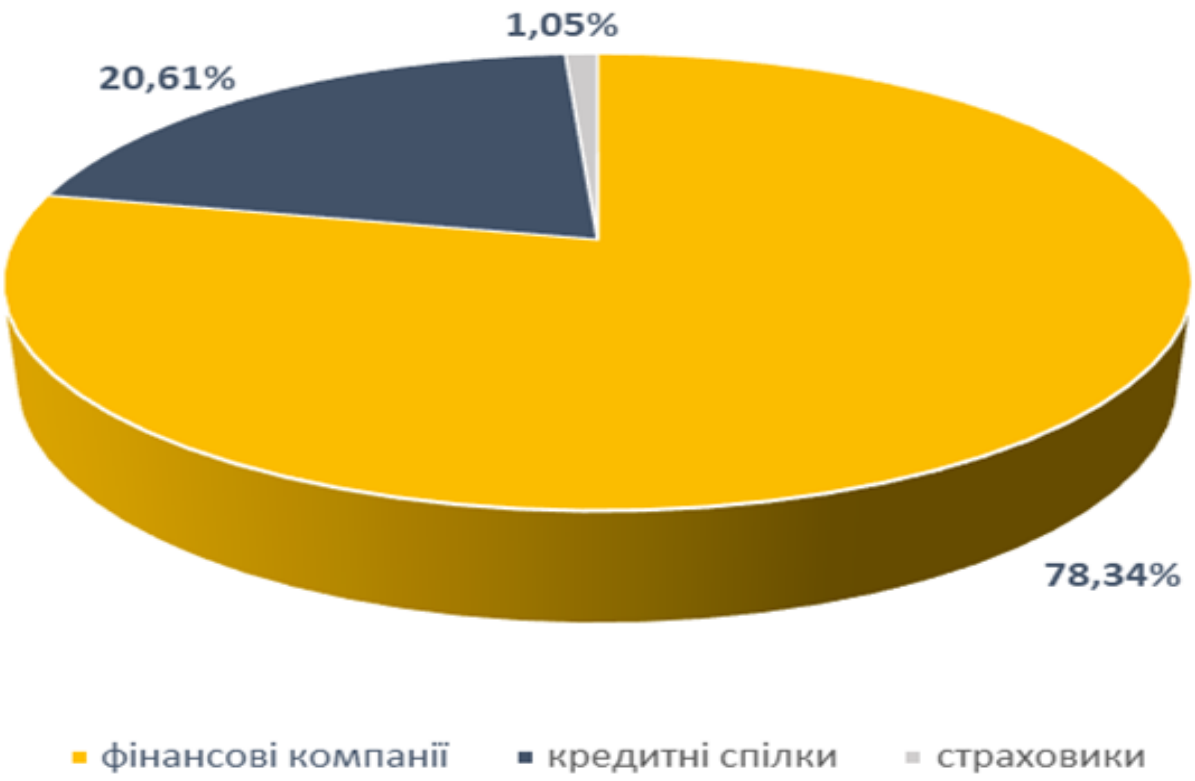

Результати проведеної оцінки ринку небанківських фінансових послуг щодо рівня ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму (чистий рівень ризику)

ВК

Рівень ризику 2:

- накопичувальне пенсійне забезпечення
- кредитні спілки

Рівень ризику 4:

- ФФБ / ФОН

Рівень ризику 6:

- страхування
- надання гарантій та порук
- фінансового лізінгу
- факторингу

Рівень ризику 9:

- надання коштів у позику, в т.ч. на умовах фінансового кредиту

ФТ

Рівень ризику 1:

- накопичувальне пенсійне забезпечення

Рівень ризику 2:

- страхування
- надання гарантій та порук
- кредитні спілки
- ФФБ / ФОН
- фінансового лізінгу
- факторингу

Рівень ризику4:

- надання коштів у позику, в т.ч. на умовах фінансового кредиту

Державна служба фінансового моніторингу України

Секторальна оцінка ризиків на ринку нерухомості

2019 РІК

У Стародавній Греції на земельній ділянці боржника кредитор ставив табличку, яка означала, що в разі несплати боргу земля перейде у власність кредитора.

Табличка називалася:

«Іпотека» (hypothéke)

Секторальна оцінка ризиків

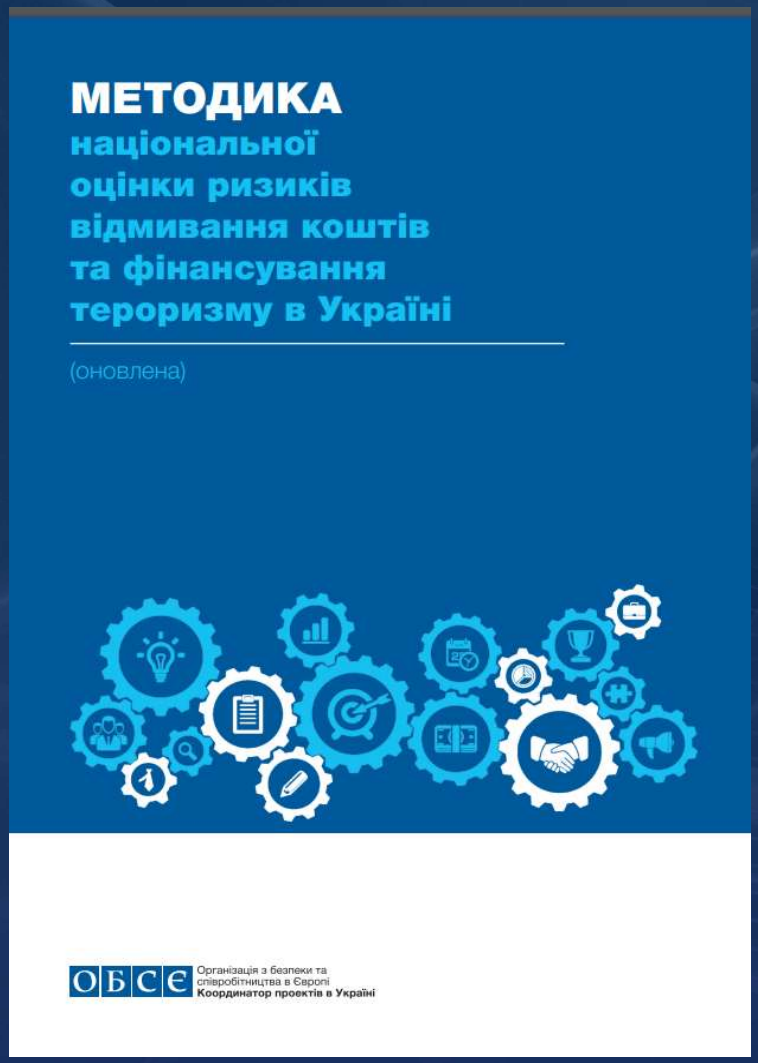

Для оцінки загальної вразливості сектора до ВК, запропоновано 12 факторів. Відповідні фактори згруповані у п’ять підсекцій: запобіжні заходи; регулювання; національна взаємодія та координація; зв’язки з високоризикованими країнами; а також прозорість та підзвітність щодо руху коштів.

Загрози

ОЦІНКА	НИЗЬКИЙ (1-3 бали)	СЕРЕДНІЙ (4-6 балів)	ВИСОКИЙ (7-9 балів)
від 1 до 9	Використовуються нескладні методи ВК	Використовуються відносно складні методи ВК	Використовуються дуже складні методи ВК
від 1 до 9	Існує тільки загроза внутрішньої (національної) злочинності	Здебільшого представлена внутрішня загроза злочинності із деяким залученням спільників-нерезидентів	Існує внутрішня загроза злочинності з істотним залученням спільників-нерезидентів
від 1 до 9	Відсутність або мінімальна націленість серйозних організованих злочинних груп на сектор (наявність підозри або вже доведений факт)	Існує певна націленість серйозних організованих злочинних груп на сектор (наявність підозри або вже доведений факт)	Суттєва та систематична націленість серйозних організованих злочинних груп на сектор (наявність підозри або вже доведений факт)
від 1 до 9	Випадки ВК у секторі відсутні або поодинокі	Помірна кількість випадків ВК у секторі	Істотна кількість випадків ВК у секторі

Використані джерела

Законодавство України

- Конституція України. 28 червня 1996 р. № 254л/96-ВР
- Кодекси України
- Закони України
- Постанови Кабінету Міністрів України
- Нормативно-правові акти СДФМ
- Накази Держспоживстандарту України
- Накази Фонду державного майна України
- Листи державних органів

Міжнародні стандарти

- Стандарти FATF
- Директива (ЄС) 2015/849 Європейського парламенту та Ради «Про запобігання використанню фінансової системи для відмивання грошей та фінансування тероризму». 20 травня 2015 р. № 2015/849

Рекомендації, програми, дослідження, звіти

- Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента Україна до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України у 2017 році» (підготовлено Національним інститутом стратегічних досліджень)
- Міжнародні стандарти з протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення (Рекомендації FATF)
- Посібник FATF
- Програма «Соціально-економічна модернізація України та формування інноваційної моделі розвитку»
- Дослідження «Науково-теоретичні проблеми формування, розвитку та інституційної побудови правової економіки в Україні»
- Кримінологічна характеристика способів вчинення шахрайств в сфері обороту житлової нерухомості // Часопис Академії адвокатури України: електрон. наук. фах. вид. / Акад. адвокатури України. – К.: 2014. – Том 7. — № 2 (23). – С. 33-40
- Вчений А. М. Ізовітов (джерело - Вивчення та попередження злочинності в сфері земельного ринку в Україні: дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / А. М. Ізовіта. – Одеса: НУОЮА, 2014. – 236 с.)
- Звіт про антилегалізаційні заходи та заходи запобігання корупції у секторі нерухомості у чотирьох ключових ринках опубліковано організацією «Трансперенсі Інтернешнл» (2017 рік)
- Звіт про національну оцінку ризиків (supra-national risk assessment)
- Типологічне дослідження «Ризики використання готівки»
- Видання «Підприємство, господарство і право» (№ 3 за 2017 рік) стаття «Земельні правовідносини в Україні»

Офіційні веб-сайти

- офіційний веб-сайт та адмінзвітність Держфінмоніторингу
- офіційний веб-сайт ДФС
- офіційний веб-сайт ГПУ
- офіційний веб-сайт СБУ
- офіційний веб-сайт Мін'юсту
- офіційний веб-сайт Держкомстату
- офіційний веб-сайт НАБУ
- офіційний веб-сайт НБУ
- офіційний веб-сайт Національної поліції
- офіційний веб-сайт Нацкомфінпослуг
- офіційний веб-сайт ГУНП у м. Києві
- офіційний веб-сайт ФДМУ

Звіт про наднаціональну оцінку ризиків (supra-national risk assessment – SNRA 26 червня 2017 р.

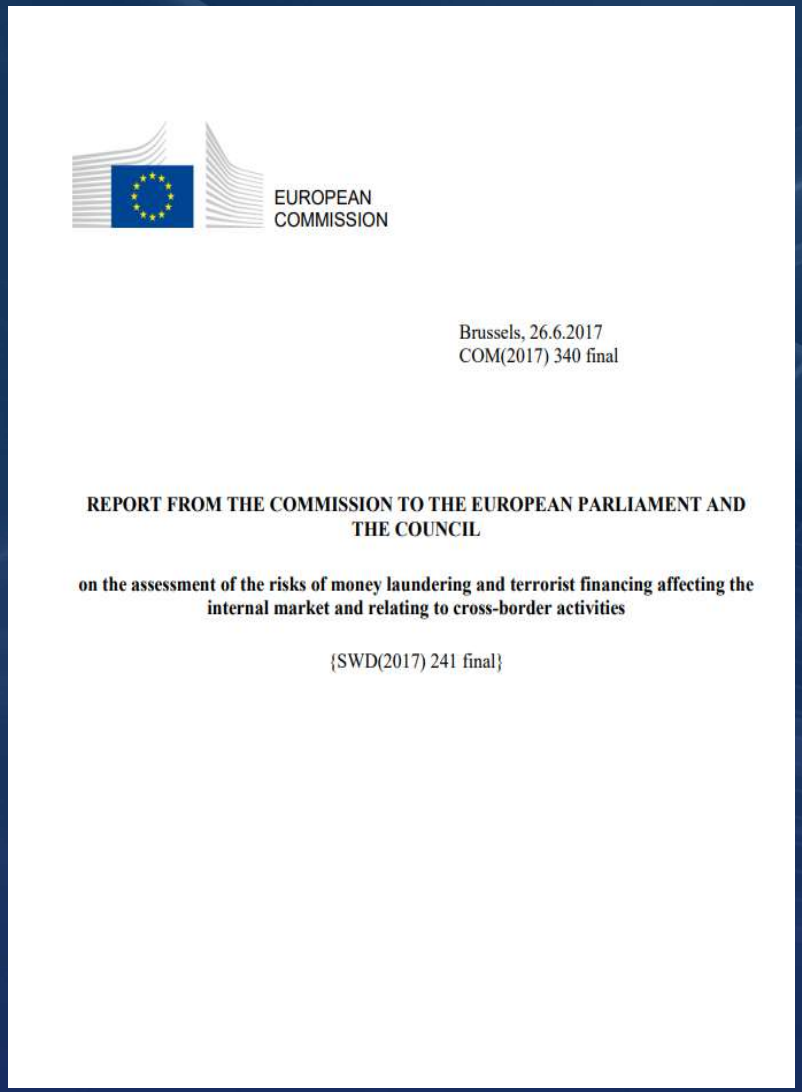

EUROPEAN COMMISSION

Brussels, 26.6.2017
COM(2017) 340 final

REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL

on the assessment of the risks of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities

{SWD(2017) 241 final}

Відмивання коштів

Базуючись на переконливих даних, що зібрані правоохоронними органами (ПО), які виявили систематичне використання сектору нерухомості у схемах по ВК та через факт того, що їх послуги можуть бути поєднані з тими, які надаються іншими фахівцями нефінансового профілю, рівень загрози ВК, пов'язаної з сектором нерухомості, визначається як дуже істотний (4-ий рівень).

Фінансування тероризму

Оцінка вразливості ФТ, пов'язаної з інвестиційною діяльністю у сфері нерухомості, визначається як дуже істотна (4-ий рівень).

Аналіз визначив десять головних сфер, де юридичні лазівки або слабкі імплементація чи правозастосування дають змогу корупціонерам та іншим кримінальним злочинцям відмивати гроші через сектор операцій з нерухомістю.

Звіт «Трансперенсі Інтернешнл» про антилегалізаційні заходи та заходи запобігання корупції у секторі нерухомості у чотирьох ключових ринках (2017 рік)

Звіт висвітлює головні проблеми, які стосуються операцій з нерухомістю та відмиванню грошей у цих чотирьох країнах та висновки з цього приводу, зокрема з таких питань як:

- недостатнє охоплення антилегалізаційними положеннями.
- ідентифікація бенефіціарних власників юридичних осіб, трастів та інших юридичних утворень є ще досі не нормативізованою.
- іноземні компанії мають доступ до ринків нерухомості з незначними вимогами чи контролем;
- надмірна залежність щодо обов’язкової ретельної перевірки фінансовими установами призводить до готівкових операцій, які важко відслідкувати;
- недостатні вимоги щодо повідомлень про підозрілі операції та слабка імплементація;
- слабка або відсутня перевірка щодо публічних діячів та пов’язаних з ними осіб;
- обмежений контроль над фахівцями, які можуть займатися операціями з нерухомим майном: відсутній тест на «відповідність та добросовістність»;
- обмежене розуміння та діяльність щодо легалізаційних ризиків у секторі;
- непослідовний нагляд та відсутність санкцій.

Структура звіту

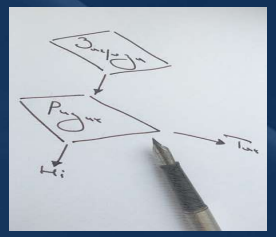

Розділ 1. Основи методики проведення секторальної оцінки ризиків

Розділ 2. Економічна теорія ринку нерухомого майна

Розділ 3. Загальний аналіз сектору операцій з нерухомим майном

Розділ 4. Стан криміногенної ситуації у сфері операцій з нерухомим майном

Розділ 5. Міжнародні аспекти оцінки ризику у сфері купівлі-продажу нерухомості

Розділ 6. Правове регулювання у сфері купівлі-продажу нерухомого майна

Розділ 7. Наглядова діяльність на ринку нерухомого майна

Розділ 8. Оцінка ринку нерухомості щодо рівня ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та національні типології

Розділ 9. Якісно-скорингова оцінка ринку нерухомості щодо рівня ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом і фінансування тероризму

План рекомендованих дій

Список використаних джерел під час підготовки секторальної оцінки

ПІДРОЗДІЛ ФІНАНСОВОЇ РОЗВІДКИ

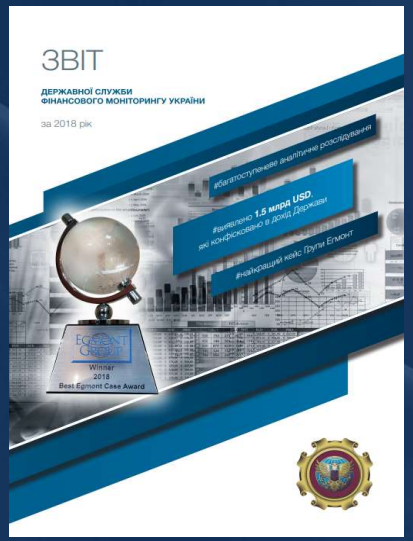

Типологічні ознаки на ринку нерухомості

- використання іноземної компанії зареєстрованої в одній юрисдикції, рахунки якої відкрито в іншій юрисдикції;
- недекларування доходів при перетині митного кордону України;
- використання неприбуткових організацій;
- завищення ціни нерухомості;
- купівля корпоративних прав в іноземних юрисдикціях;
- використання пов'язаних осіб, для приховування джерел походження коштів при придбанні нерухомості;
- придбання нерухомості пов’язаними особами для національного публічного діяча;
- придбання нерухомості національним публічним діячем, з джерелом походження коштів від пов’язаних осіб;
- використання компаній-нерезидентів, що зареєстровані на підставних осіб та контролюються публічними діячами;
- використання готівки;
- швидке погашення кредитів, в т.ч. іпотеки.

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

Основні ознаки кримінальних проваджень

- поширення практики самовільного захоплення земельних ділянок для подальшого будівництва житла без дозвільних документів, в поєднанні зі злочинним привласненням коштів інвесторів;
- кримінальне відчуження нерухомості з використанням державних електронних інформаційних ресурсів, за пособництва державних реєстраторів з подальшим оформленням нерухомості на підставних осіб;
- незаконне заволодіння нерухомістю осіб, що є хворими, малозабезпеченими чи ведуть асоціальний спосіб життя;
- використання нотаріусів та державних реєстраторів у злочинній перереєстрації прав на нерухоме майно та його подальшого заволодіння;
- застосування механізму відчуження комунального та державного майна через підроблені судові рішення;
- поширення діяльності так званих «чорних» ріелторів, які шляхом шантажу, погроз, побоїв і навіть убивств набувають право власності на відповідну нерухомість;
- шахрайське заволодіння нерухомими майном злочинною групою одночасно за участі представників агентств нерухомості (ріелторів), нотаріуса, державних реєстраторів та осіб з кримінальних кіл;
- використання підробних документів та підставних осіб для кримінального відчуження нерухомості;
- поширення випадків купівлі-продажу нерухомості за криптовалюту, як наслідок безконтрольності та анонімізації операцій при здійсненні ділових відносин на ринку нерухомості;
- виявлення тенденцій щодо використання ринку нерухомості для фінансування тероризму.

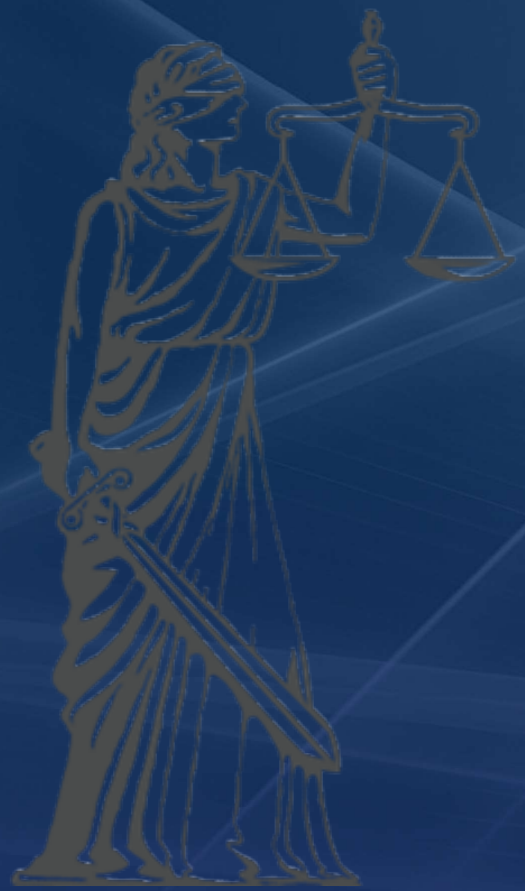

СУДОВА ПРАКТИКА

- використання підроблених договорів купівлі-продажу нерухомого майна;
- псевдобудівельна діяльність з метою шахрайського заволодіння коштів інвесторів та використання підставних осіб для оформлення кредитів;
- інвестування кримінальних коштів в нерухомість, з метою приховуванням їх злочинного походження;
- недбальство державних реєстраторів та нотаріусів при перереєстрації прав власності на нерухоме майно;
- привласнення шляхом шахрайства з нерухомим майном безпорадних осіб, та подальшого відмивання коштів;
- заволодіння нерухомим майном шляхом організованою злочинною групою, у тому числі шляхом зловживання службовим становищем працівниками державних органів;
- незаконне отримання у власність земельних ділянок при їх розпаюванні.

РЕГУЛЯТОРНО-НАГЛЯДОВА СКЛАДОВА

Діяльність посередників на ринку купівлі продажу нерухомого майна у сфері фінансового моніторингу характеризується низьким рівнем:

- постановки на облік спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу, зокрема ріелторів;
- подання суб'єктами первинного фінансового моніторингу інформації про ФО, що підлягають фінансовому моніторингу;
- проходження навчання та підвищення кваліфікації працівниками суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

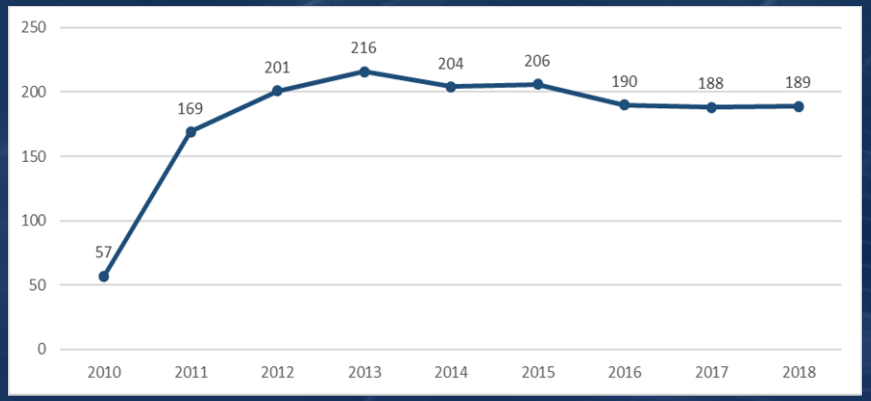

Інформація щодо кількості ріелторів, які перебувають на обліку в Держфінмоніторингу

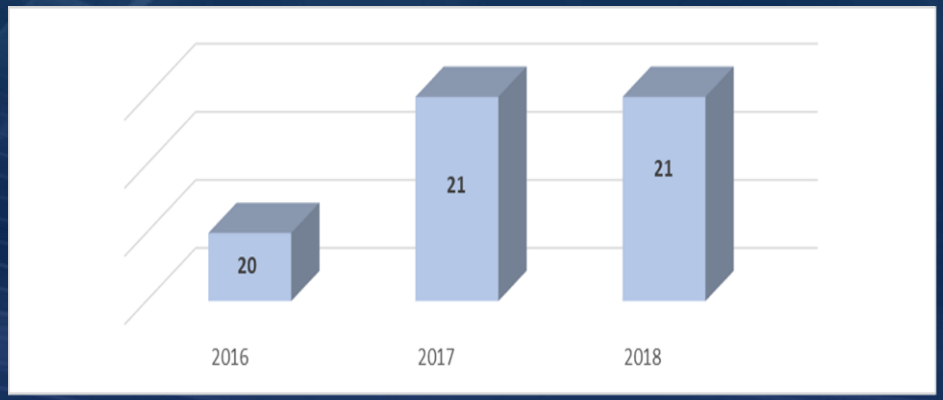

Інформація щодо кількості повідомлень з ознаками фінансового моніторингу поданих нотаріусами та взято на облік Держфінмоніторингом

НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ

У вересні 2017 року в Україні вперше в світі уклали угоду з купівлі-продажу нерухомості за криптоактив. Власник квартири в Києві з іншої країни продав нерухомість через свого представника.

Власником криптоактиву виступила іноземна компанія. Сторони уклали смарт-контракт на базі іноземного стартапу, відповідно до якого цифрові гроші надійшли продавцеві після внесення змін в реєстрі власності.

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕНОЇ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ВИКОРИСТАННЯ РИНКУ НЕРУХОМОСТІ З МЕТОЮ ВК/ФТ

№ з/п	Загроза	Вразливість	Рівень ймовірності настання ризику	Загальний рівень наслідків прояву ризику	Рівень чистого ризику
1	Ризик використання ринку нерухомості для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом				
	5	4	3	9	9
2	Ризик використання ринку нерухомості з метою ФТ				
	1	3	3	8	6

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕНОЇ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ВИКОРИСТАННЯ РИНКУ НЕРУХОМОСТІ З МЕТОЮ ВК/ФТ

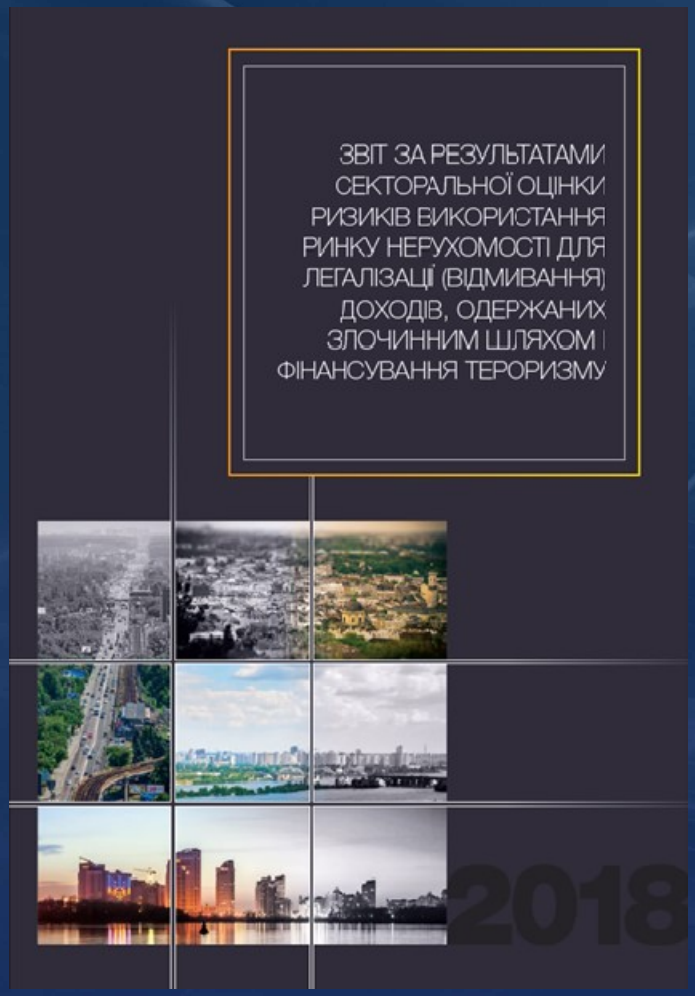

РЕЗУЛЬТАТИ ДРУГОГО ЕТАПУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОЦІНКИ РИЗИКІВ У СФЕРІ ПВК/ФТ (2016 - 2018)

Глущенко О.О. – к.е.н., директор Департаменту координації системи фінансового моніторингу Державної служби фінансового моніторингу України

ВИСНОВОК / ВСТУП

Ви не можете змінити людську природу, ви можете змінити лише обставини, в яких проявляється людська природа!

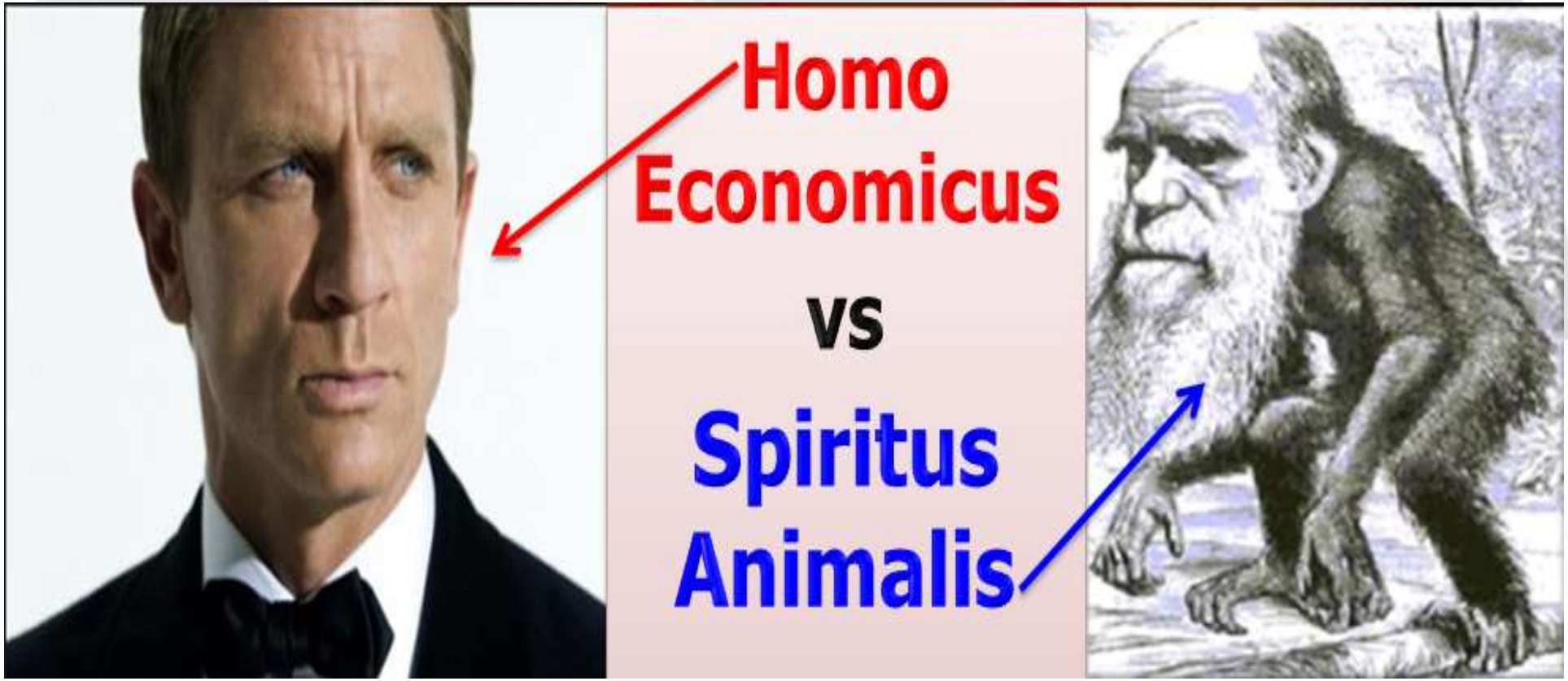

ЯК НАРОДЖУЄТЬСЯ РОЗУМІННЯ РИЗИКІВ ПВК/ФТ?

1 **Послідовність**

Виявлення порядку, послідовності фактів, подій, явищ і процесів, відтворення ретроспективи (історії) і динаміки розвитку фактів, подій, явищ і процесів.

2 **Осмисленість**

Виявлення причинно-наслідкових зав'язків (що є причиною чого?). **Фіксація важливих смислових вузлів**, ієрархії фактів, подій, явищ і процесів, причини ривків і провалів у динаміці їхнього розвитку.

3 **Концепти (поняття)**

Побудова концептуальної (понятійної) схеми. Розуміння того, які головні поняття описують тему і проблему. **Побудова модельної сітки із найважливіших смислових вузлів**.

4 **Конкретизація**

Конкретні (акцентовані) візуалізації потенційних і реальних наслідків прояву виявлених на попередніх етапах фактів, подій, явищ і процесів а також загроз, вразливостей і ризиків.

5 **Актуалізація**

Для чого це знання і розуміння ризиків ВК/ФТ існує? Вийти за межі локального – отримати фонове (цілісне) розуміння проблеми, **переосмислити пріоритети діяльності**.
Всі вищеописані **етапи** спрямовані вістрям на нас – на всіх учасників антилегалізаційної системи і потребують від нас дієвих і результативних відповідей! **ПЛАН ДІЙ 2020 – 2022!**

РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД?

1 Ресурсний підхід

Згідно ресурсного підходу, проблемну ситуацію розглядають як **систему матеріальних і нематеріальних ресурсів, що можуть бути використані для досягнення певних цілей**.

2 Конфліктний потенціал

У різних суб'єктів можуть бути несумісні цілі стосовно певних ресурсів, що визначає пряму залежність між ресурсним та конфліктними потенціалами – **існує пряма залежність між ресурсами та ризиками у контексті НОР нелегальних фінансових операцій**.

3 Ресурси

Ресурси можуть бути, з одного боку, **об'єктом злочинних посягань**, **засобами вчинення злочинів**, а, з іншого, - **чинниками запобігання та протидії злочинності**.

4 Потенціал злочинності

Чим більшими ресурсами володіє певна країна, тим більший потенціал розвитку злочинної діяльності щодо відповідних ресурсів. За умов глобалізації, можливий вплив ресурсного потенціалу однієї країни на криміногенну ситуацію в іншій.

5 Актуалізація

З метою підвищення рівня практичної значущості результатів Національної оцінки ризиків варто виділяти ресурси, які мають стратегічне значення для криміногенної ситуації у певній країні у теперішній час і найближчій перспективі.

$$R = f[(T),(V)] \times C$$

R

C

V

T

(Risk) Небезпека → ВК/ФТ

(Consequence) Наслідки → збитки, шкода, втрати

(Vulnerability) Вразливість → об'єкти

(Threat) Загроза → суб'єкти

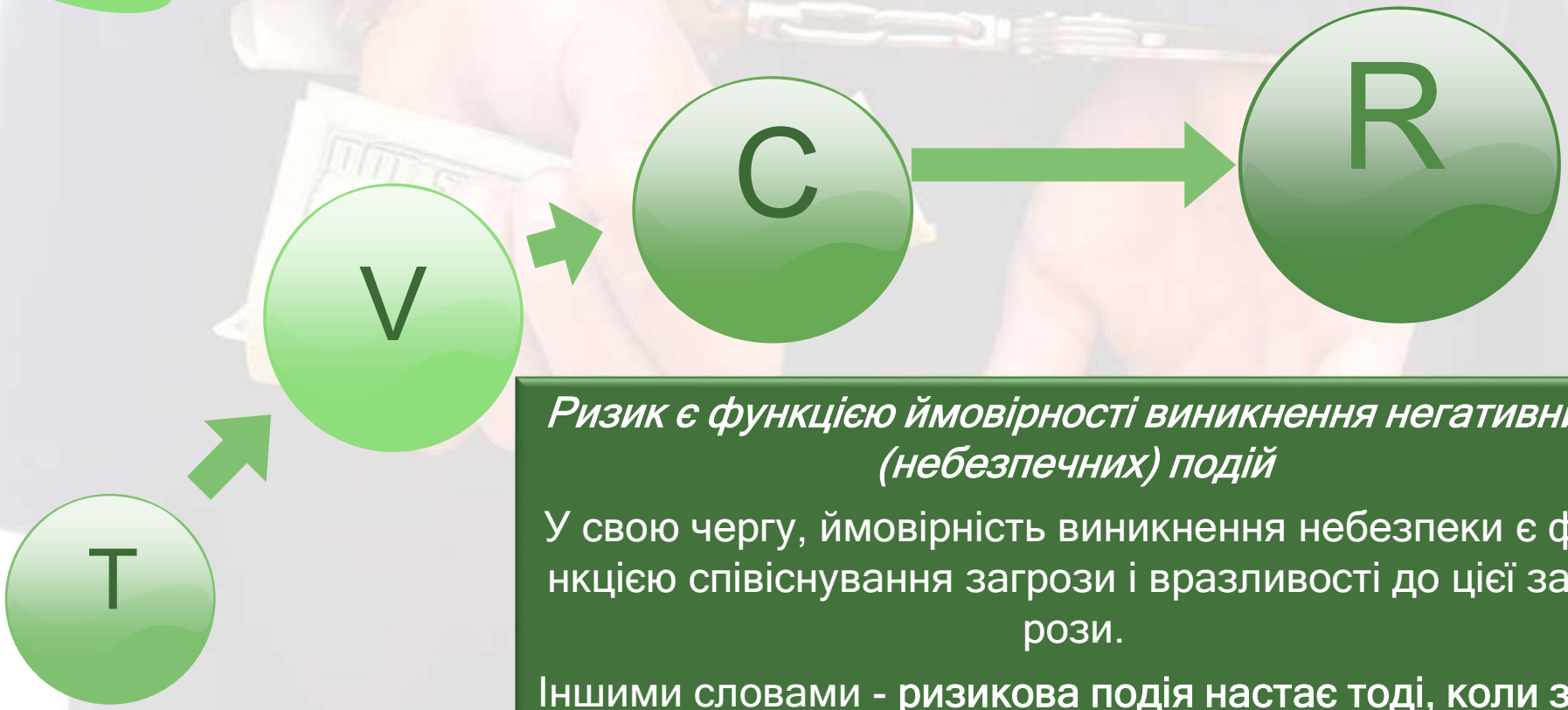

Ризик є функцією ймовірності виникнення негативних (небезпечних) подій

У свою чергу, ймовірність виникнення небезпеки є фу нкцією співіснування загрози і вразливості до цієї заг- рози.

Іншими словами - ризикова подія настає тоді, коли заг роза використовує вразливість.

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

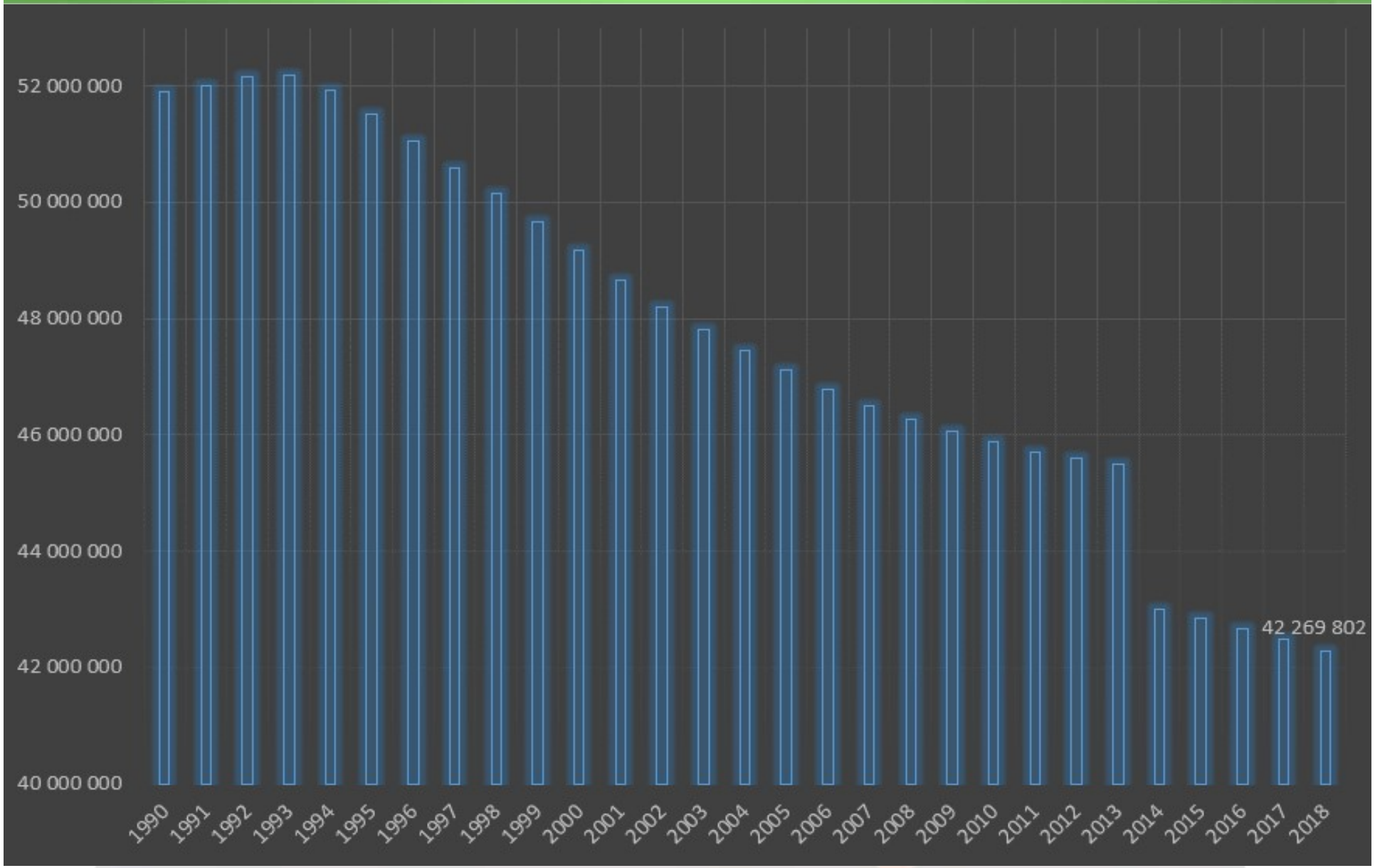

Динаміка зміни чисельності наявного населення України

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

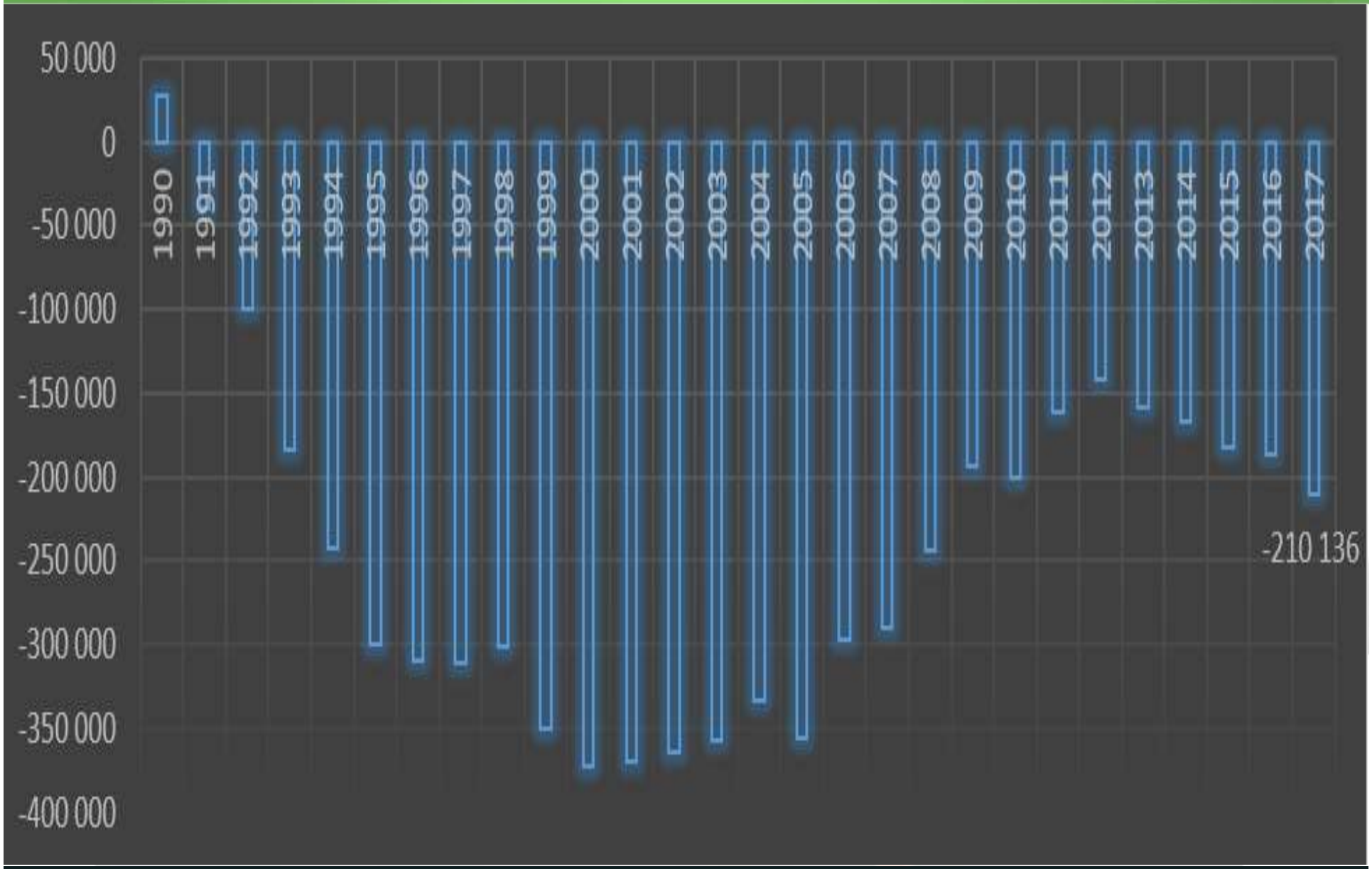

Природний приріст (+); скорочення (-) населення України

ЗВ'ЯЗКИ КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

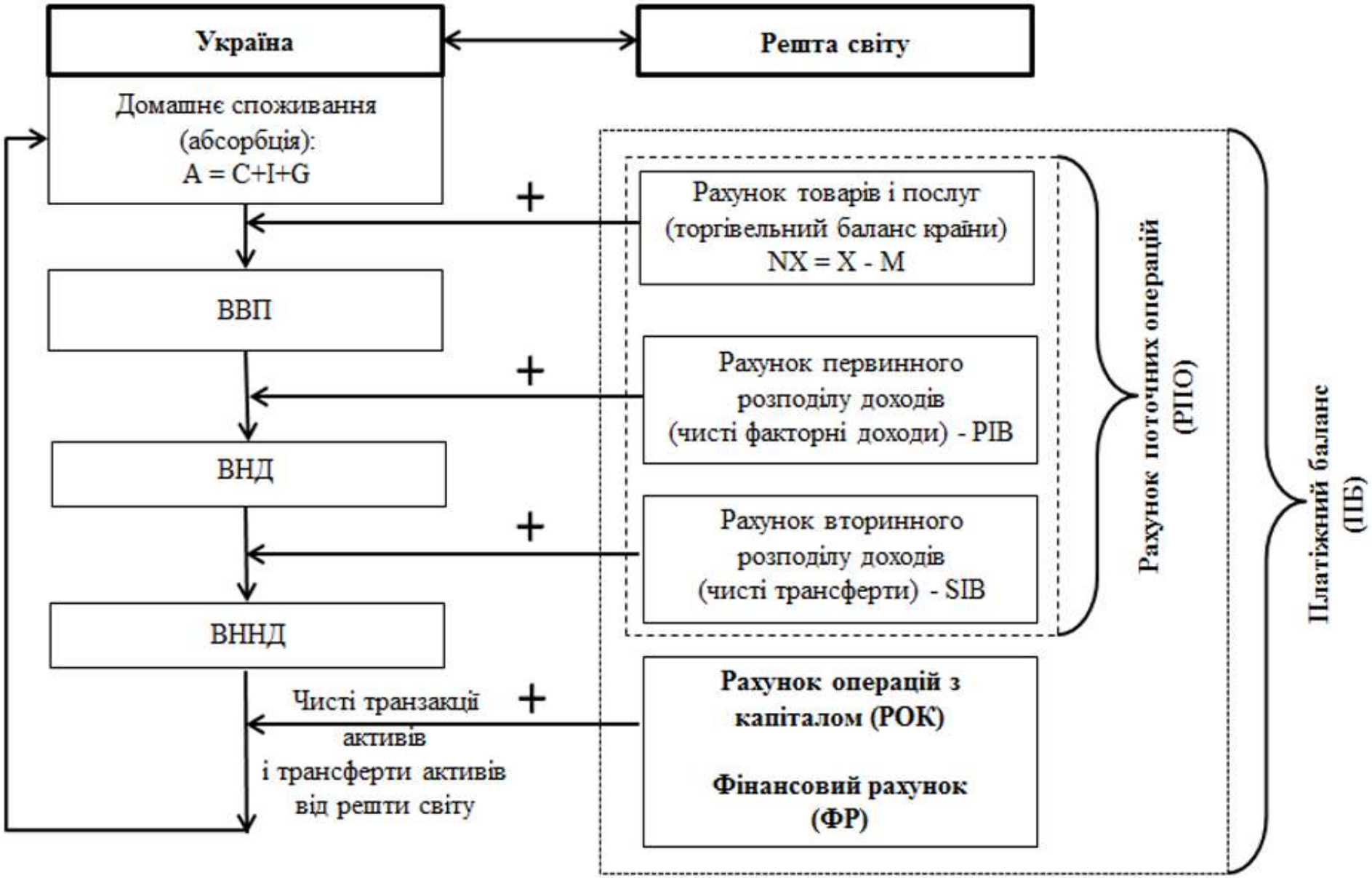

Взаємозв'язок між основними макроекономічними агрегатами СНР

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

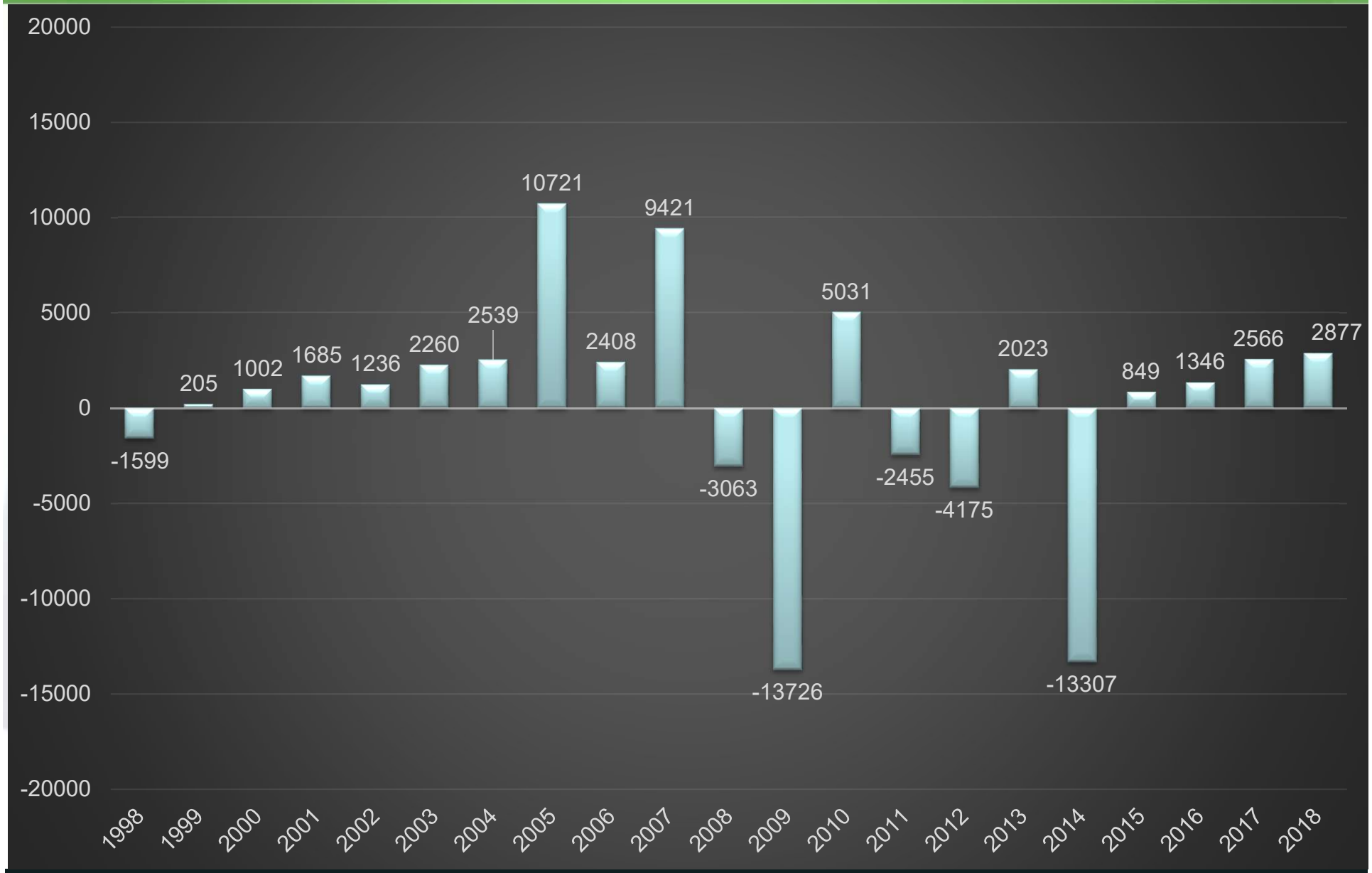

Зведений платіжний баланс України, (млн. USD)

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

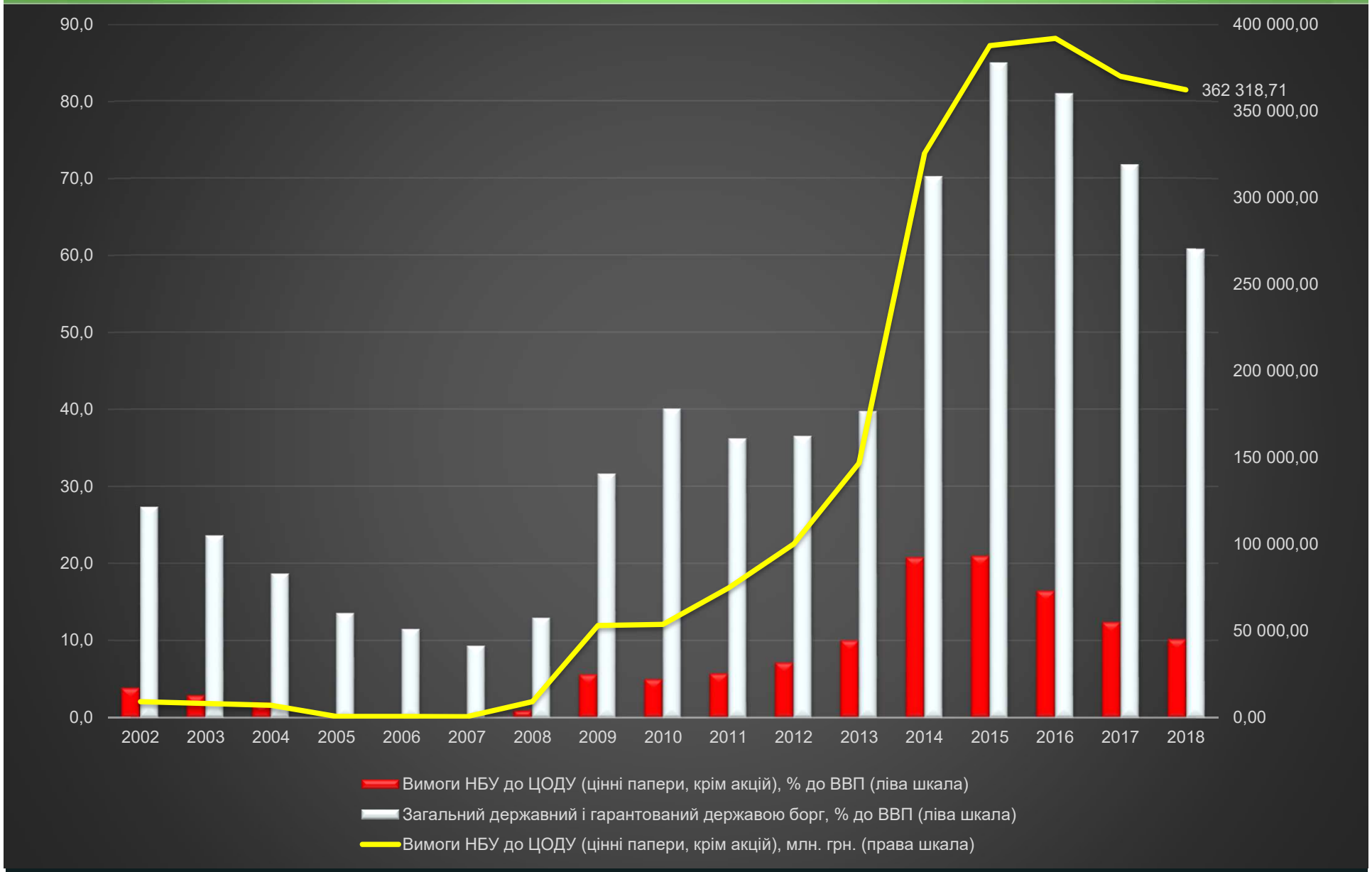

Участь НБУ у монетизації бюджетного дефіциту

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

Трилема Манделла-Флемінга — гіпотеза в міжнародній економіці, яка стверджує що неможливо одночасно досягти:

- Фіксованого обмінного курсу
- Вільного руху капіталу
- Незалежної грошової політики

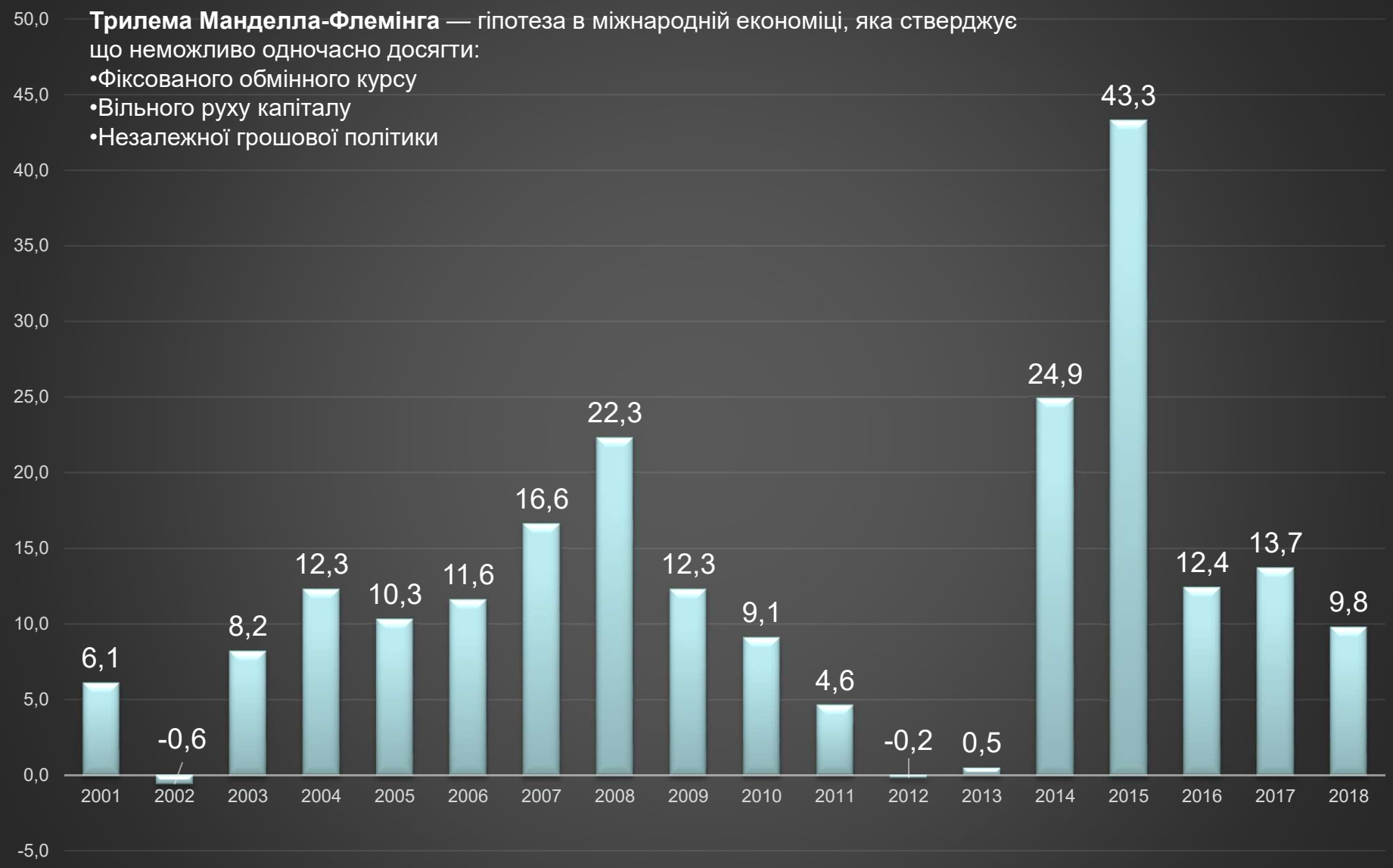

Зміна споживчих цін (інфляція) в Україні

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

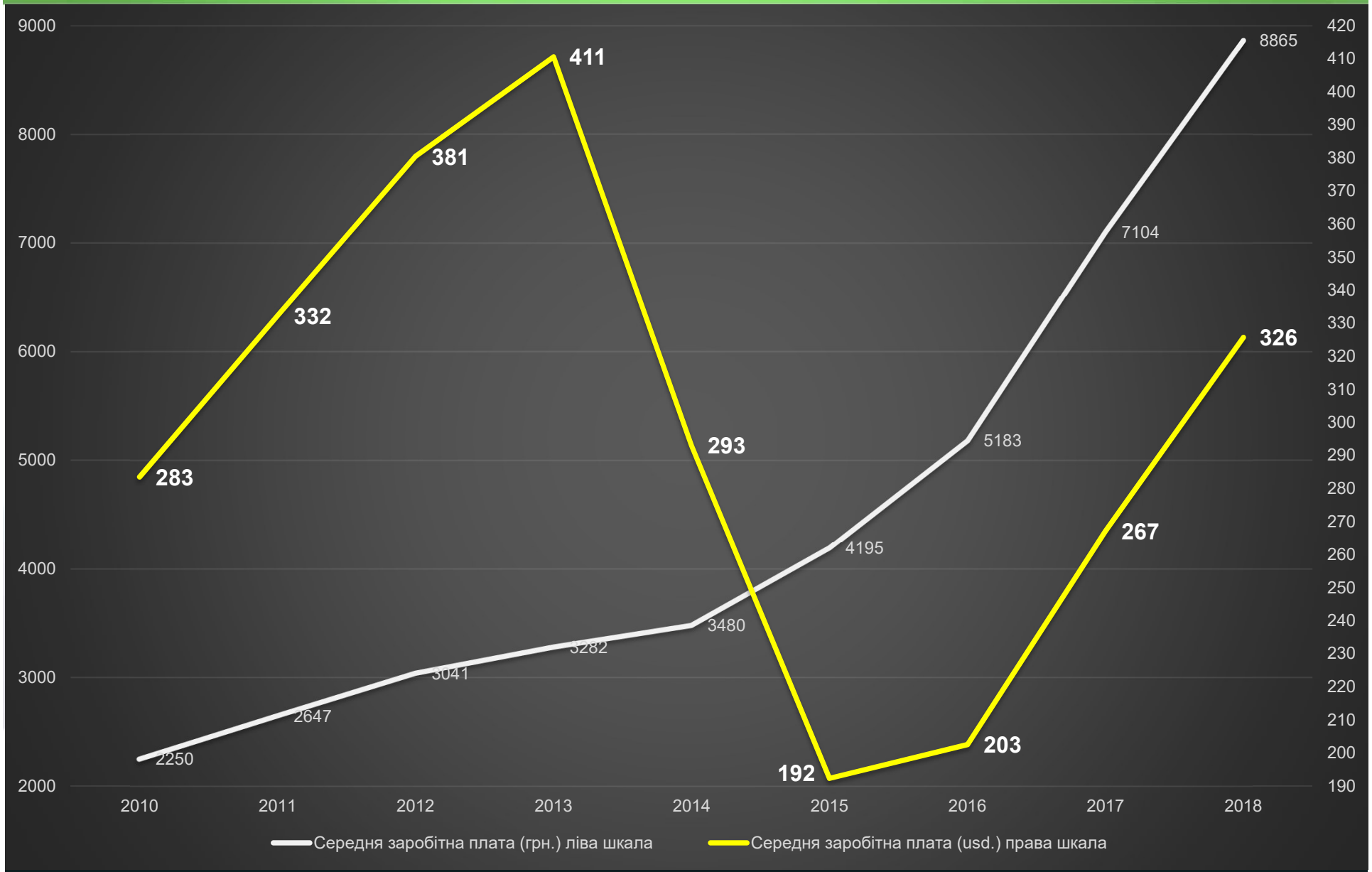

Середня заробітна плата в Україні

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

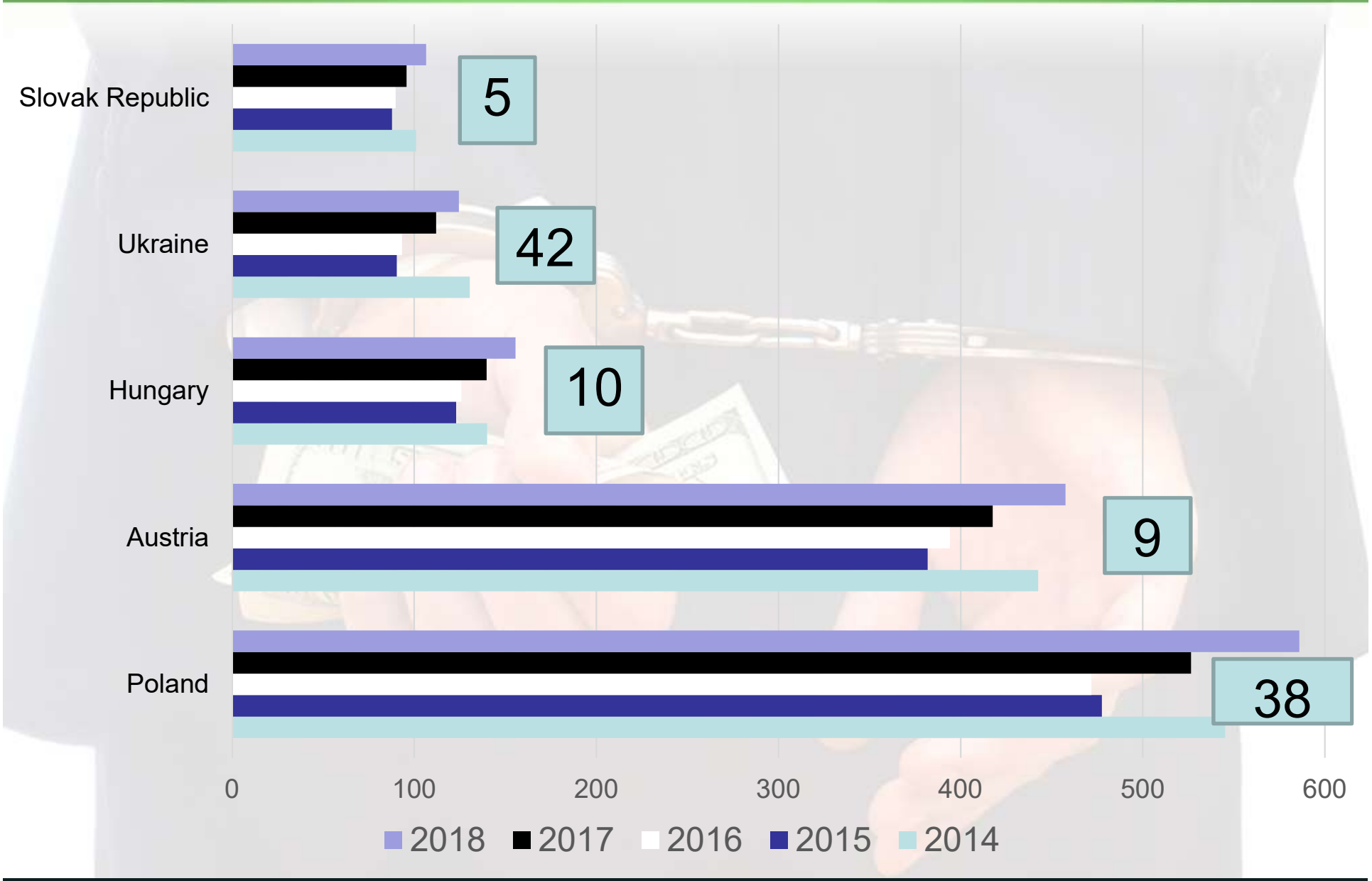

Порівняння ВВП України та інших країн регіону (млрд. USD)

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

Валовий внутрішній продукт України з 2012 по 2018 рр. (млн. UAH.)

	Номінальний ВВП (у фактичних цінах)	Реальний ВВП (у цінах 2010 року)	Номінальний ВВП (млрд. USD)
2012	1 408 889	1 141 052	175,707
2013	1 454 931	1 140 747	179,572
2014	1 566 728	1 052 442	130,571
2015	1 979 458	894 774	90,489
2016	2 383 182	984 395	93,313
2017	2 982 920	1 010 173	112,125
2018	3 558 706	1 095 829	124,603

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

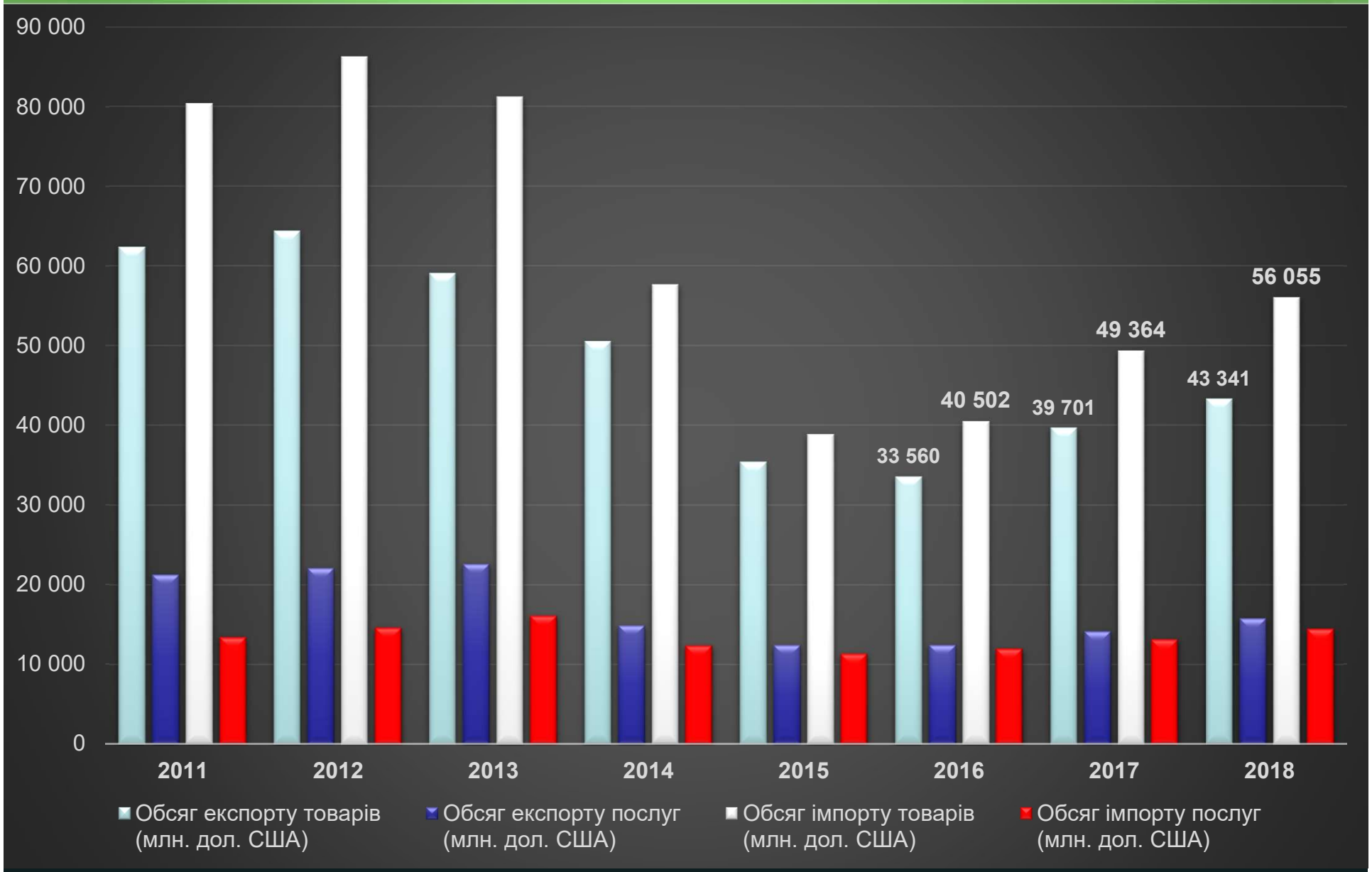

Динаміка обсягу експорту та імпорту товарів і послуг

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

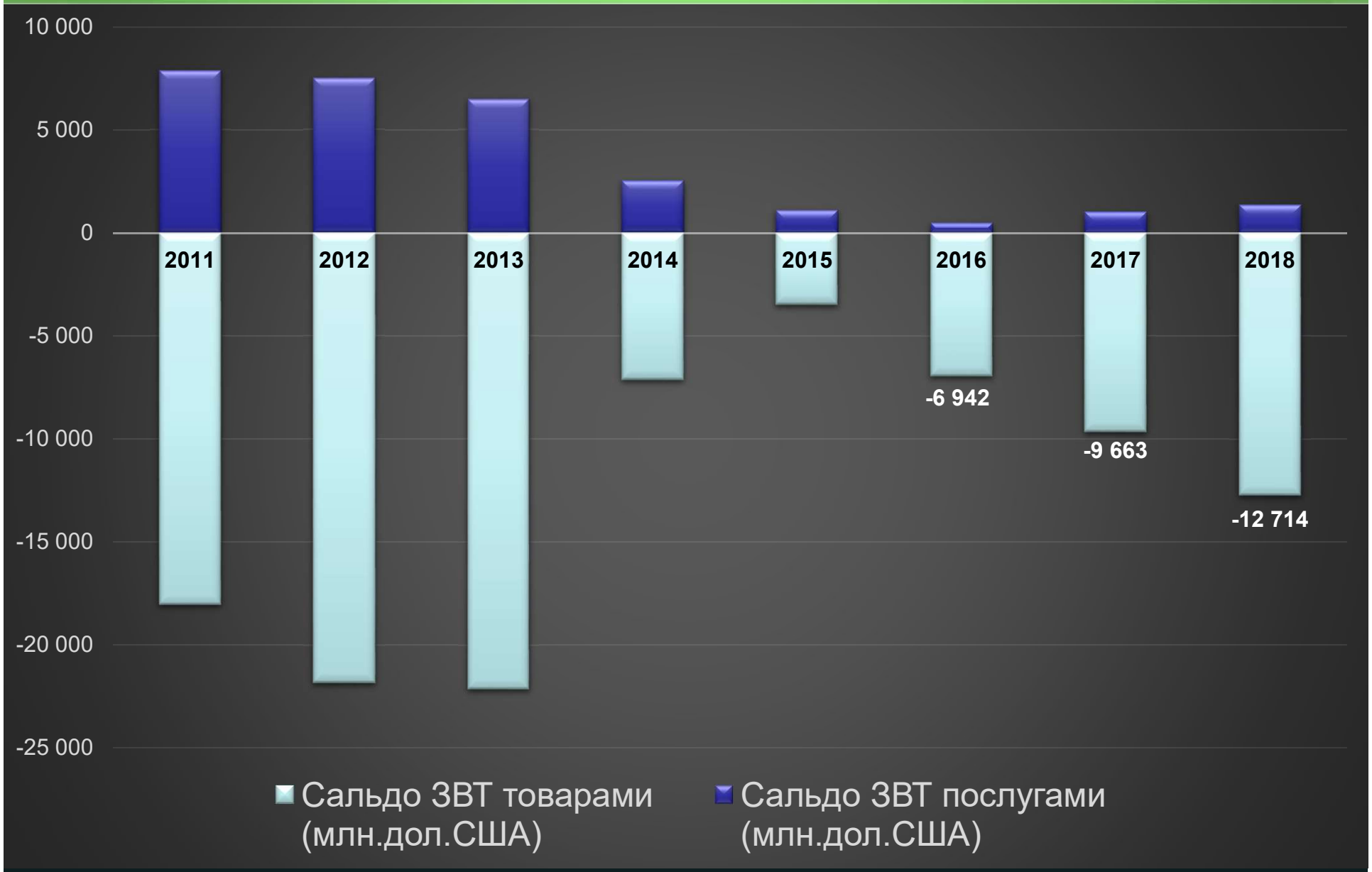

Динаміка сальдо зовнішньої торгівлі товарами і послугами

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

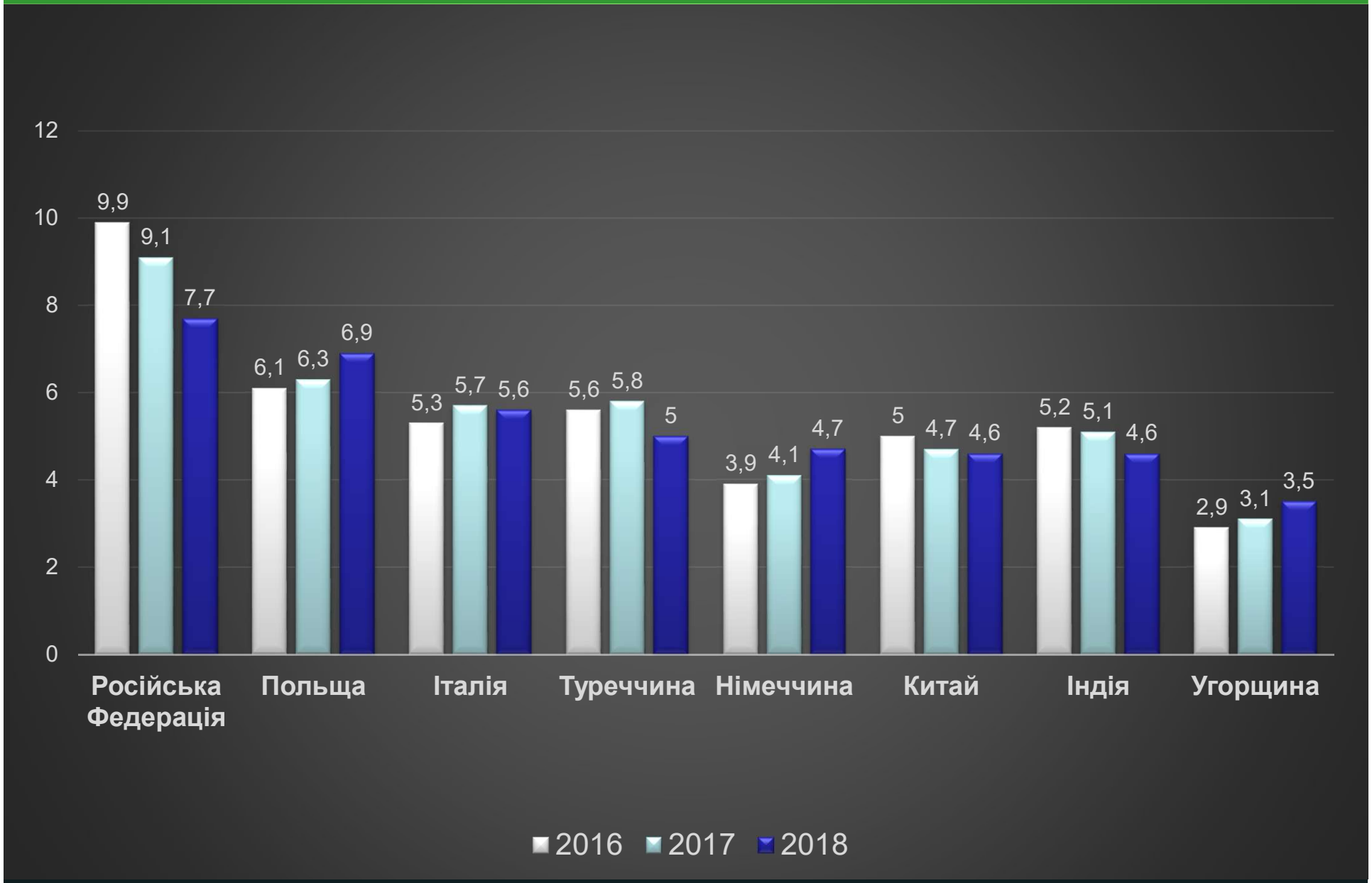

Географічна структура експорту товарів, %

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

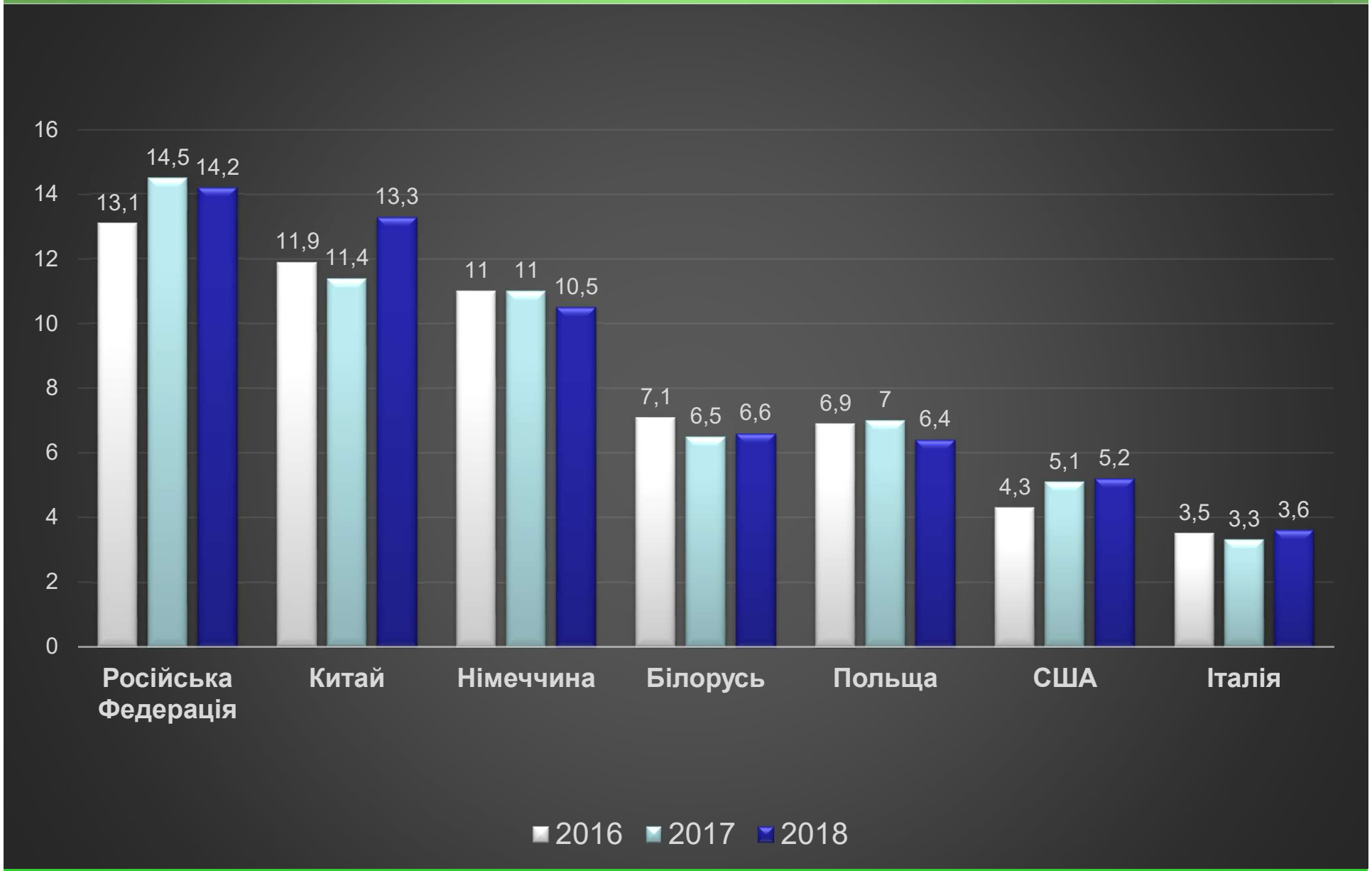

Географічна структура імпорту товарів, %

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

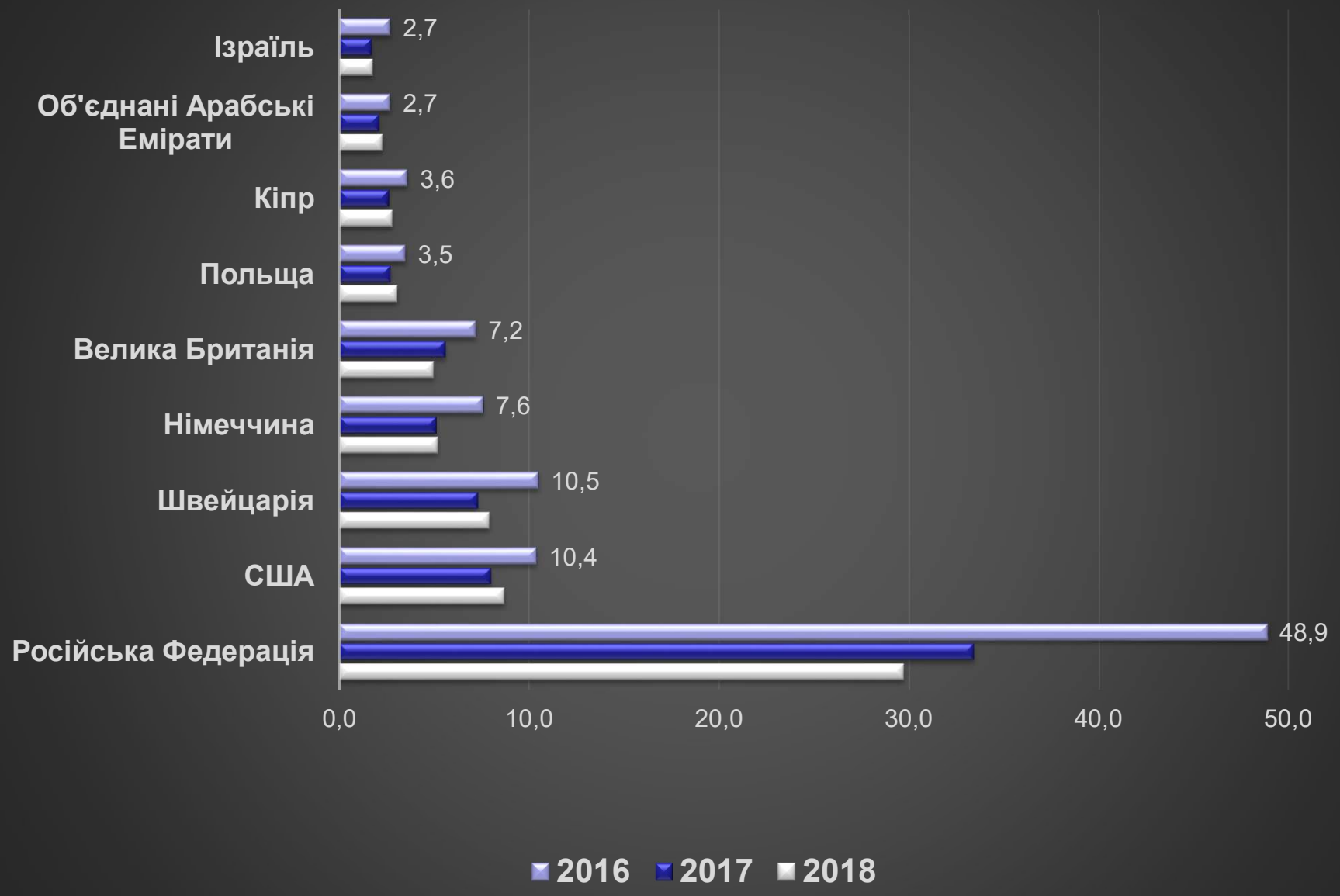

Географічна структура експорту послуг, %

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

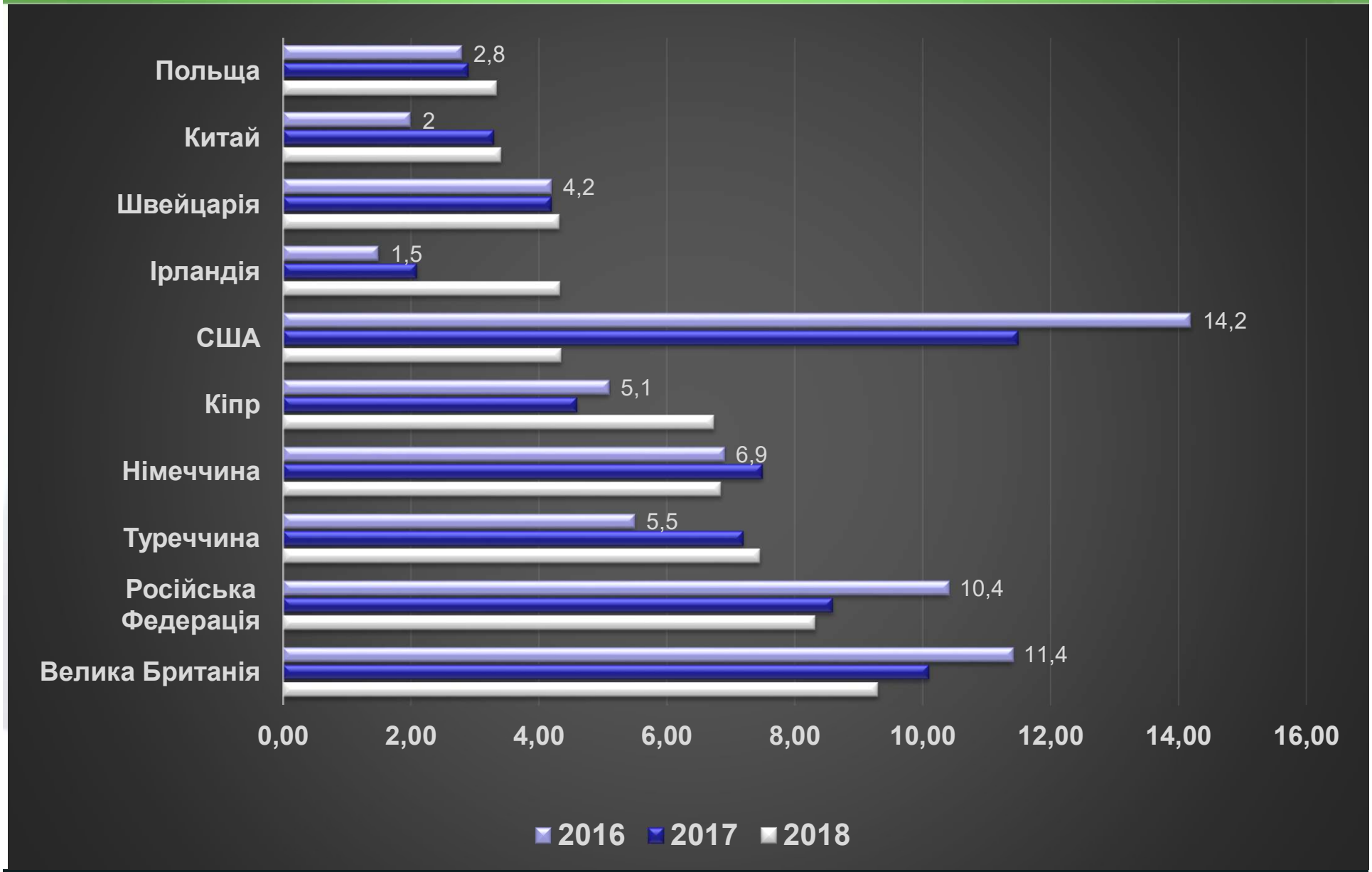

Географічна структура імпорту послуг, %

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

Динаміка обсягів приватних грошових переказів в Україну (млн. USD)

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

Середня «ціна» людського капіталу одного трудового мігранта з України еквівалентна сумі щорічних втрат для України, еквівалентних 93 тис. дол. США. на кінець 2018р.

ВВП України на душу населення, визначений за ПКС, (USD)

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

Втрати людського капіталу України , млрд.USD

ЗВ'ЯЗКИ КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

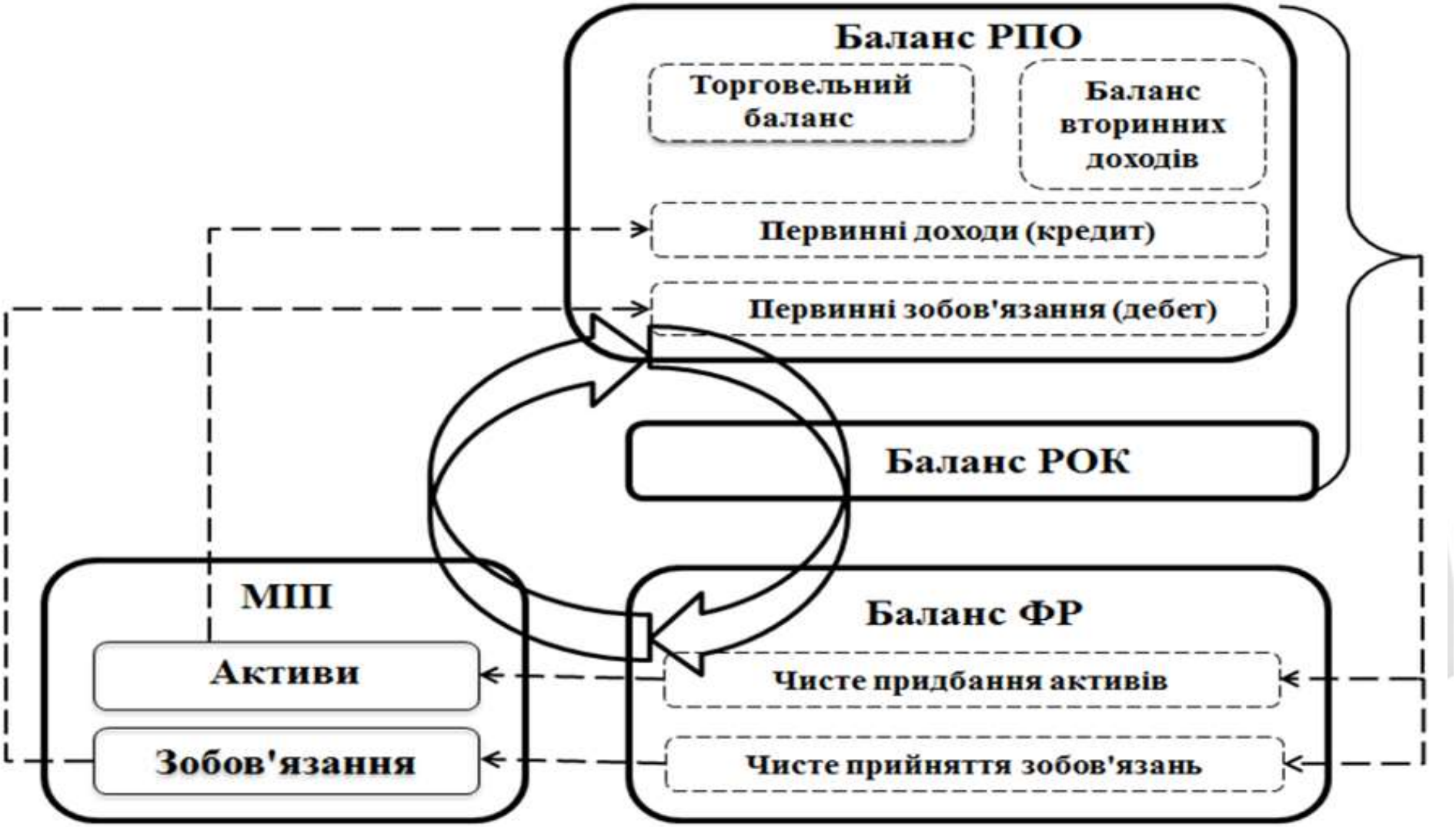

Циркуляція загальних активів і зобов’язань країни перед рештою світу

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

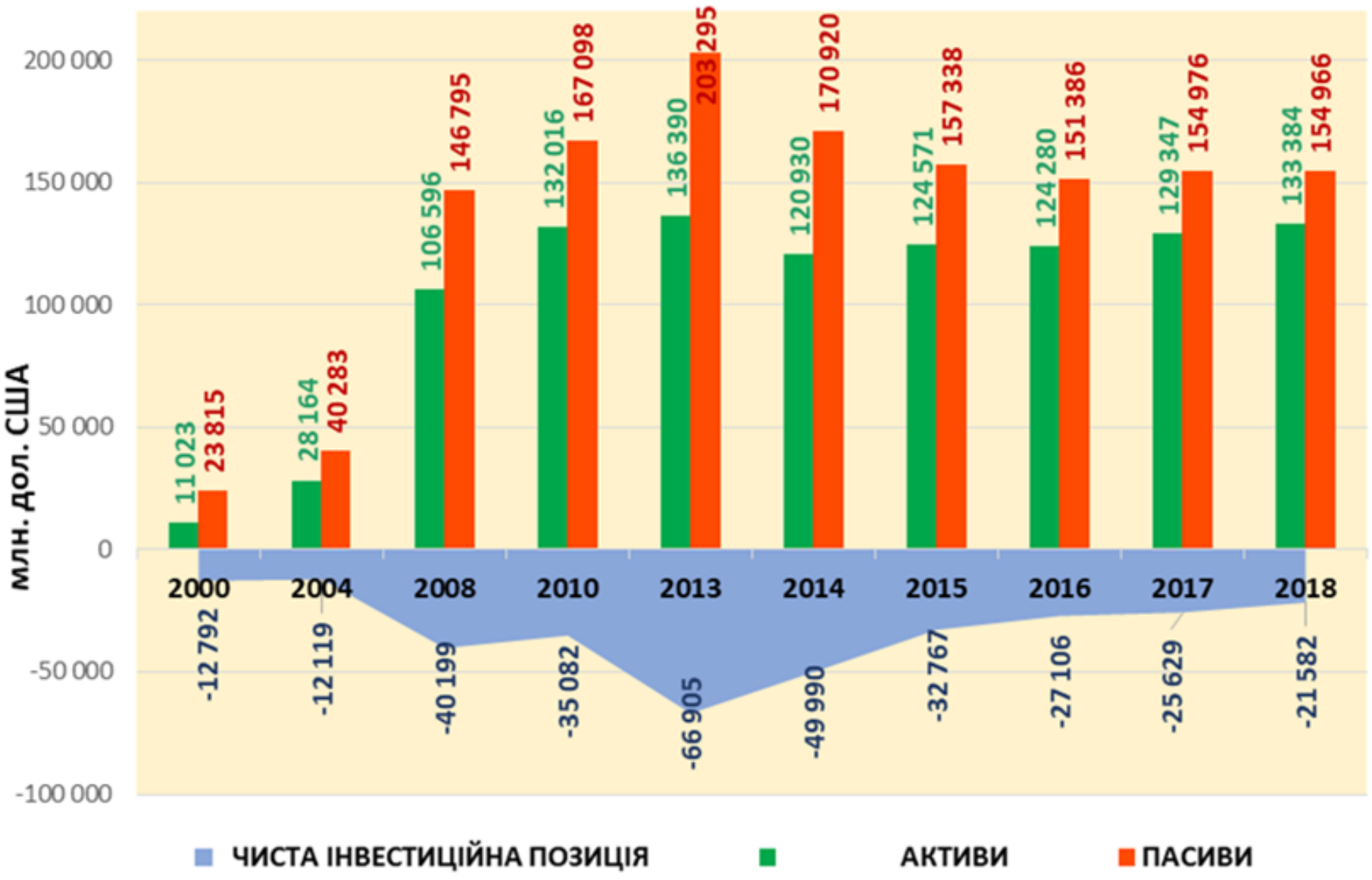

Агреговані показники МІП України в 2000 – 2018 рр.

ЗВ'ЯЗКИ КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

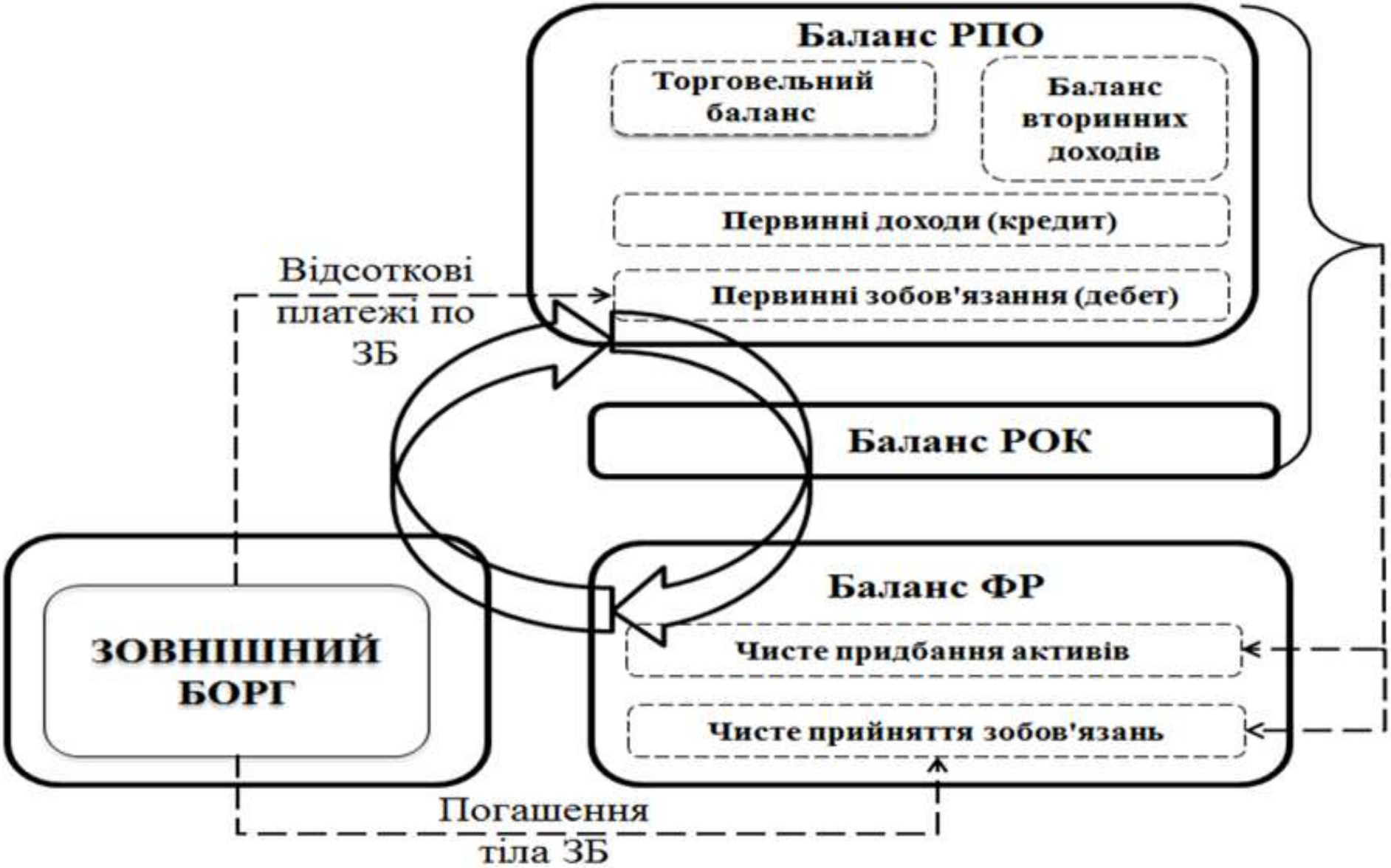

Вплив ЗБ на баланс РПО і на баланс ФР

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

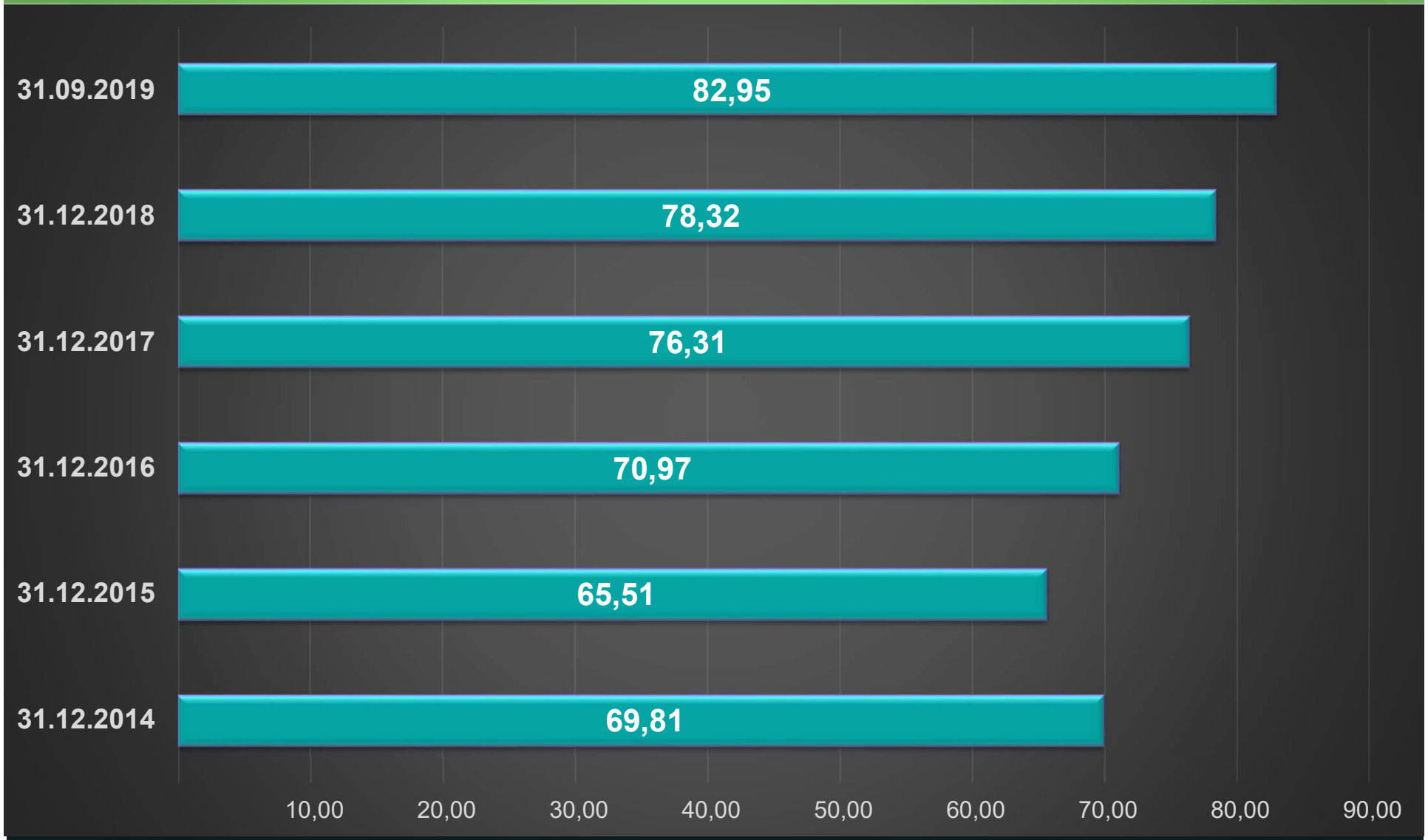

Загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу, млрд.USD

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

Загальний Світовий борг (державний + приватний) виріс до рекордного рівня у **188 трлн. USD або 230% від світового ВВП**. Частка України у загальному світовому борзі = **0,04%**

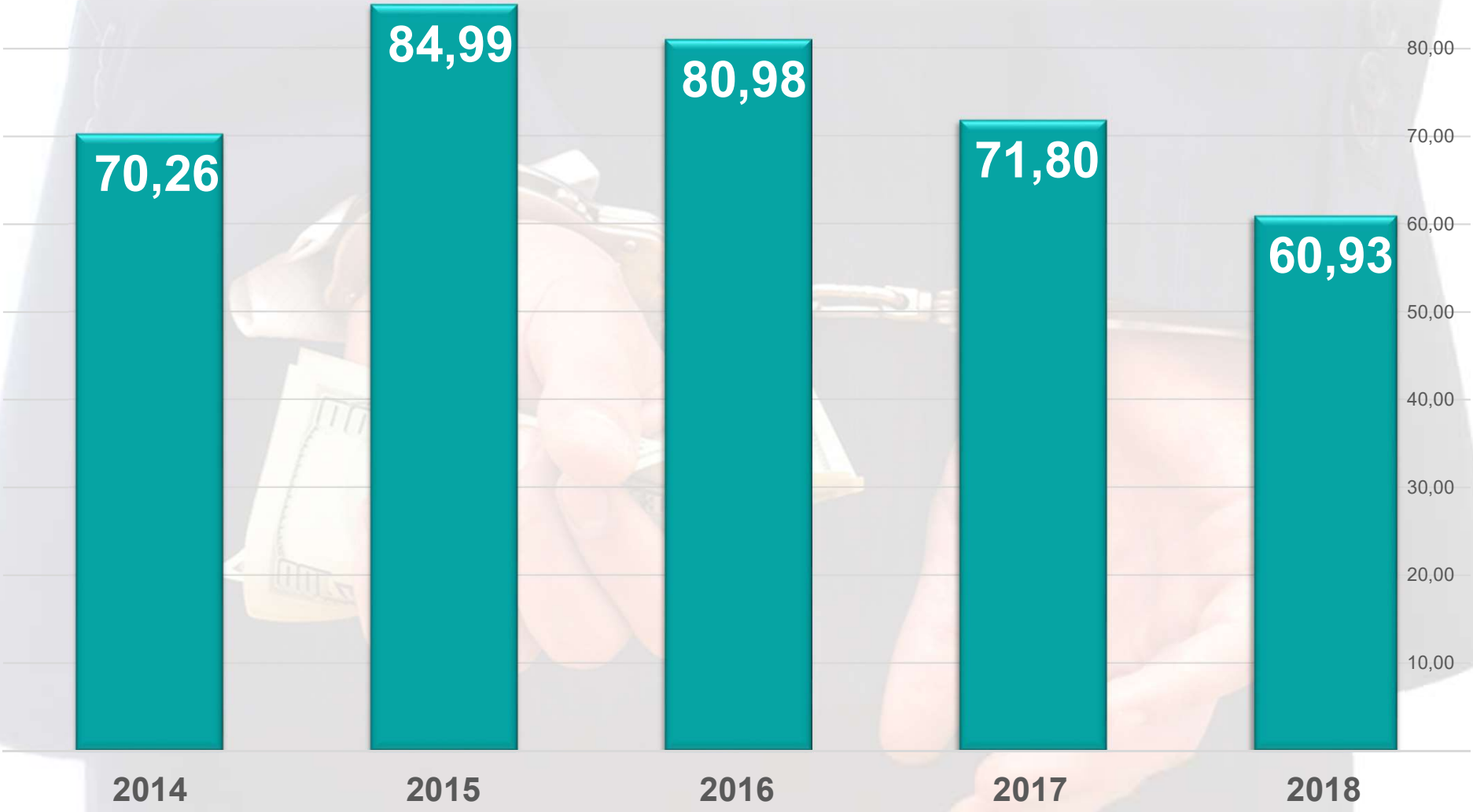

Загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу, млрд.USD

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

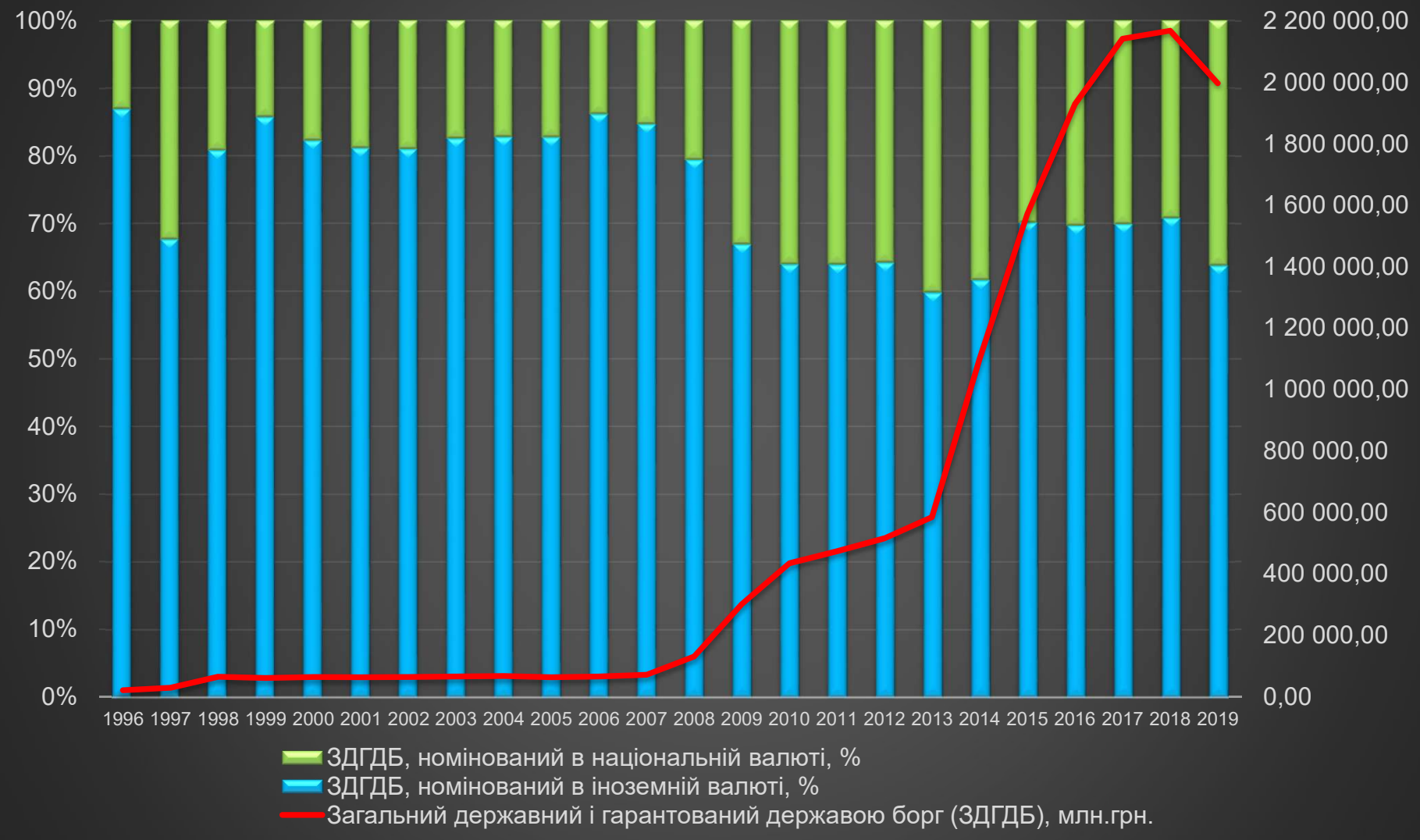

Динаміка і структура державного та гарантованого державою боргу

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

24.11.2018 року – набрав чинності ЗУ №2418 «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій». Запроваджено ***поняття номінального утримувача…***

Механізм концепції: іноземний інвестор звертається до іноземного банку, який від власного імені відкриває рахунки в Україні і купує українські цінні папери – наприклад, **ОВДП**

Ризик ВД/ФТ полягає у тому, що **реальний інвестор (бенефіціар), який стоятиме за номінальним утримувачем**, може залишатися анонімним для українських фінансових установ та правоохоронних органів.

ОВДП, які знаходяться в обігу, за сумою основного боргу перед нерезидентами, млн. UAH

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

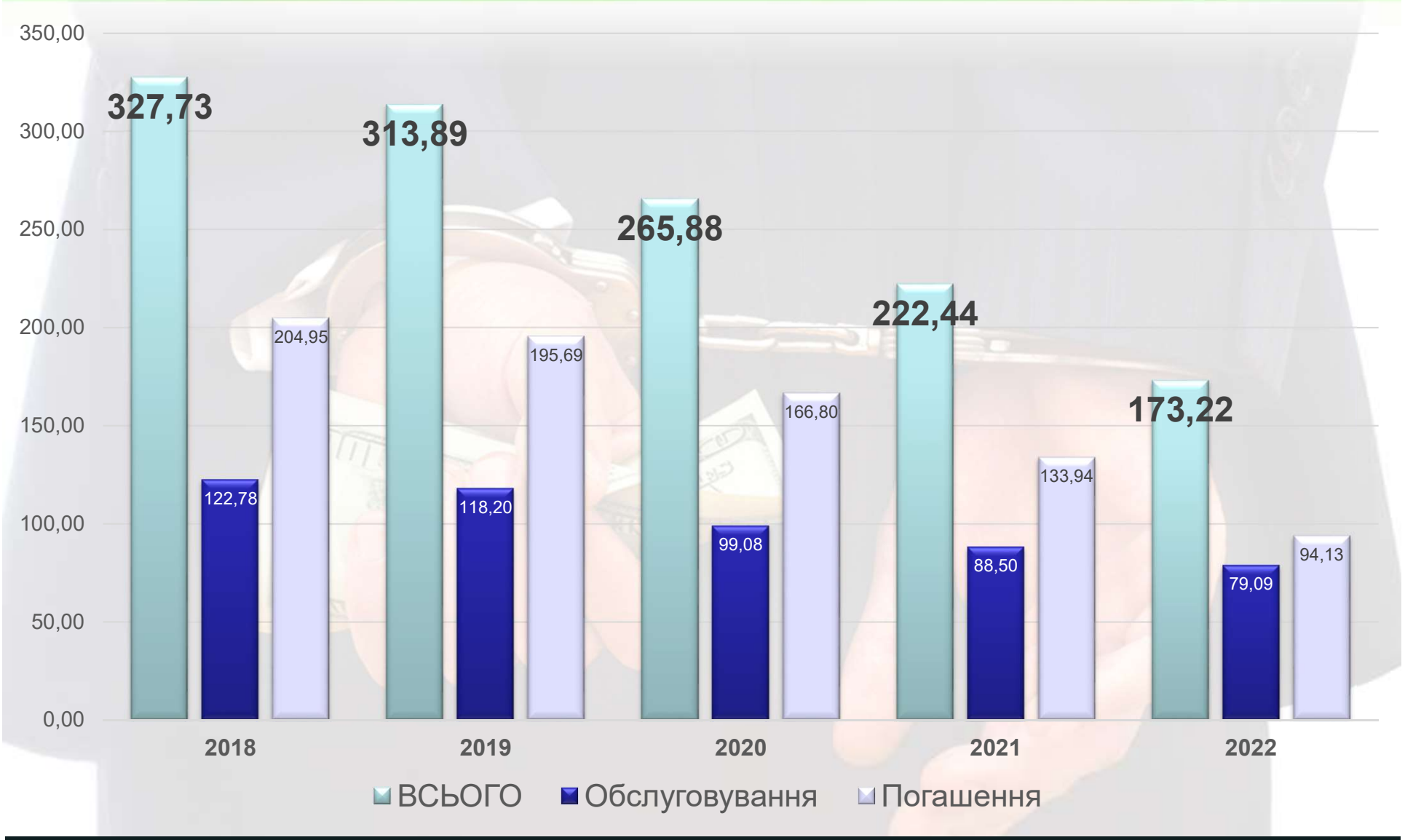

Фактичні та прогнозні платежі з погашення та обслуговування державного боргу у 2018-2022 роках, млрд. UAH

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

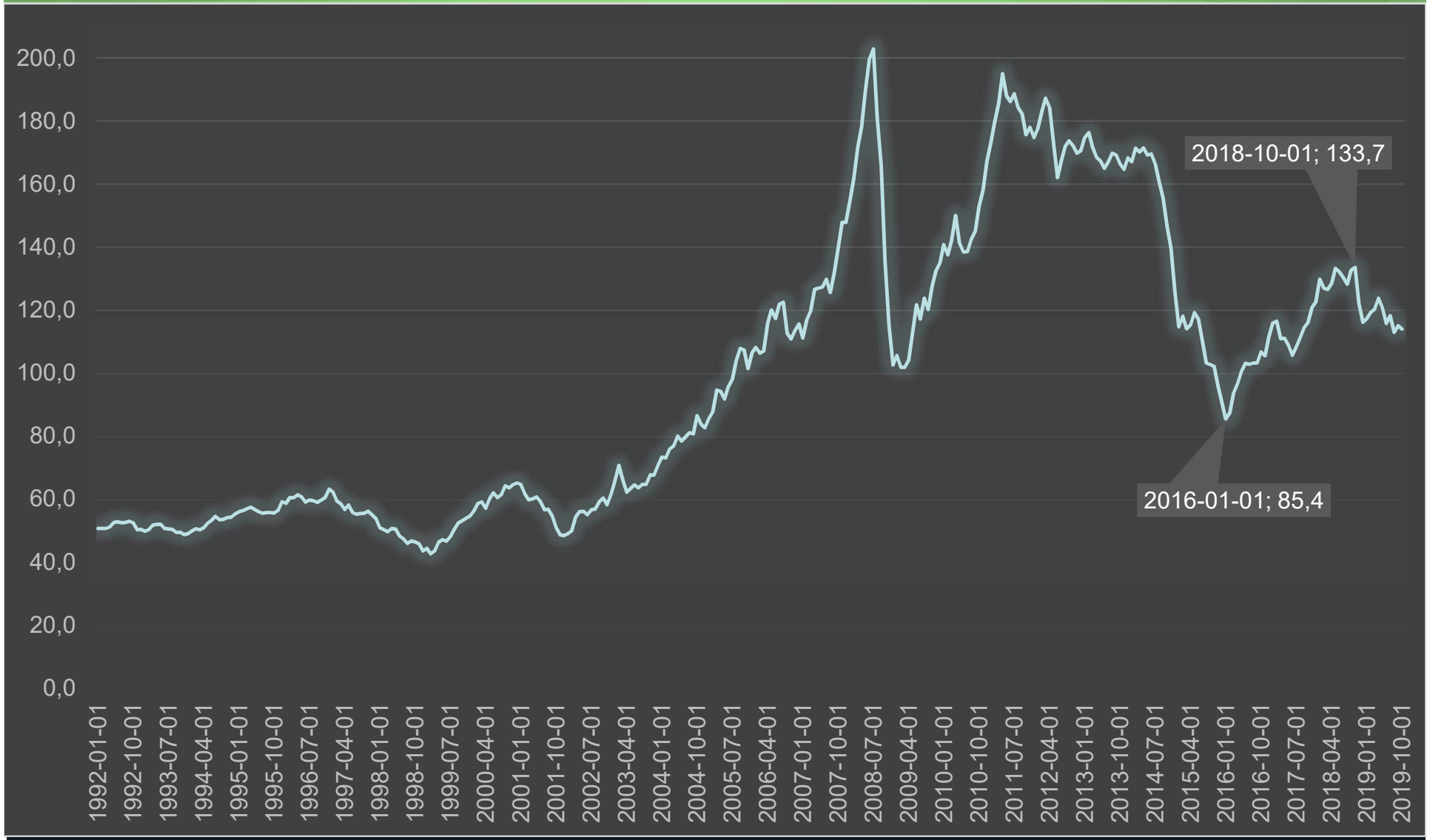

All Commodity Price Index; 2016 = 100; includes both Fuel and Non-Fuel Price Indices

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

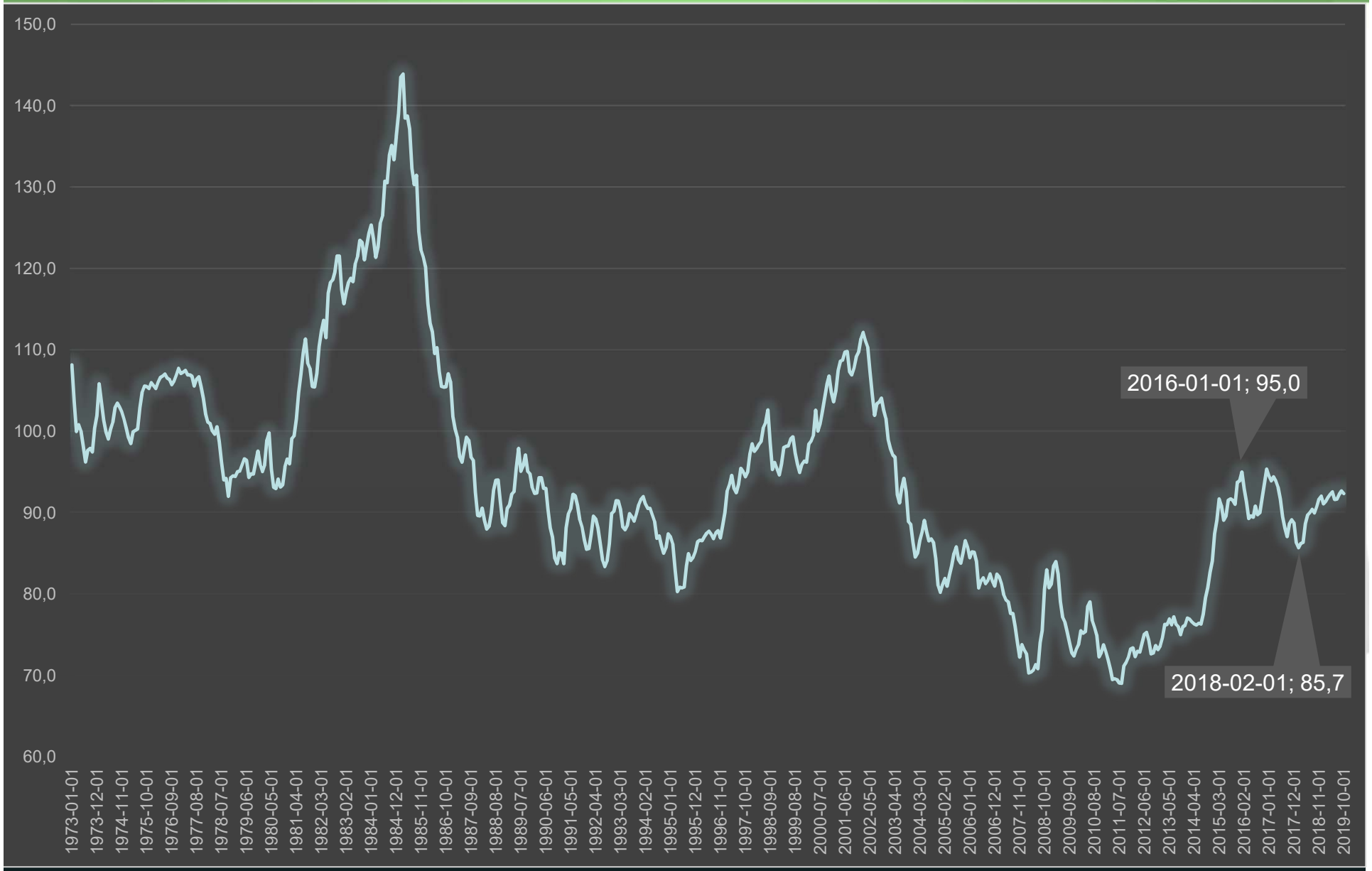

Trade Weighted U.S. Dollar Index: 1973 = 100

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

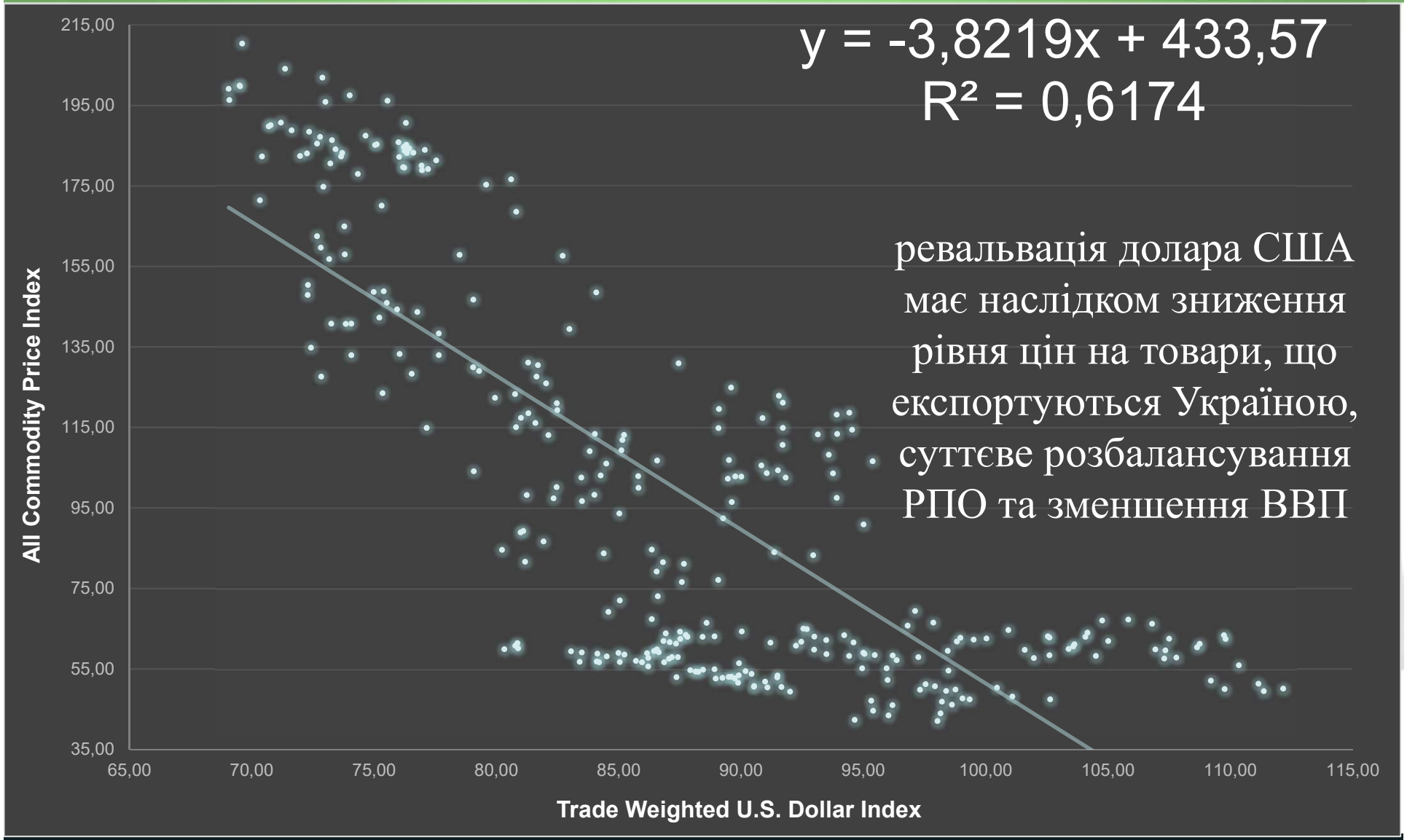

При зростанні індексу долара США на один і. п. загальний світовий товарний індекс зменшується на 3,8 і. п.

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

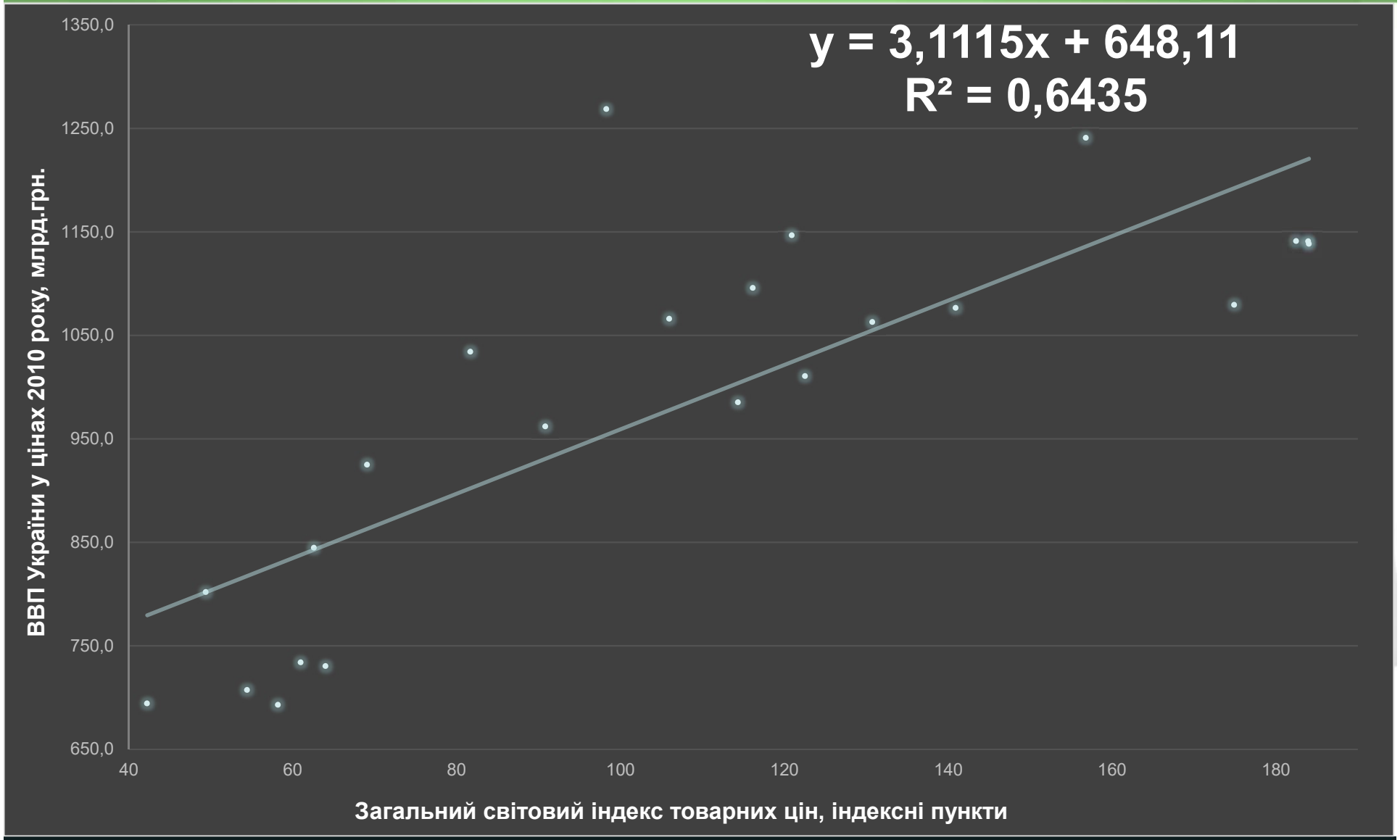

При зменшенні загального світового товарного індексу на один і.п реальний ВВП України зменшується на 3,1 млрд грн.

ПОТОКИ КАПІТАЛІВ

ФІСКАЛЬНИЙ КАПІТАЛ

Несправедливий глобальний перерозподіл торгівельного, фінансового і виробничого капіталу шляхом ухилення та/або уникнення оподаткування в країні створення відповідного джерела капіталу

ТОРГІВЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ

Встановлення власником товару ціни, яка перевищує собівартість/ціну придбання (нерідко в рази)

1

2

3

4

ВИРОБНИЧИЙ КАПІТАЛ

Створення і перерозподіл/присвоєння доданої вартості

ФІНАНСОВИЙ КАПІТАЛ

Відсотки, комісії, спекулятивні прибутки…

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

Рейтинг країн за найбільшими середніми незаконними фінансовими потоками (на кінець 2013р.) та кумулятивні тенденції (на кінець 2018р.)

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

В середньому з 2011 по 2018 роки з України виводилися кошти в еквіваленті 10.6% ВВП на рік

Сумарний обсяг чистого іллегального фінансового відтоку з України, млн USD

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

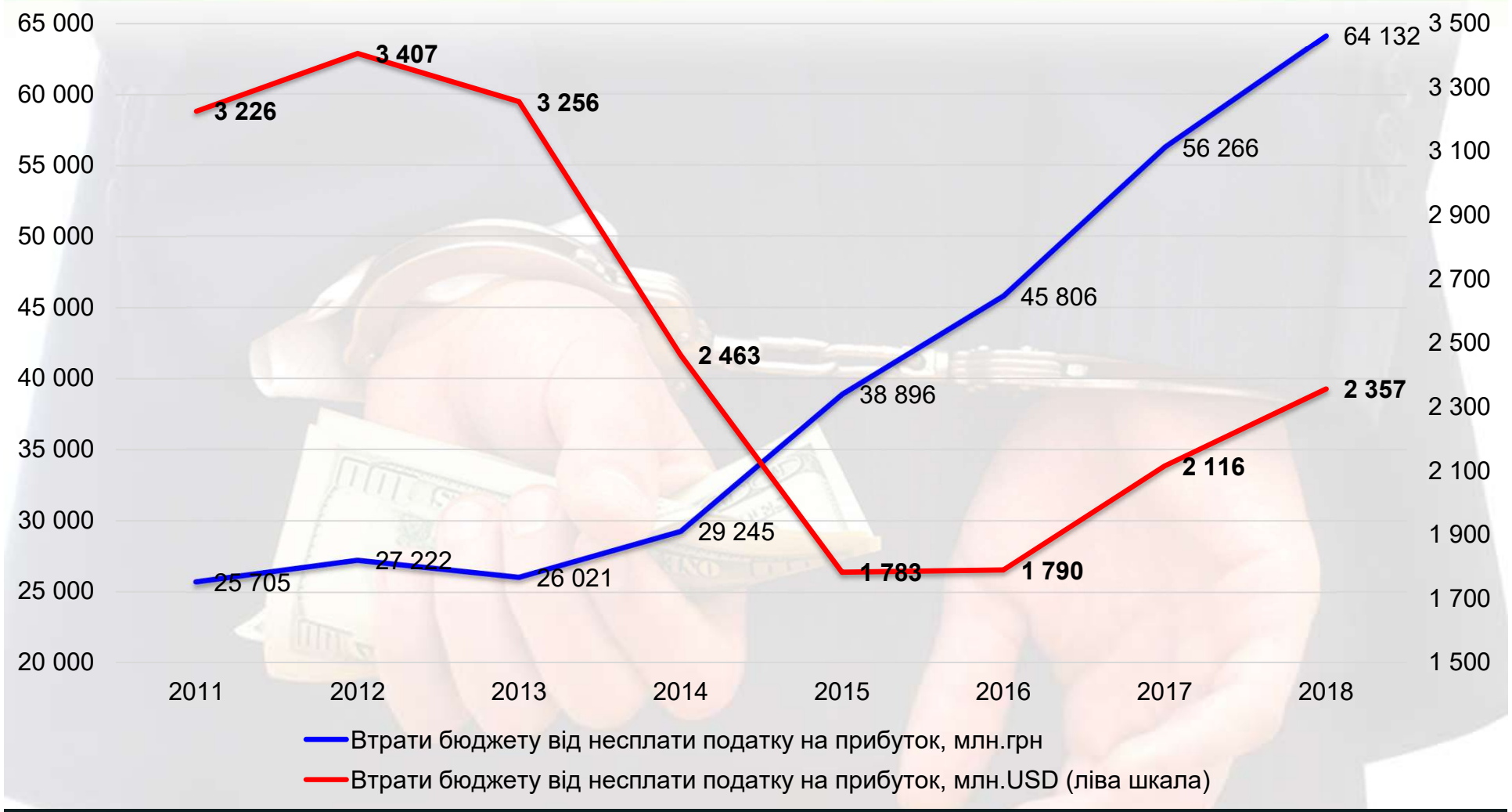

Розрахунковий обсяг втрат державного бюджету від несплати податку на прибуток із сумарного обсягу чистого іллегального фінансового відтоку з України

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

Із 32,3 млрд USD ПІІ здійснених в Україну за станом на 31.12.2018 року 8,9 млрд USD або 27,5% мають кіпріотське походження

Розподіл 75% прямих іноземних інвестицій в економіку України між країнами їх походження (кумулятивно за період 2010-2018)

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

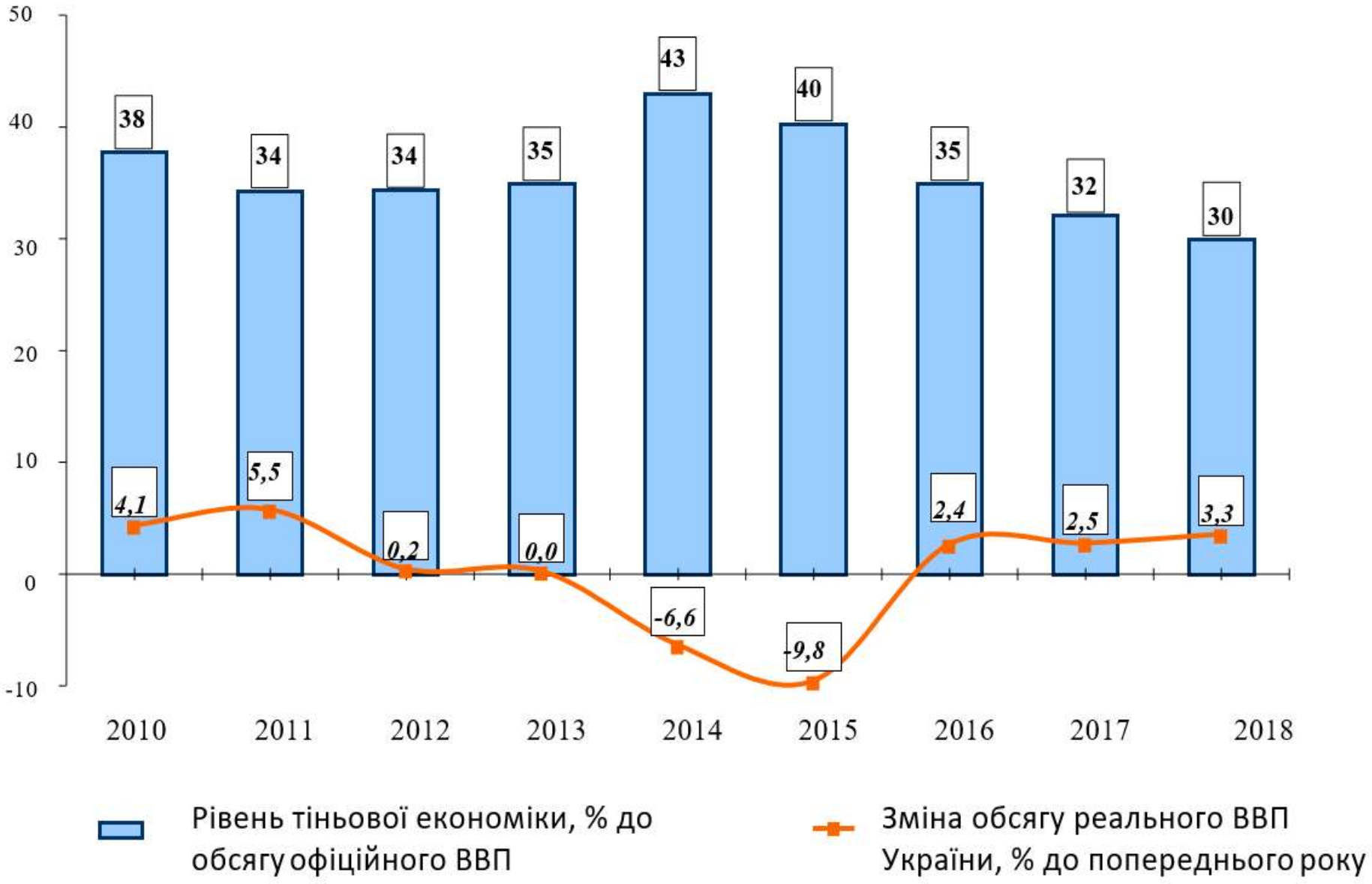

Інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні, % ВВП

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

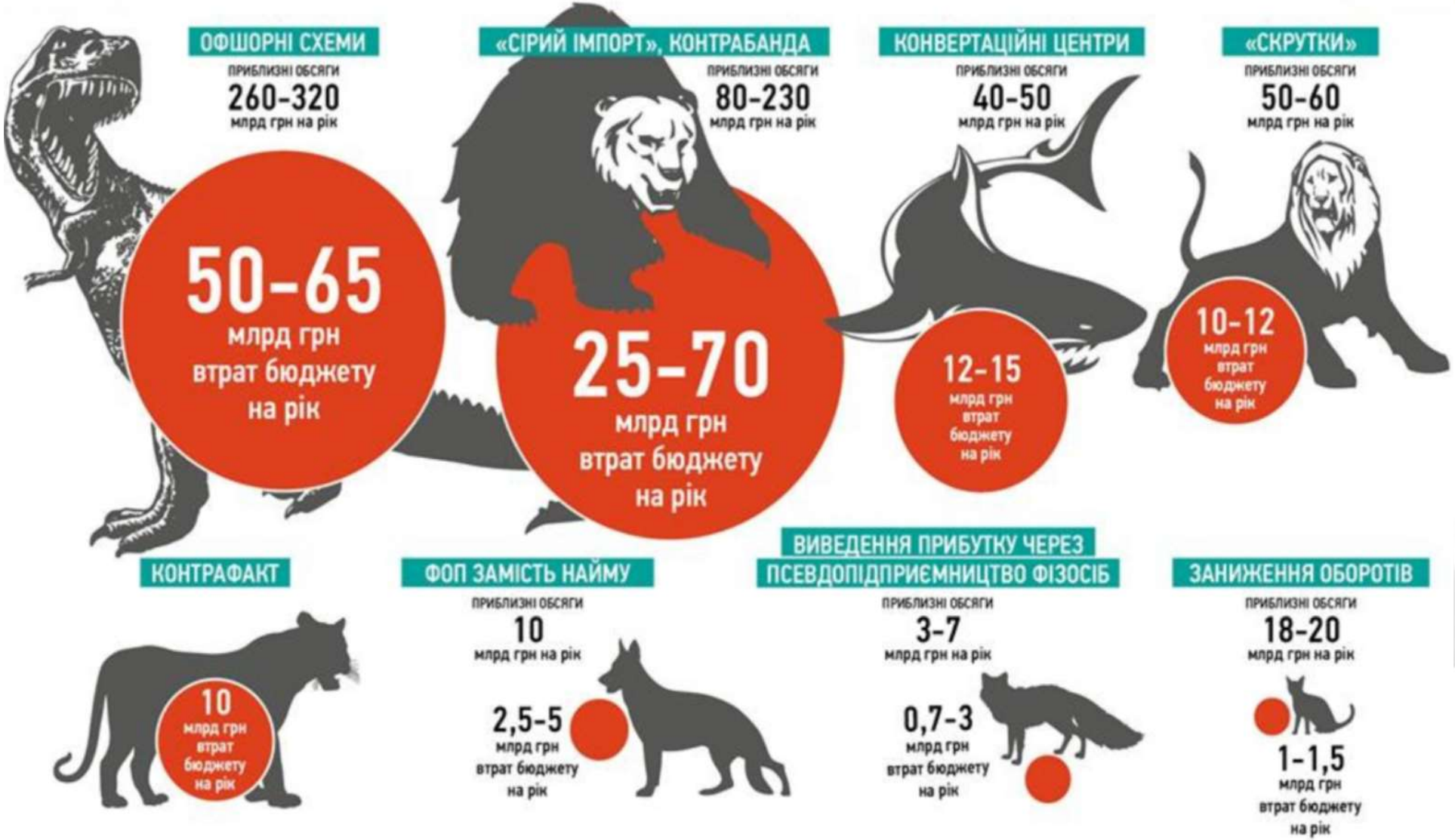

Річні обсяги і вплив на державний бюджет України головних схем ухилення та уникнення від оподаткування (ІСЕТ)

ЗВ'ЯЗКИ КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

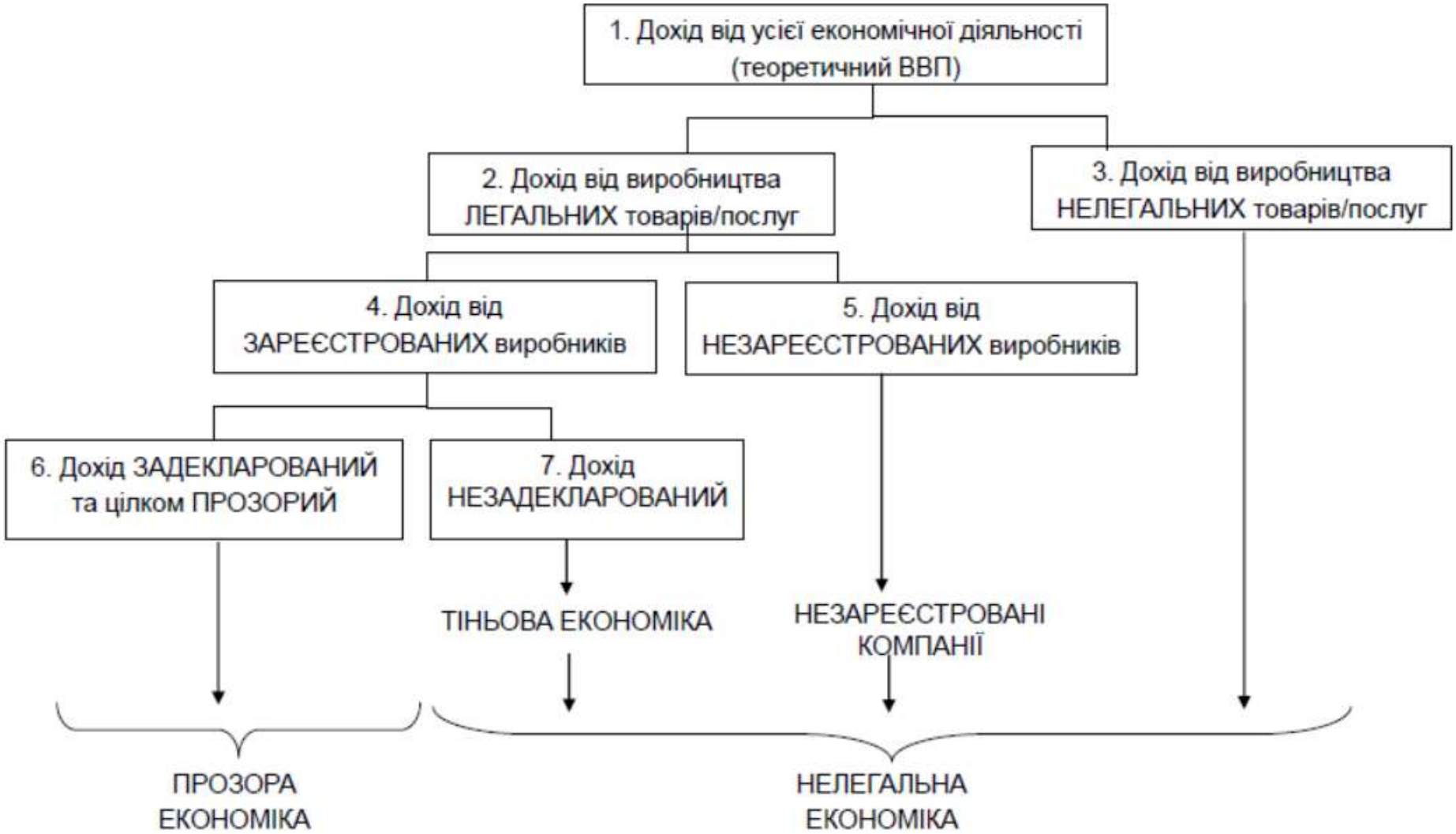

КМІС: проект SHADOW, фінансується ЄК за програмою HORIZON 2020 (GA №. 778188)

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

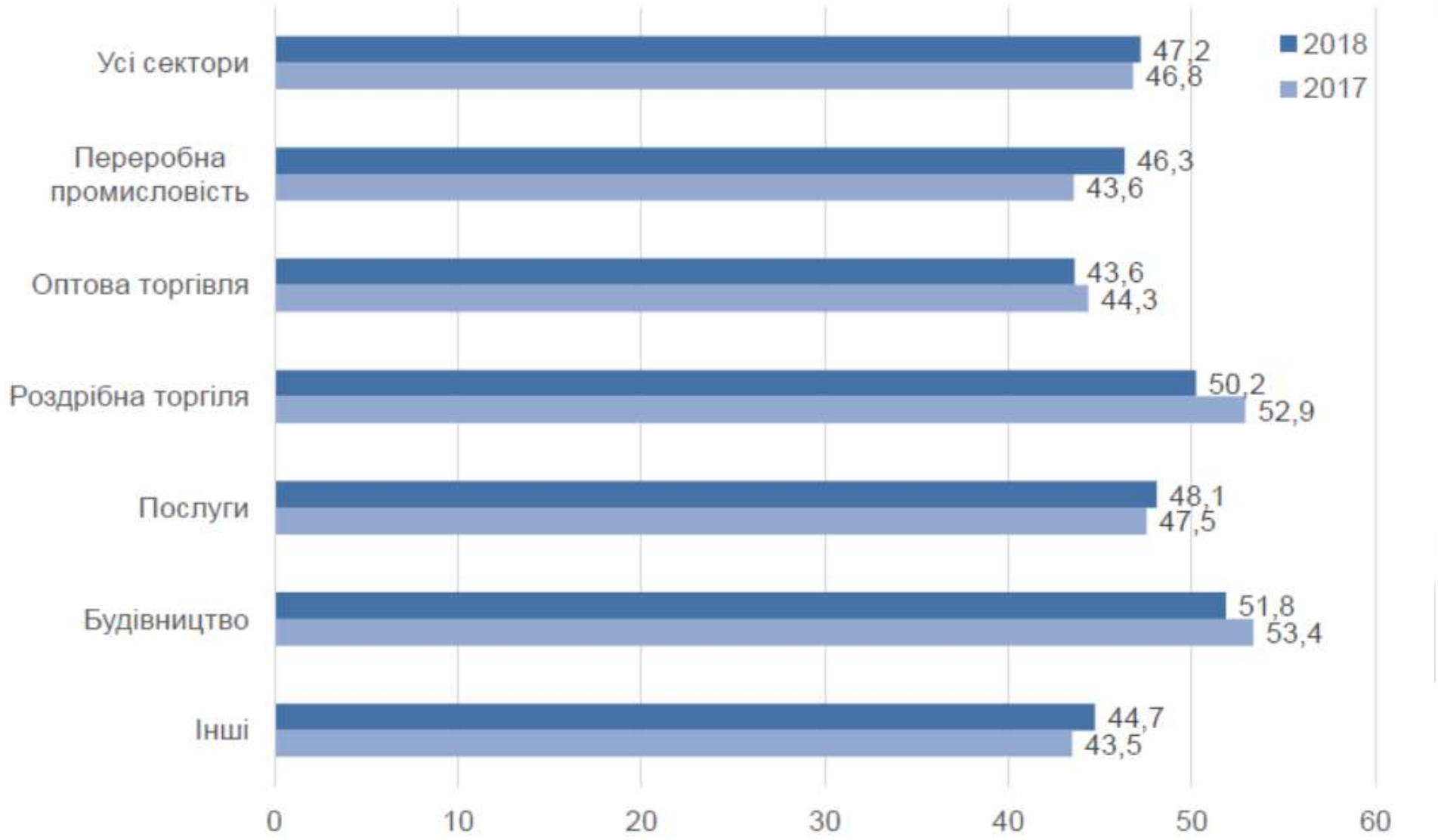

Рівень тіньової економіки в Україні (% від ВВП): за секторами (Дослідження Київського міжнародного інституту соціології)

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

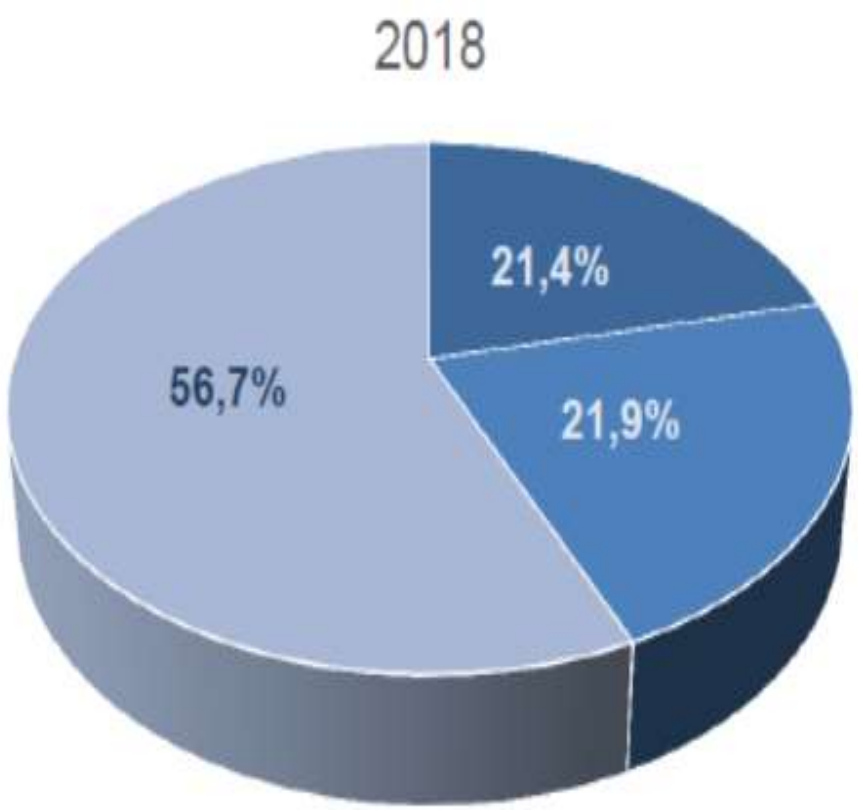

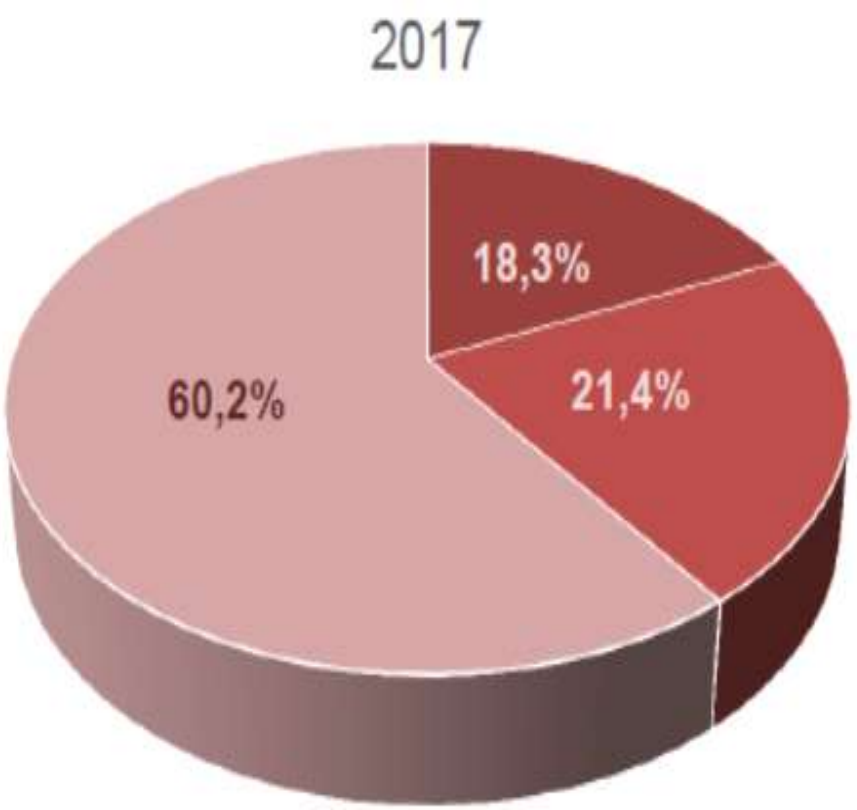

- Зарплата в конвертах
- Незареєстровані працівники
- Незадекларований дохід від бізнесу

- Зарплата в конвертах
- Незареєстровані працівники
- Незадекларований дохід від бізнесу

Компоненти (НЕКРИМІНАЛЬНОЇ) ТЕ в Україні

Набагато складнішими для оцінювання є незареєстровані суб’єкти економічної діяльності, а також **нелегальні види економічної діяльності в Україні**.

55% виробництва «Укрспирту» знаходяться в тіні, державні заводи контролюються кримінальними угрупованнями більше 10 років. **Через тіньовий ринок спирту зведений бюджет щорічно недоотримує 8 млрд UAH.**

Відповідно до заяви Міністра фінансів України, за консервативними розрахунками, дохід **від легалізації грального бізнесу може сягнути 5–9 млрд UAH**

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

У 2018 році рівень нелегальної торгівлі досяг історичного максимуму за останні 3 роки і становить 4% від загального обсягу. **Невиконання плану надходжень з акцизного податку на тютюнові вироби на 10%, або майже на 5 млрд UAH**

Виробництво сигарет в Україні, 2014-2018 роки, млрд шт.

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

Із 92 мільярдів штук сигарет, вироблених у 2017 році в Україні, майже 5 млрд. штук контрабандно потрапили у країни ЄС, що склало 11% усього обсягу контрабанди сигарет до країн ЄС та понад 1 млрд євро бюджетних втрат ЄС…

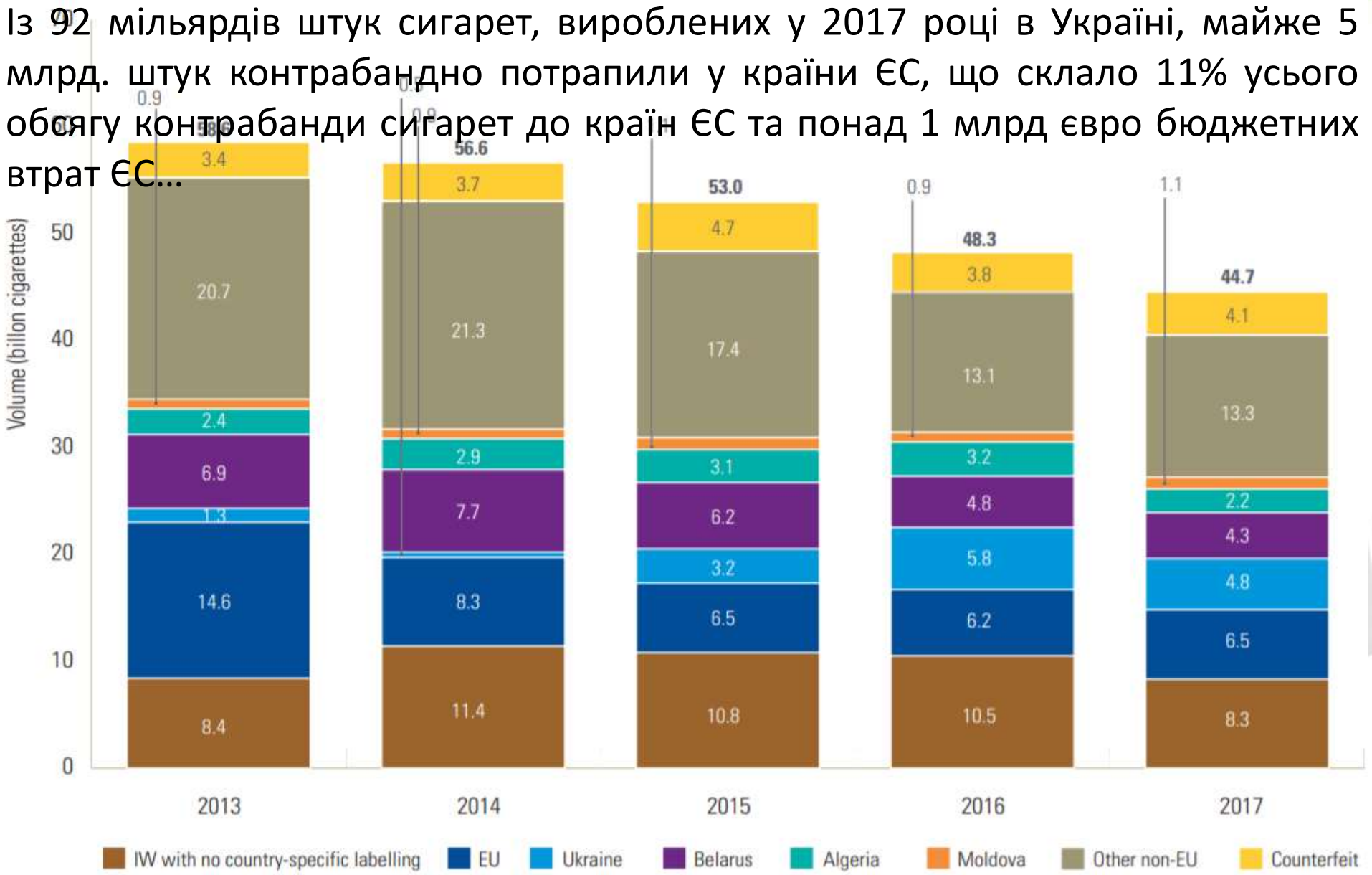

Країни, які є джерелом походження контрабандних сигарет в ЄС

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

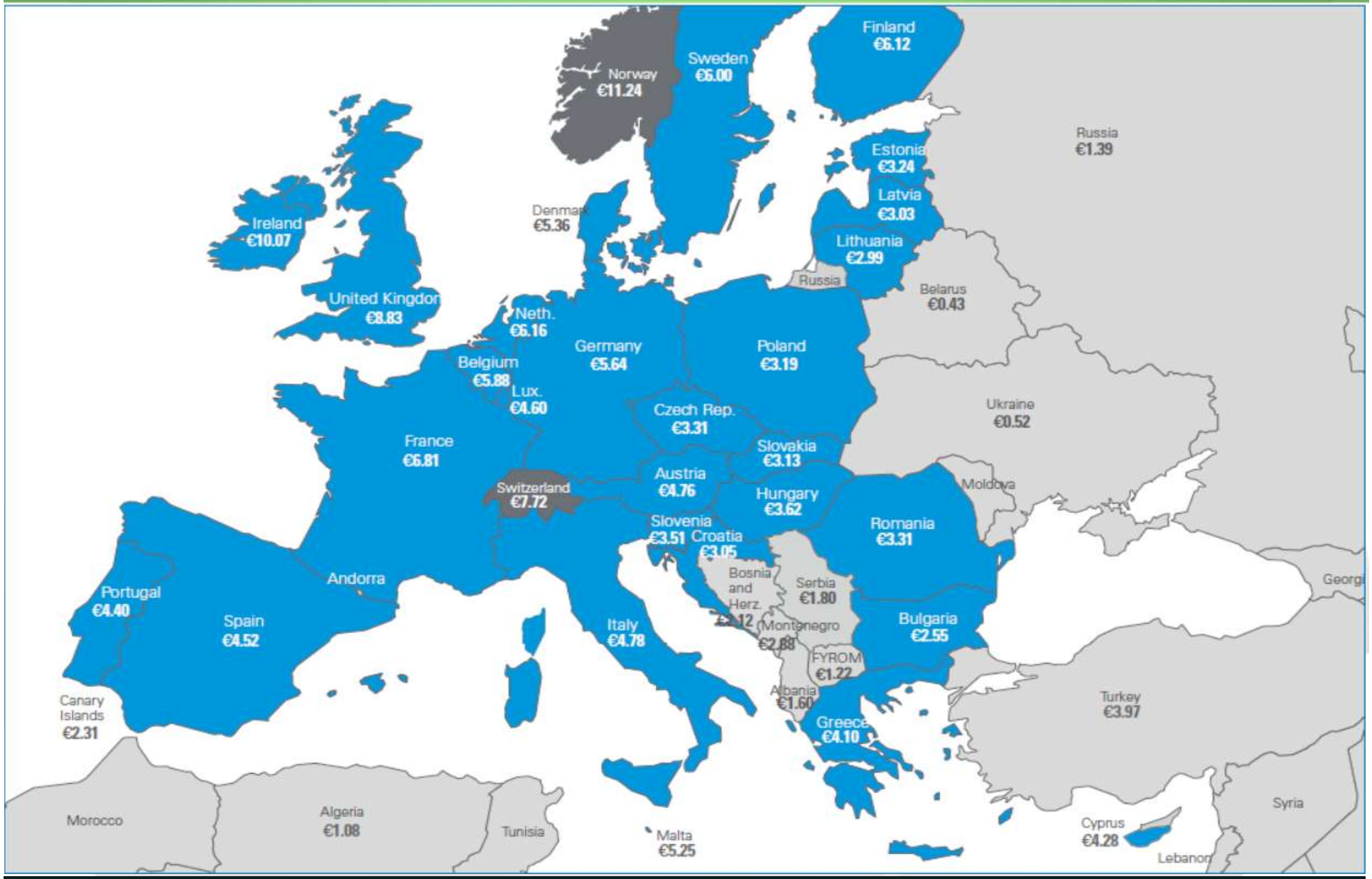

Середньозважені ціни за пачку із 20 сигарет за станом на 01.01.18

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

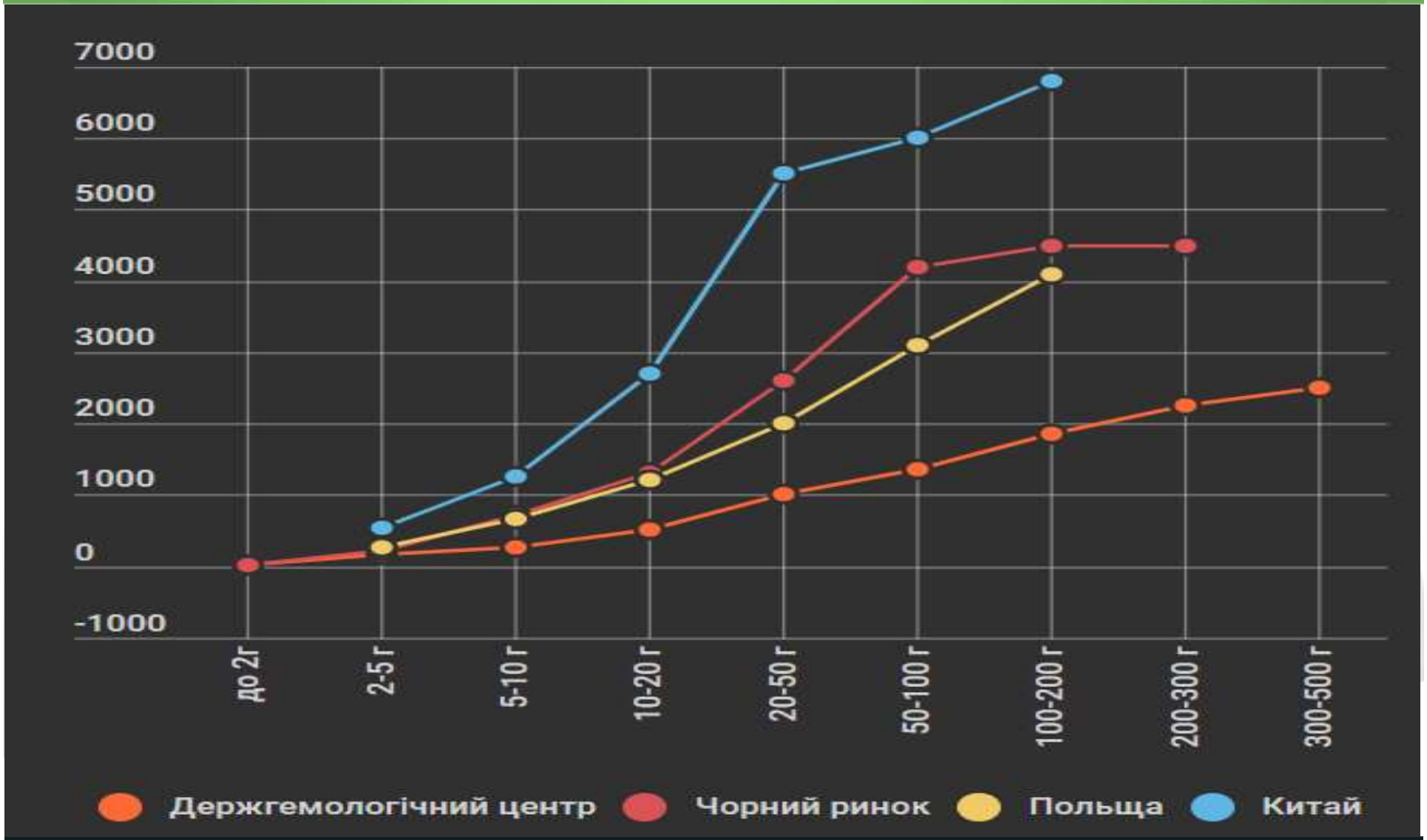

Ціни на бурштин по фракціях для дрібнооптових партій у період 2015-2016р., надані експертами InConsulting (USD)

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

Розрахунок щорічних втрат України від нелегального видобутку і збуту (від 70 до 350 тон) бурштину

Фракції чорного ринку	Ціна за фракцію, дол. США	Орієнтовна ціна за 1 кг дол. США	Орієнтовна ціна за 1 т дол. США	мін обсяг річного нелегального видобутку, дол США	макс. обсяг річного нелегального видобутку, дол США
2-5 грам	200	80 000	80 000 000	5 600 000 000	28 000 000 000
5-10 грам	700	93 333	93 333 333	6 533 333 333	32 666 666 667
10-20 грам	1 300	86 667	86 666 667	6 066 666 667	30 333 333 333
20-50 грам	2 600	74 286	74 285 714	5 200 000 000	26 000 000 000
50-100 грам	4 200	56 000	56 000 000	3 920 000 000	19 600 000 000
100-200 грам	4 500	30 000	30 000 000	2 100 000 000	10 500 000 000
200-300 грам	4 500	18 000	18 000 000	1 260 000 000	6 300 000 000
Суми значень	18 000	438 286	438 285 714	30 680 000 000	153 400 000 000
Середні значення	**2 571**	**62 612**	**62 612 245**	**4 382 857 143**	**21 914 285 714**

Офіційний річний обсяг видобутку протягом останніх років коливався від 2,5 до 5 тон, тоді як незаконний видобуток за різними оцінками – від 70 до 350 тон на рік

ДИНАМІКА КОНТЕКСТУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ

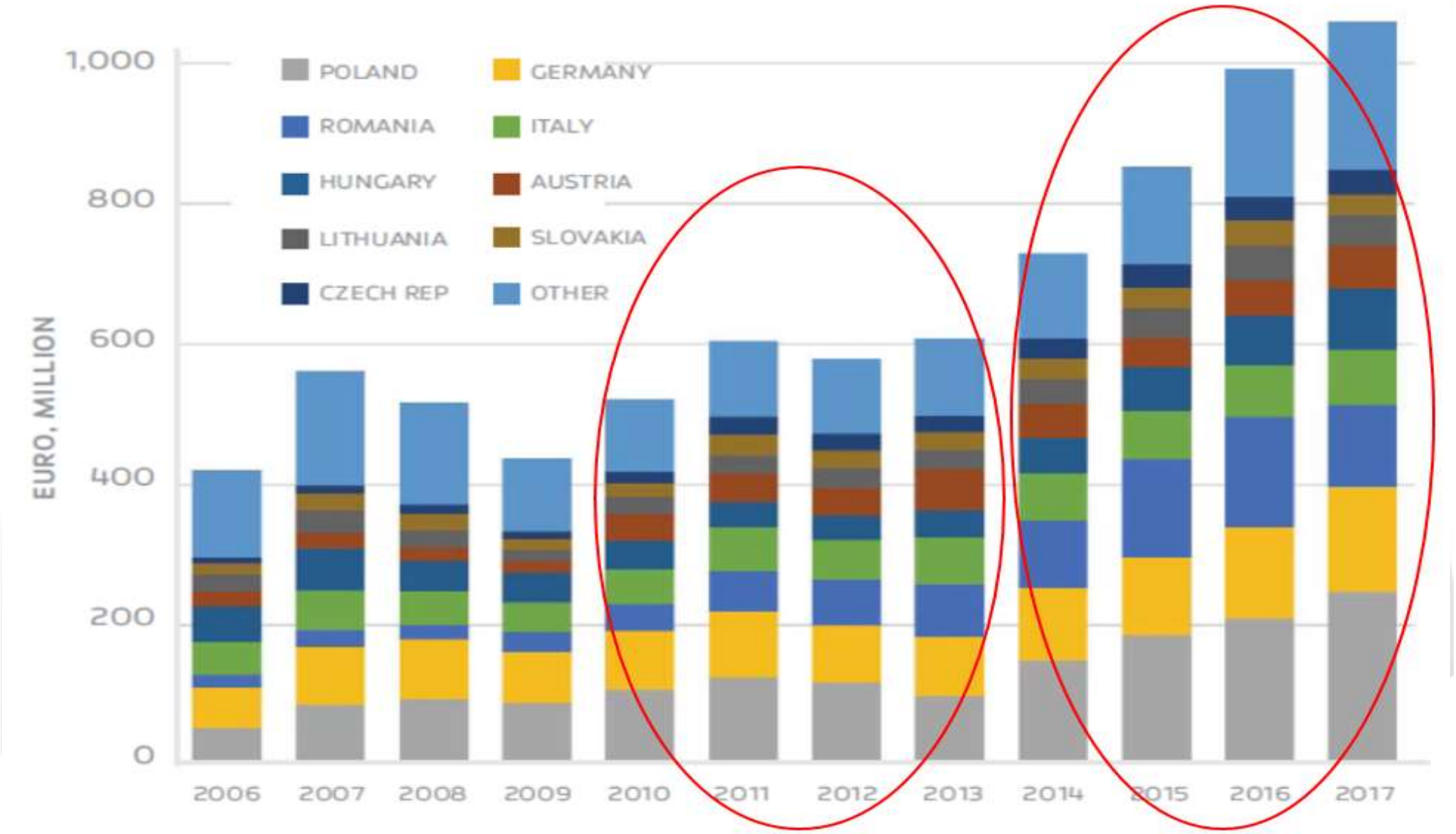

Імпорт деревини та виробів з деревини з України, 2006-2017 рр. (за вартістю та країною призначення)

Україна є головним експортером нелегальної деревини та продуктів її первинної переробки до Євросоюзу. За обсягами постачання нелегальної деревини до країн ЄС, Україна обійшла країни Латинської Америки, Африки та Південно-Східної Азії разом узяті.

За даними британської неурядової організації Earthsight, за 2013 – 2017 роки експорт деревини з України до ЄС зріс на 75%, наразі на країни ЄС припадає 70% українського експорту. У 2017 році він перевищив мільярд євро.

Деревина є однією з найбільших експортних галузей України, що приносить 1,7 млрд. доларів США щорічно, дає роботу 350 тисячам осіб і становить 3.6% ВВП.

Корупція і незаконність у цьому секторі позбавляють країну важливого джерела державних доходів, одночасно суттєво підриваючи її екологію (нелегально вирубують 1.2 млн. кубічних метрів деревини в рік!!!). Висновки Earthsight свідчать про співучасть національних урядів ЄС та найбільших в світі лісопереробних підприємств у корупційній кризі в лісовій галузі України...

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРІЛІ ФО

Інформація щодо взятих Держфінмоніторингом на облік ФО

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРІЛІ ФО

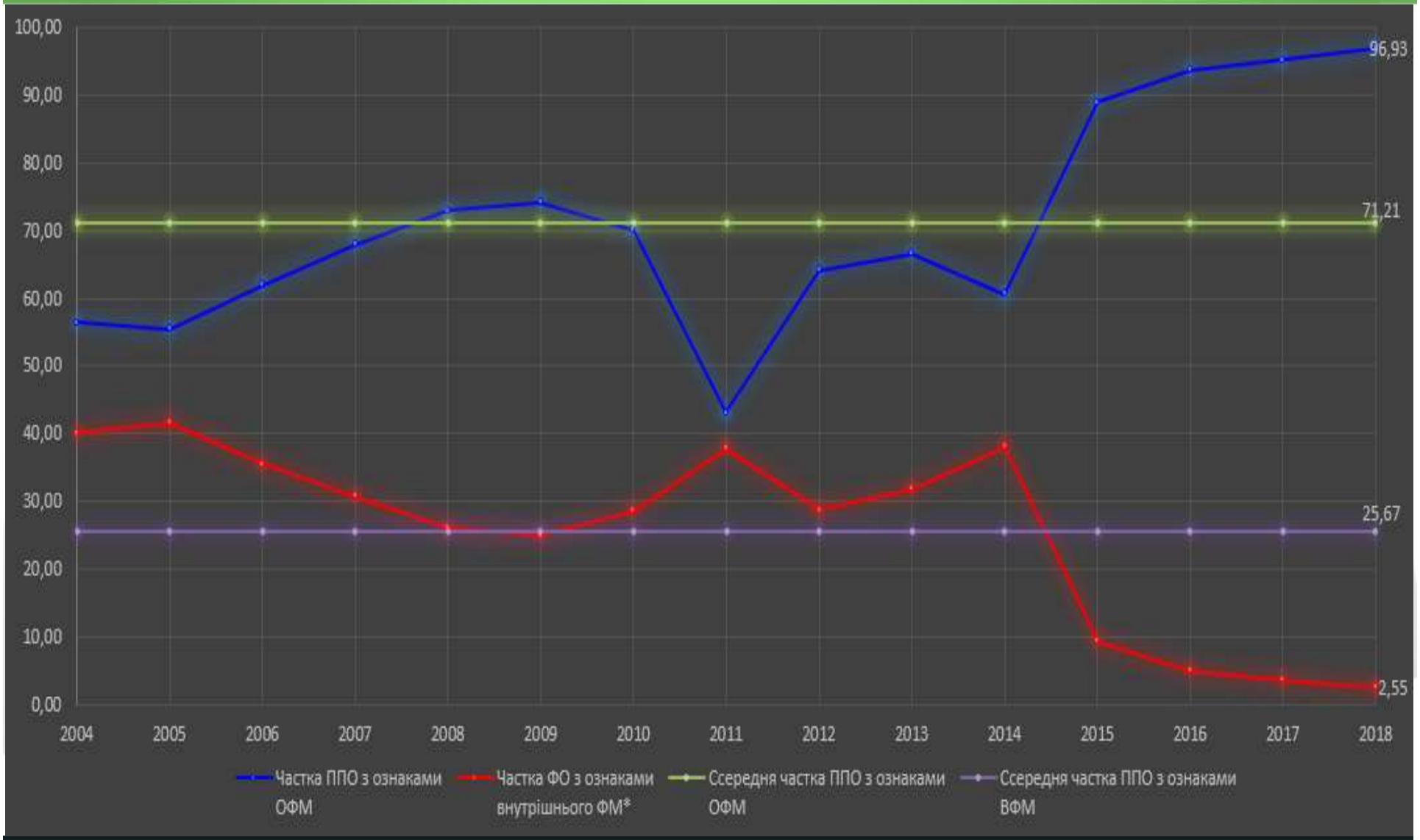

Динаміка часток ФО з ознаками ОФМ та ВФМ, взятих на облік Держфінмоніторингом протягом 2013-2018 років

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРІЛІ ФО (2016-2018)

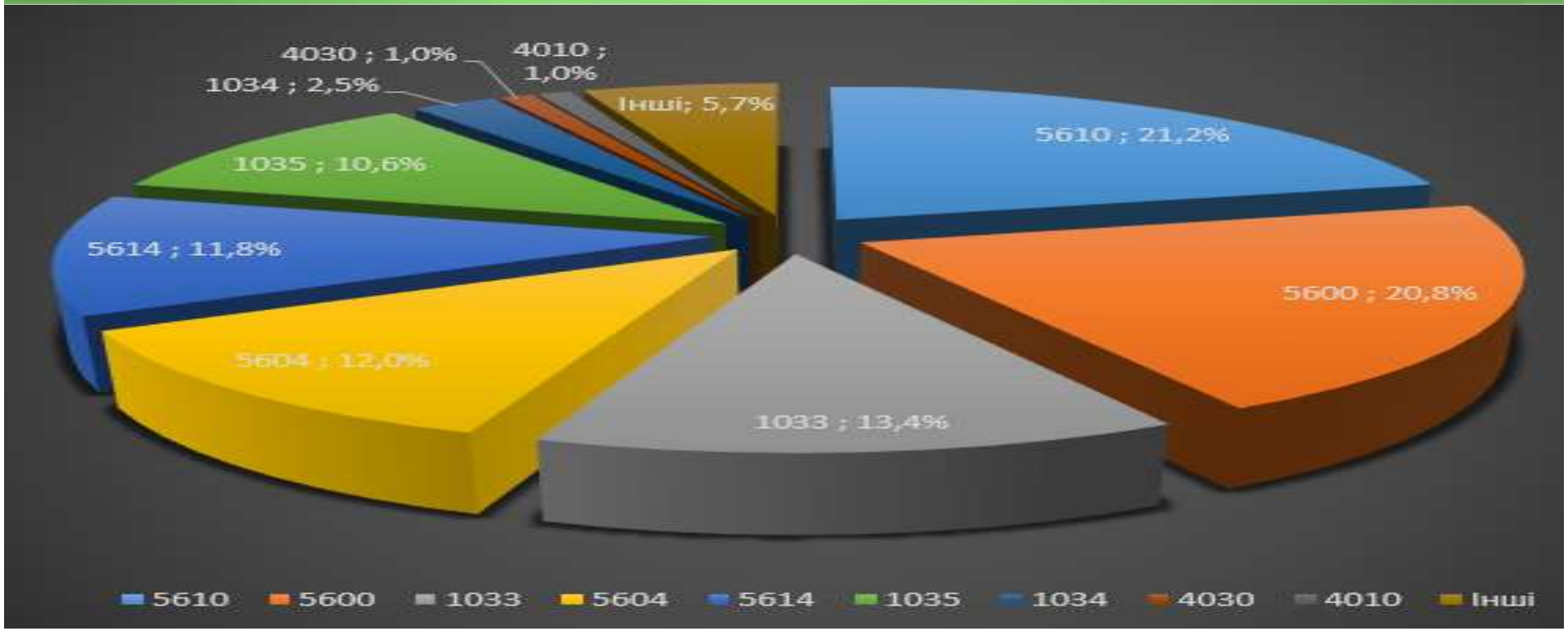

Код	Назва коду ОФМ
5610	ФО з переказу коштів особами, щодо яких встановлено високий ризик
5600	ФО з отримання коштів особами, щодо яких встановлено високий ризик
1033	ФО по внесенню готівкових коштів для зарахування на рахунок ініціатора
5604	ФО з отримання коштів особами, які пов'язані з національними ПЕП
5614	ФО з переказу коштів особами, які пов'язані з національними ПЕП
1035	ФО з отримання коштів готівкою
1034	ФО з переказу готівкових коштів (без відкриття рахунку та/або без використання рахунку ініціатора)
4030	Списання коштів з поточного рахунку юридичної особи, період діяльності якої не перевищує трьох місяців з дня реєстрації
4010	Зарахування коштів на поточний рахунок юридичної особи, період діяльності якої не перевищує трьох місяців з дня реєстрації

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРІЛІ ФО (2016-2018)

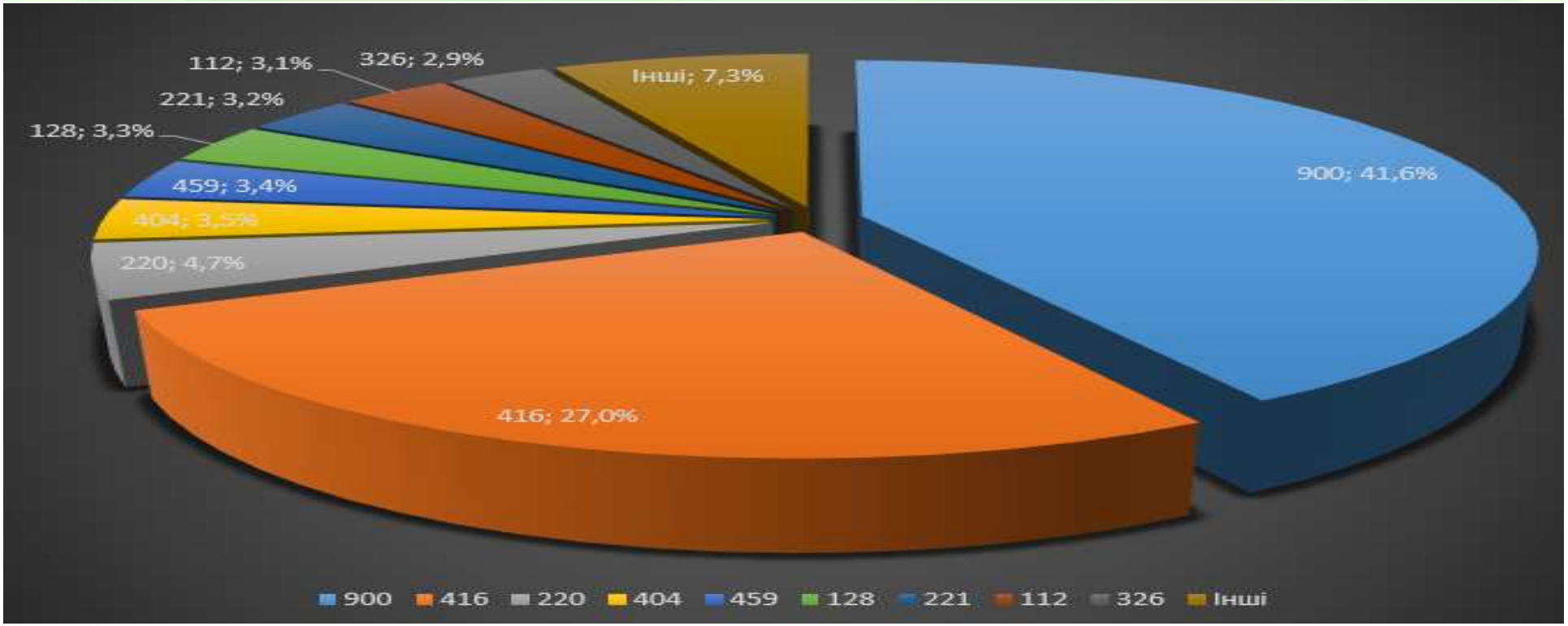

Код	Назва коду ВФМ
900	інші ФО, для яких у СПФМ виникають підстави вважати, що ФО проводиться з метою ВК/ФТ
416	Регулярне одержання або надання фінансової допомоги, у тому числі від нерезидентів, чи надання фінансової допомоги нерезидентам
220	Регулярне надходження на рахунок клієнта коштів, які в подальшому отримуються готівкою ним та/або довіреною особою
404	Проведення у великих розмірах ФО з купівлі-продажу товарів (оплати послуг), визначити вартість яких складно або неможливо (наприклад, об'єкти інтелектуальної власності; деякі види послуг, що не мають постійної ринкової вартості, консалтингові, юридичні, аудиторські послуги тощо)
459	Здійснення операції купівлі/продажу або відступлення права грошової вимоги
128	Незвично великі операції, що не відповідають фінансовому стану особи
221	Регулярне зняття клієнтом та/або довіреною особою готівки, яка попередньо була зарахована на рахунок клієнта
112	Представлення особою інформації, яку неможливо перевірити
326	Неодноразове здійснення ФО на суму нижче встановленого порога, що мають ознаки ОФМ

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРІЛІ ФО

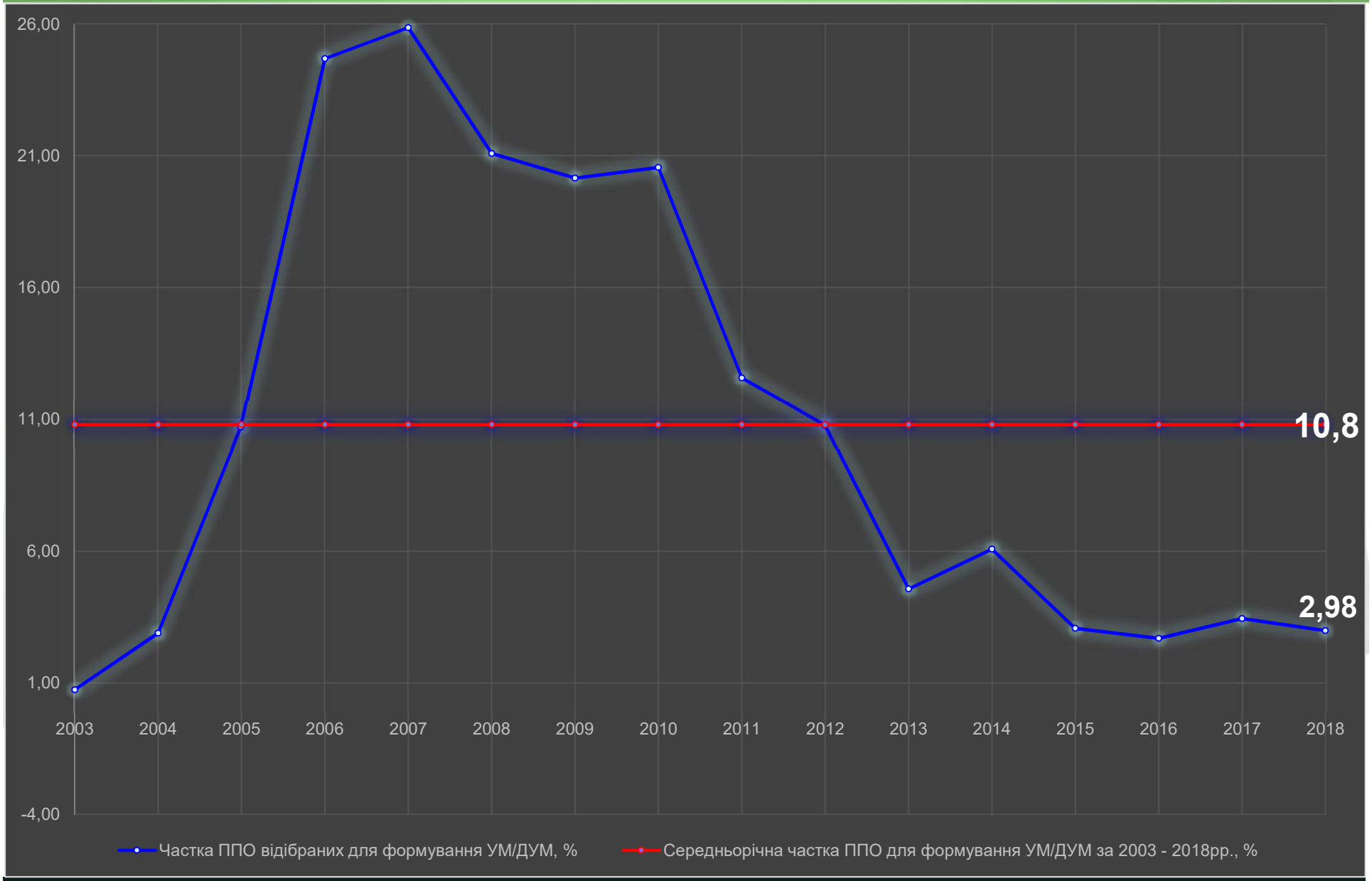

Частка ППО відібраних для формування УМ (ДУМ)

УЗАГАЛЬНЕНІ МАТЕРІАЛИ ДСФМУ

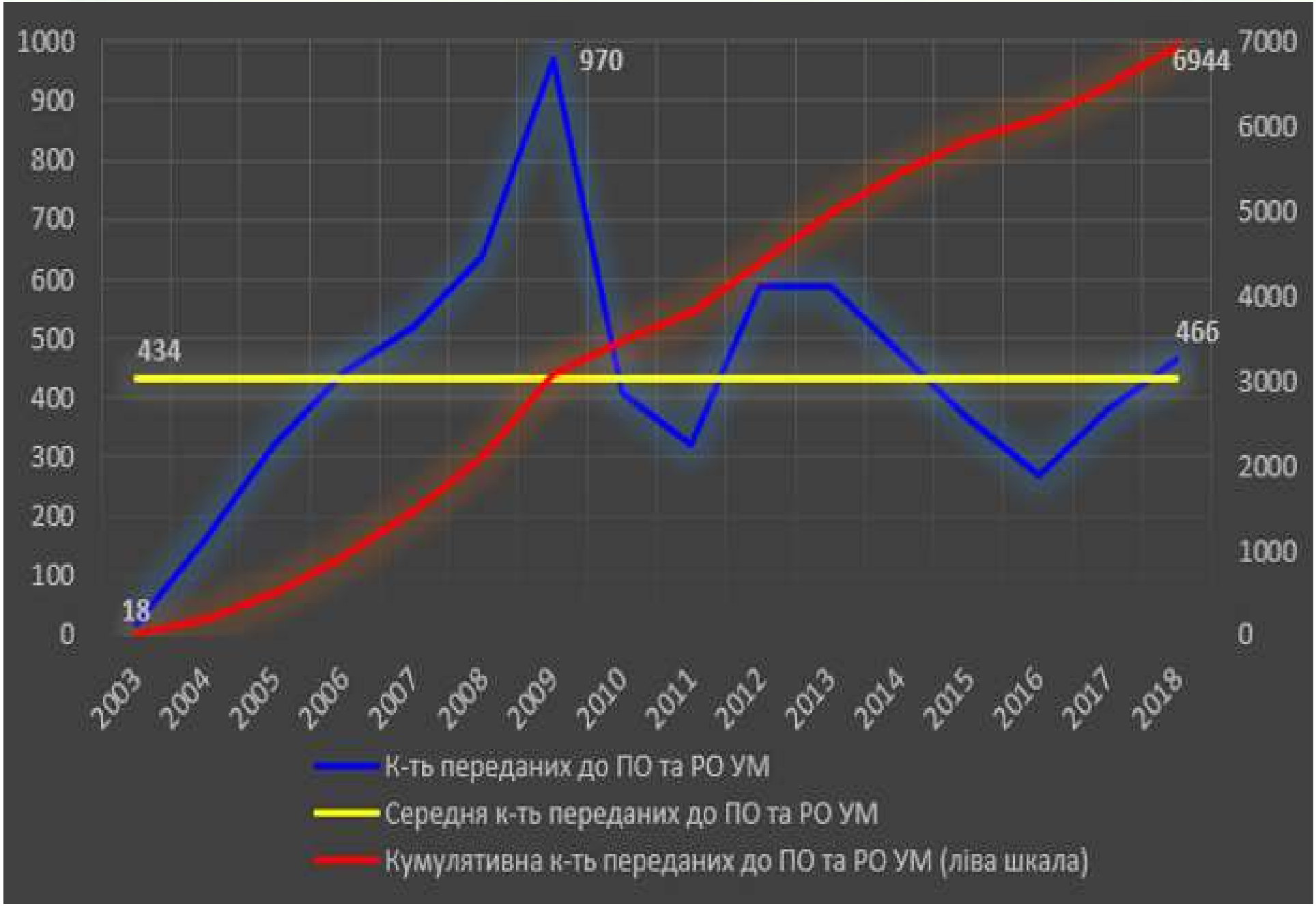

УЗАГАЛЬНЕНІ МАТЕРІАЛИ ДСФМУ

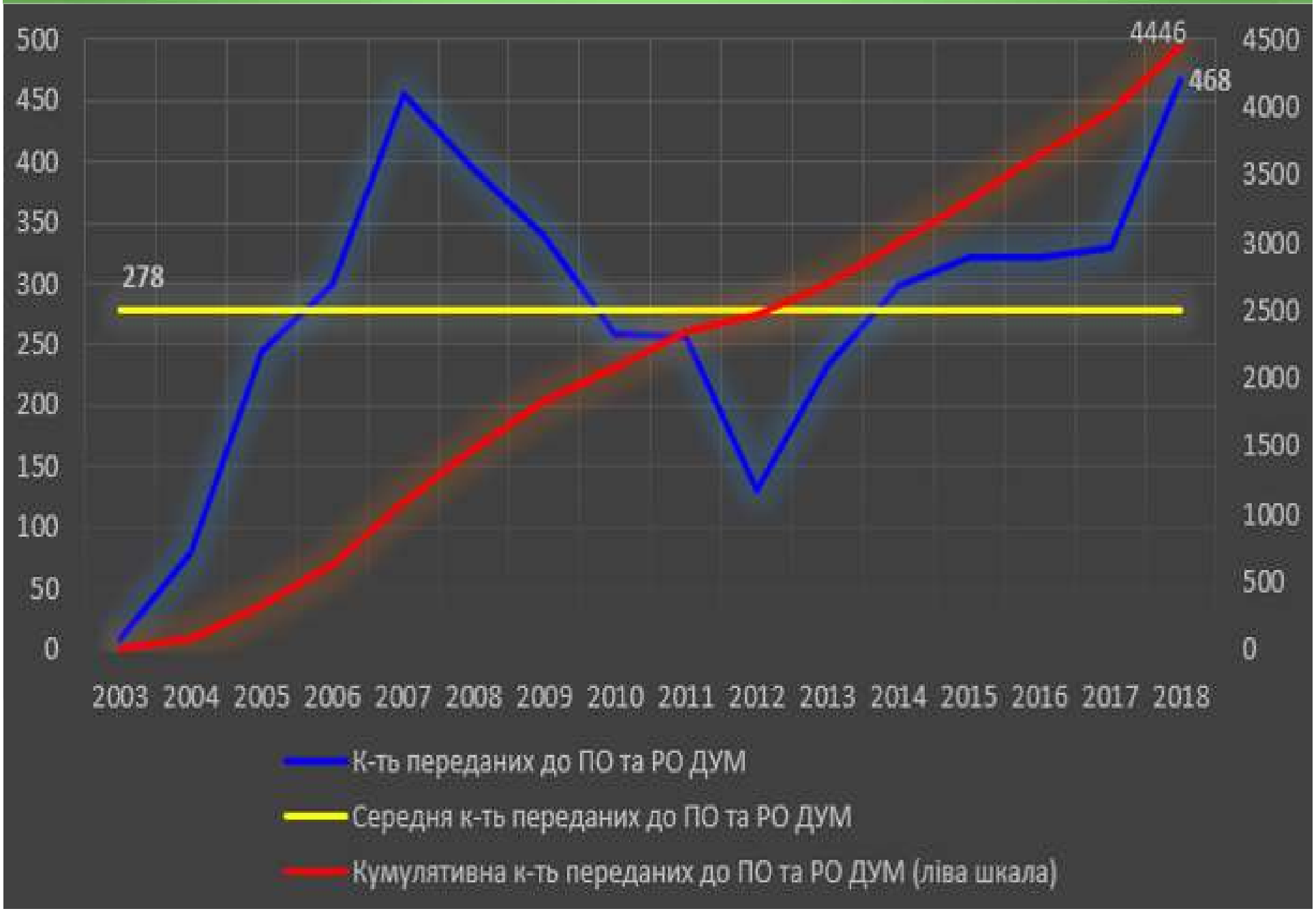

УЗАГАЛЬНЕНІ МАТЕРІАЛИ ДСФМУ

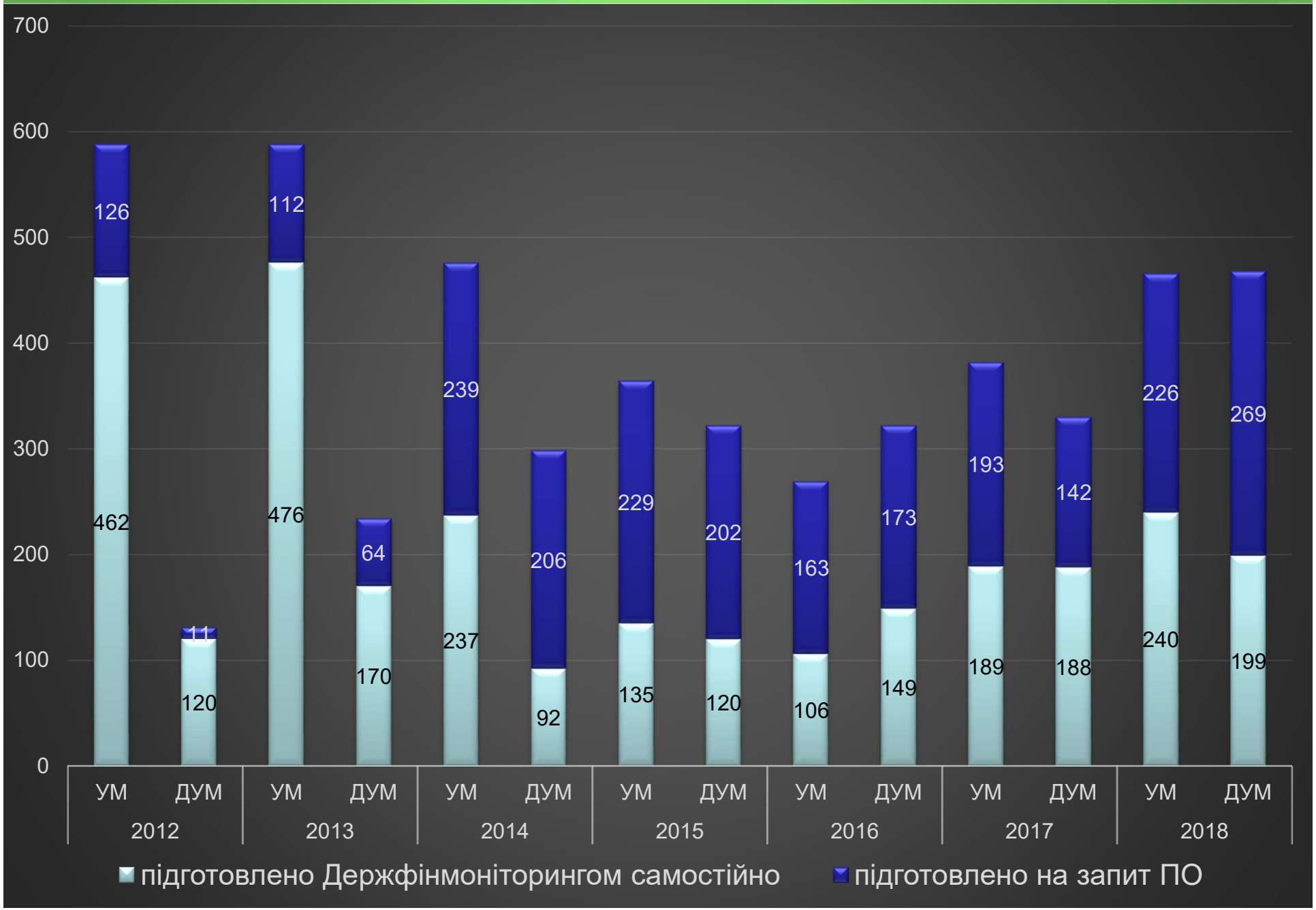

УЗАГАЛЬНЕНІ МАТЕРІАЛИ ДСФМУ

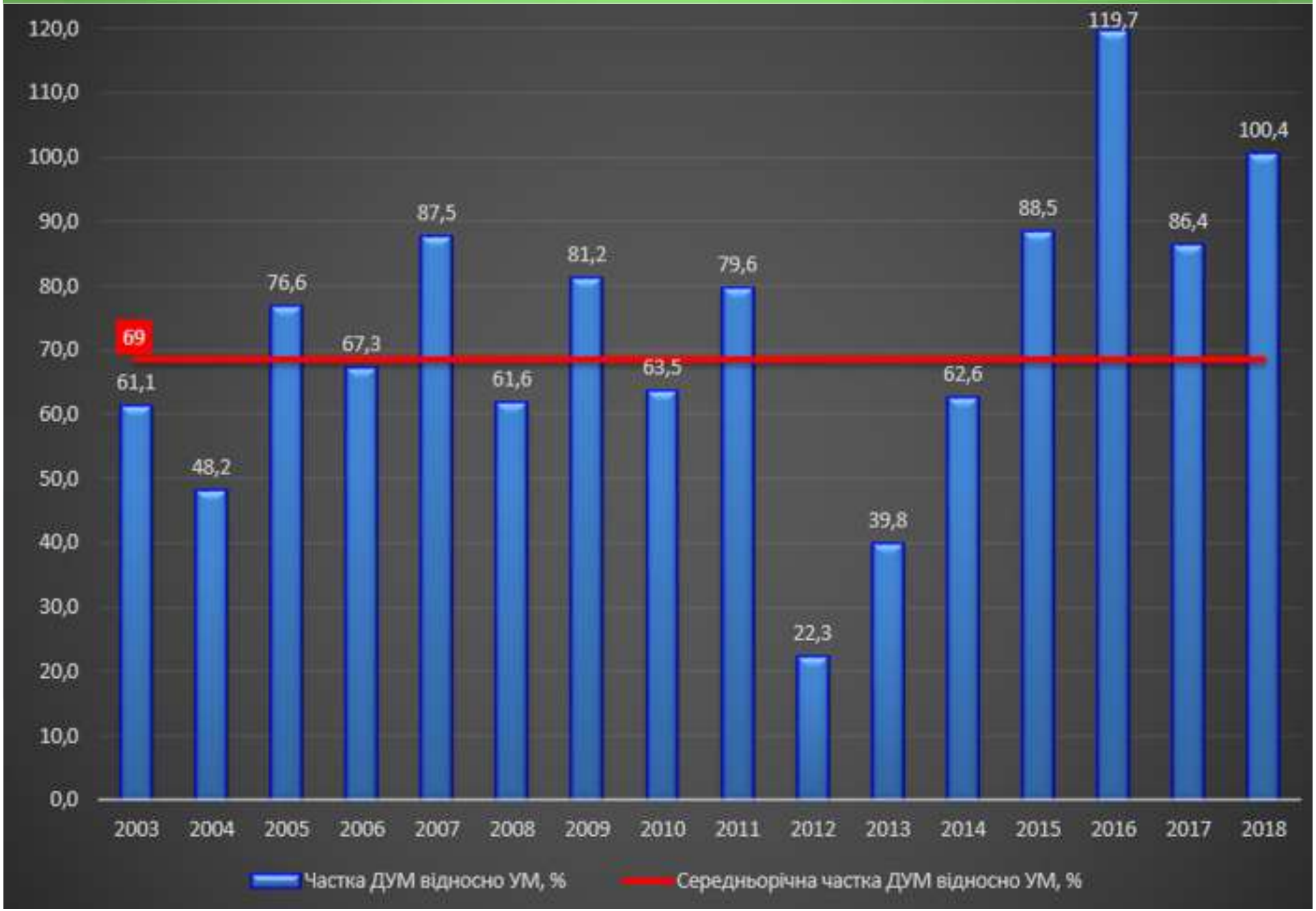

СУМИ ППО ВЗЯТИХ НА ОБІЛК

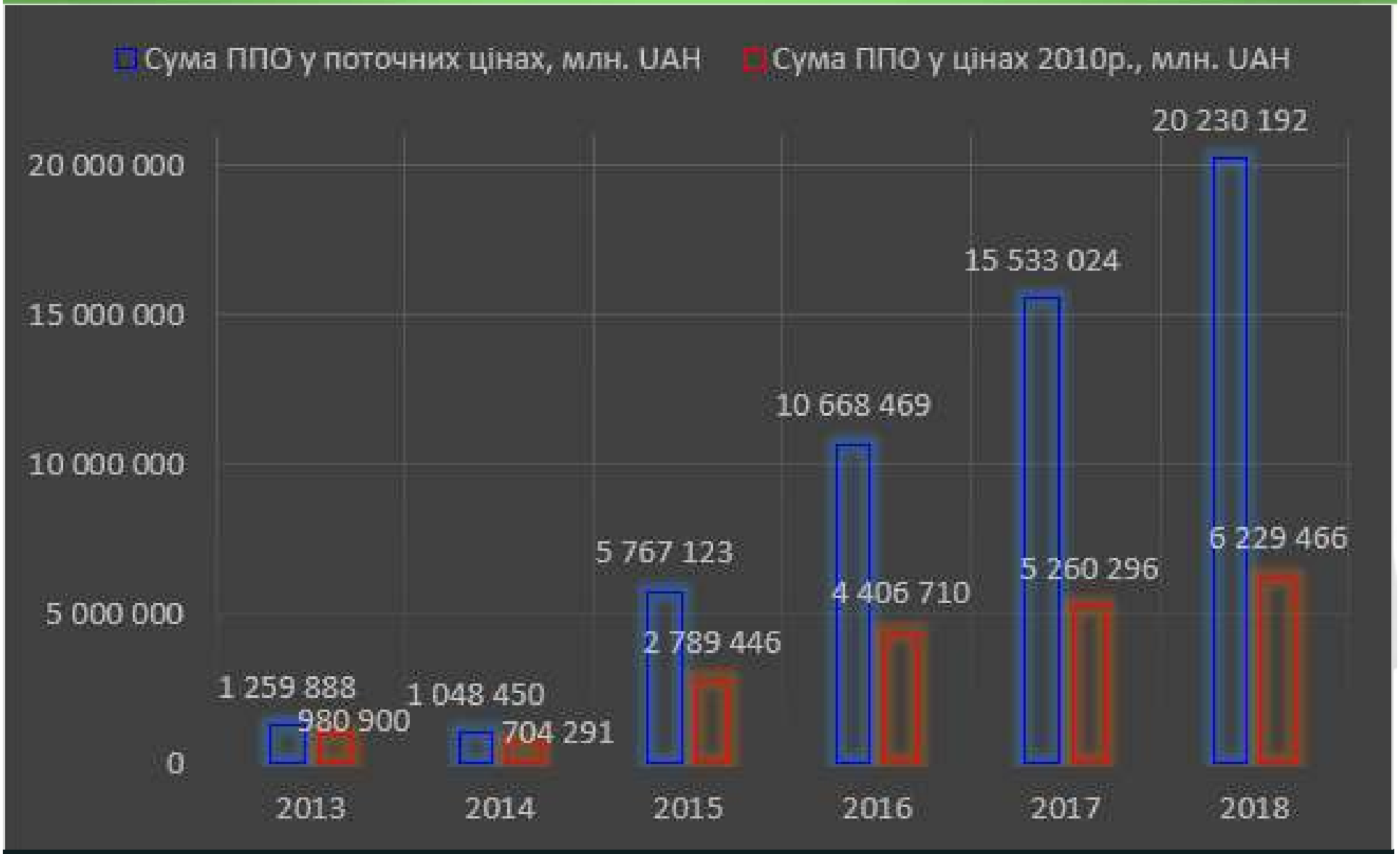

Інформація щодо сум у ФО, взятих на облік Держфінмоніторингом, у поточних цінах та у порівняльних цінах 2010р.

СУМИ ППО ЯКІ УВІЙШЛИ В УМ (ДУМ)

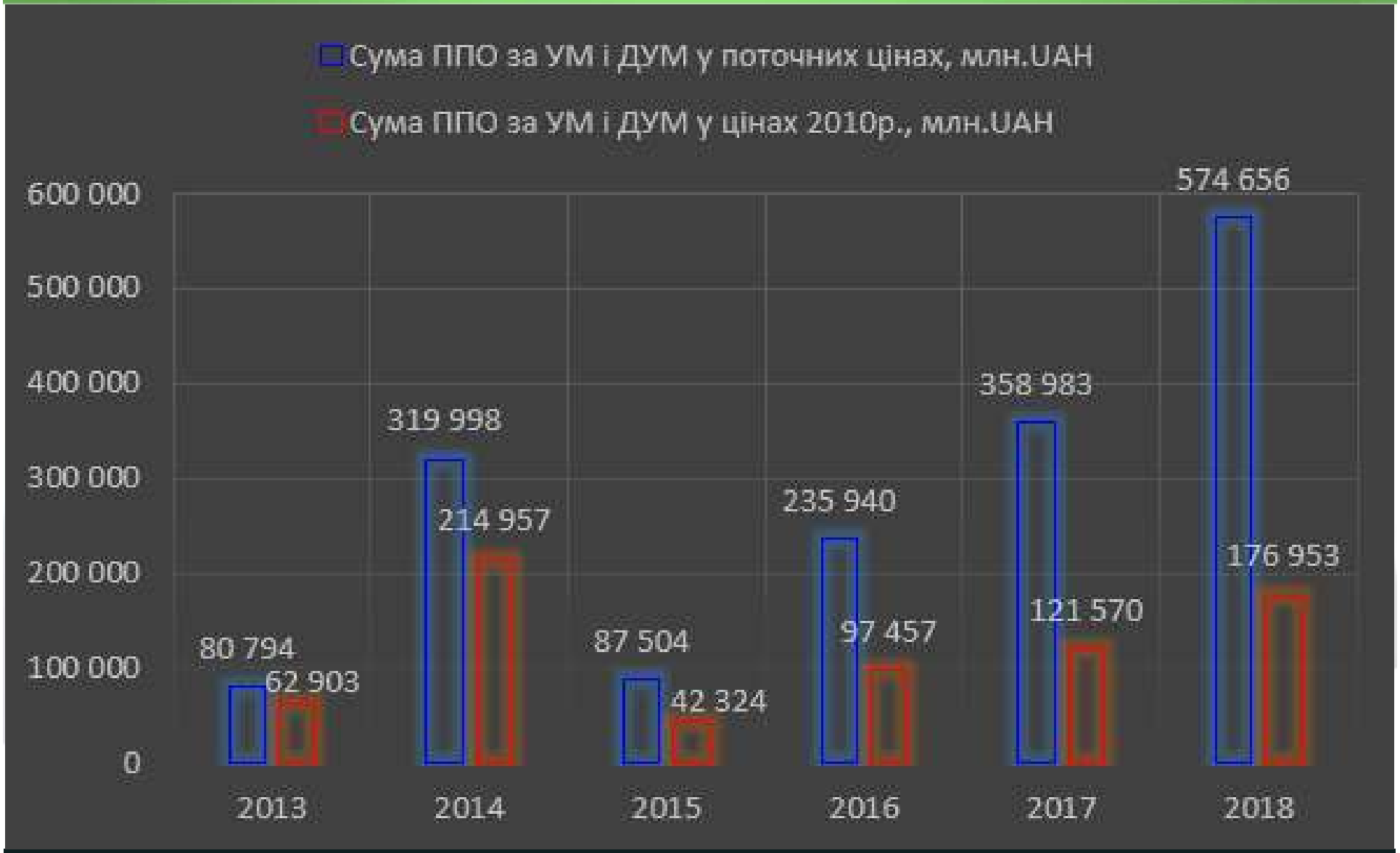

Інформація щодо сум у ФО, які стали підставою для формування УМ (ДУМ), у поточних цінах та у порівняльних цінах 2010р.

МІЖНАРОДНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ В УМ (ДУМ)

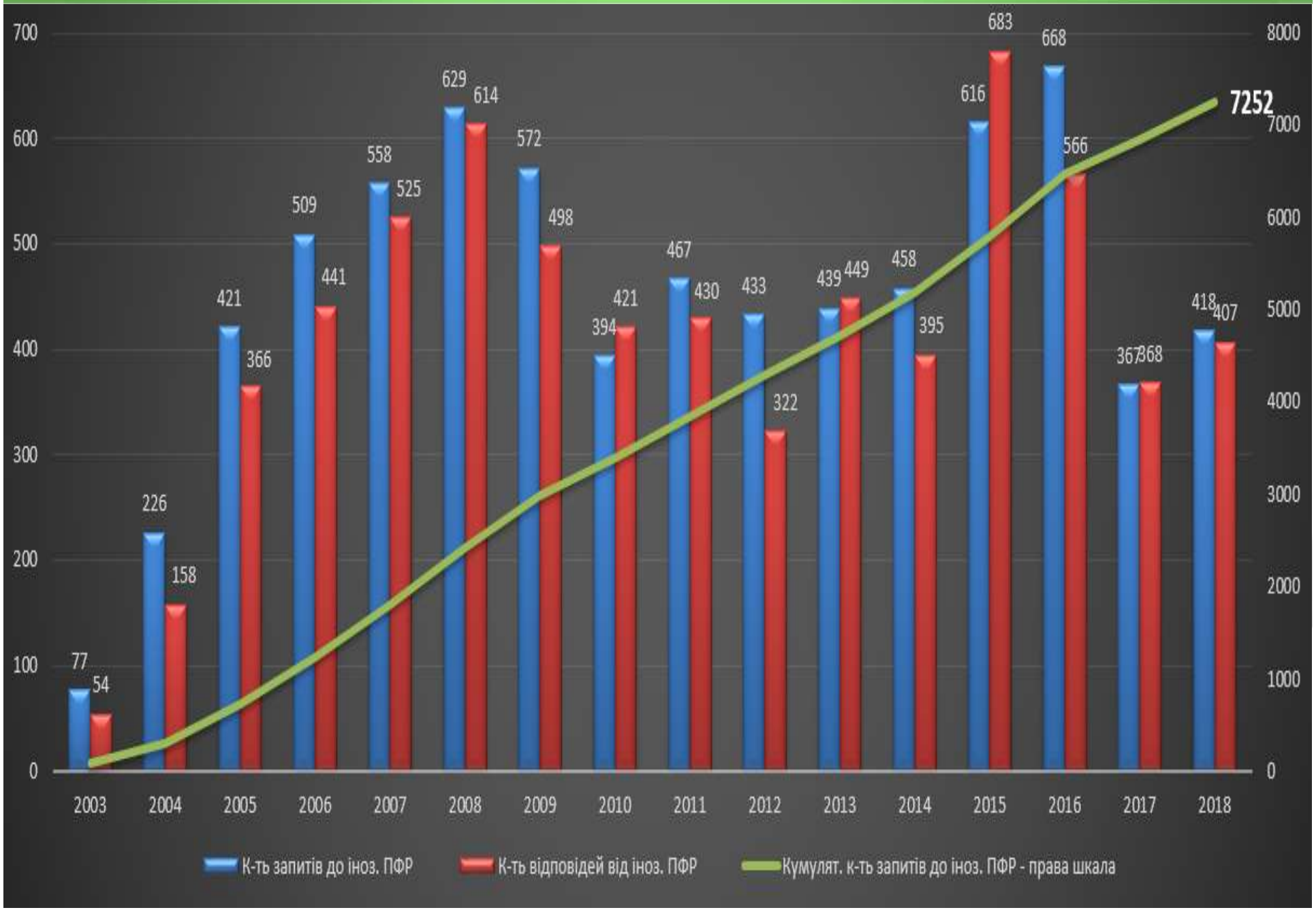

МІЖНАРОДНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ В УМ (ДУМ)

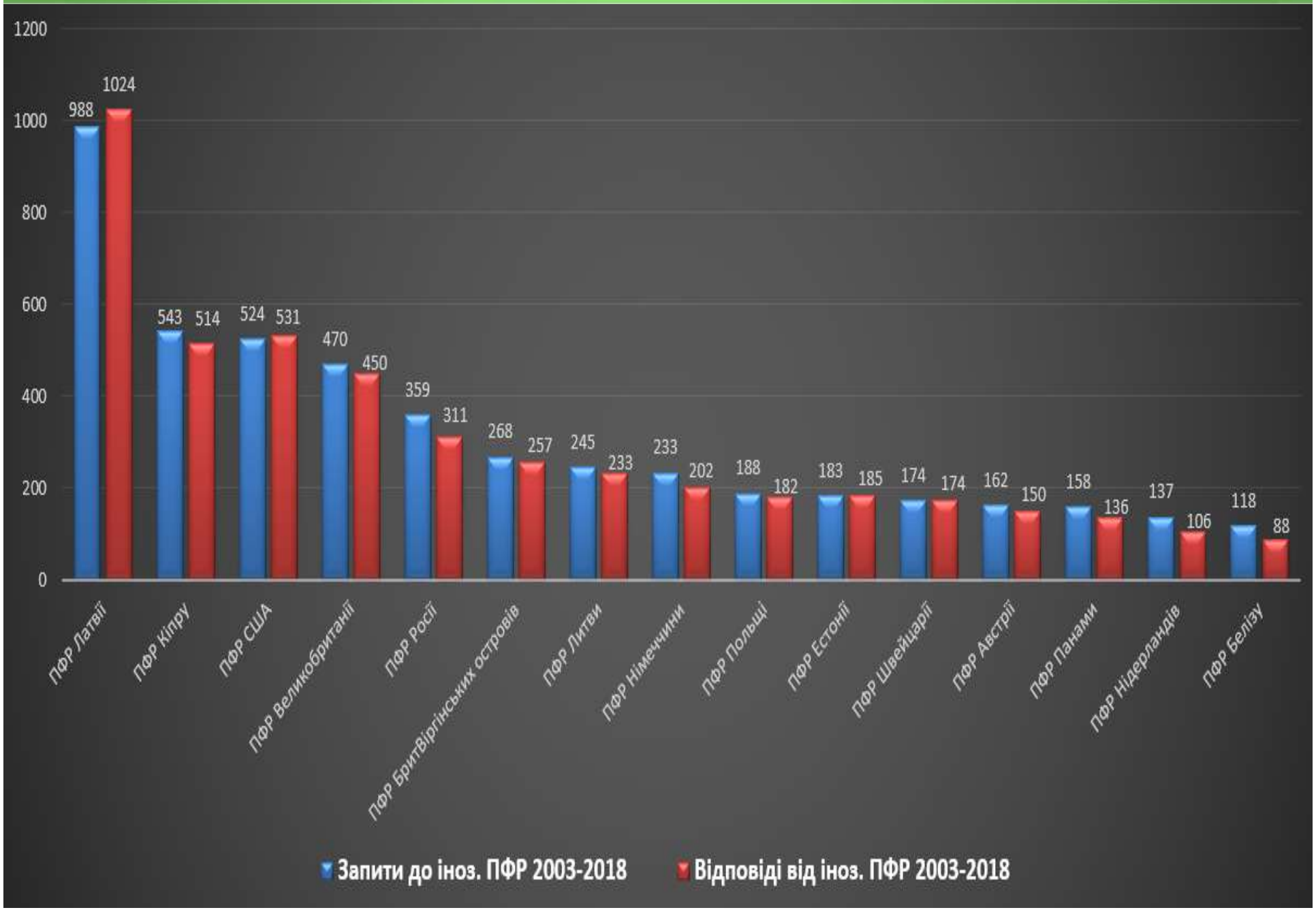

УЗАГАЛЬНЕНІ МАТЕРІАЛИ ДСФМУ

Загальна кількість переданих УМ у розрізі ПО за 2003-2018 рр.

УЗАГАЛЬНЕНІ МАТЕРІАЛИ ДСФМУ

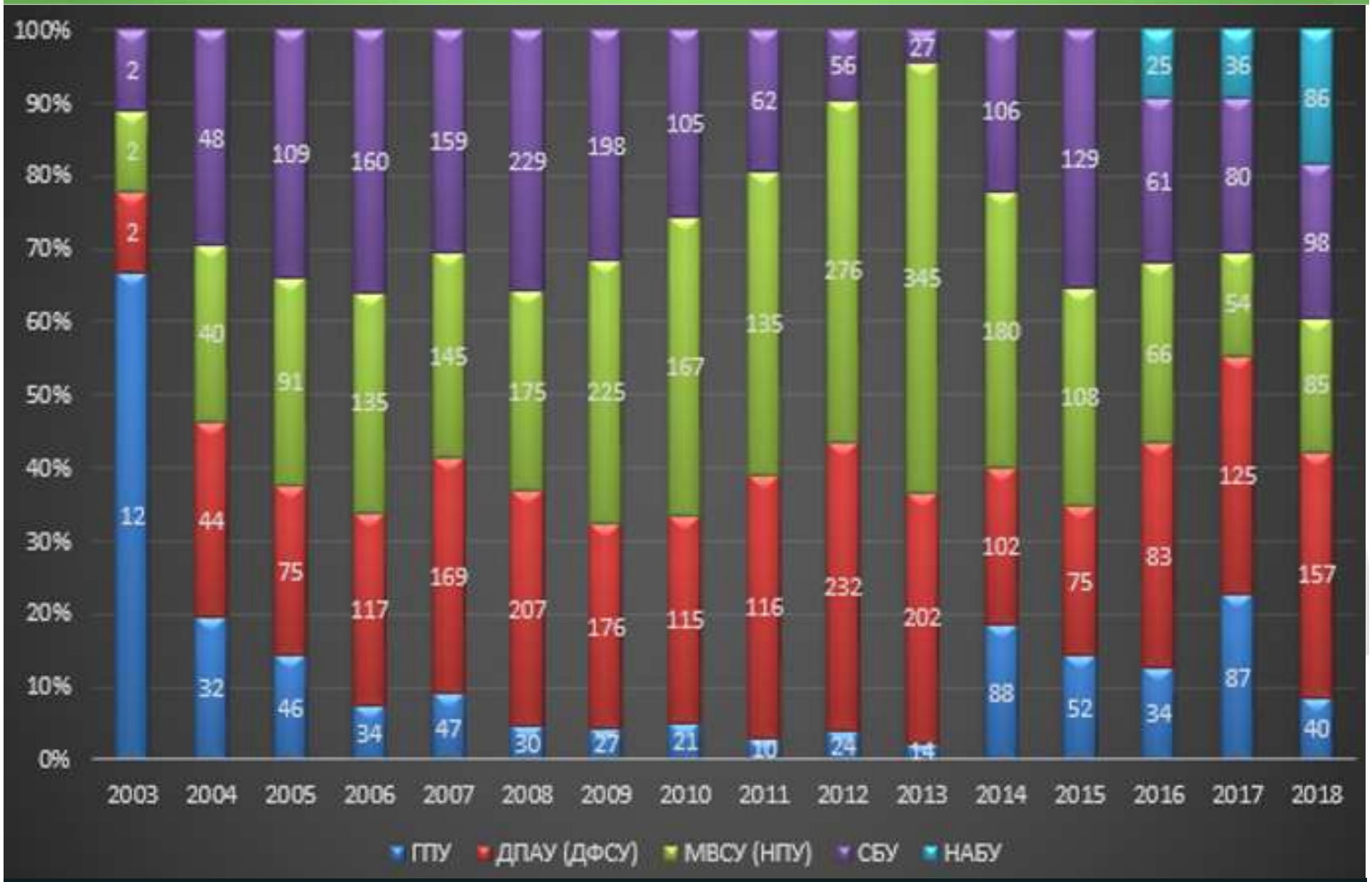

Нормований розподіл переданих до ПО УМ упродовж 2003-2018 рр.

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

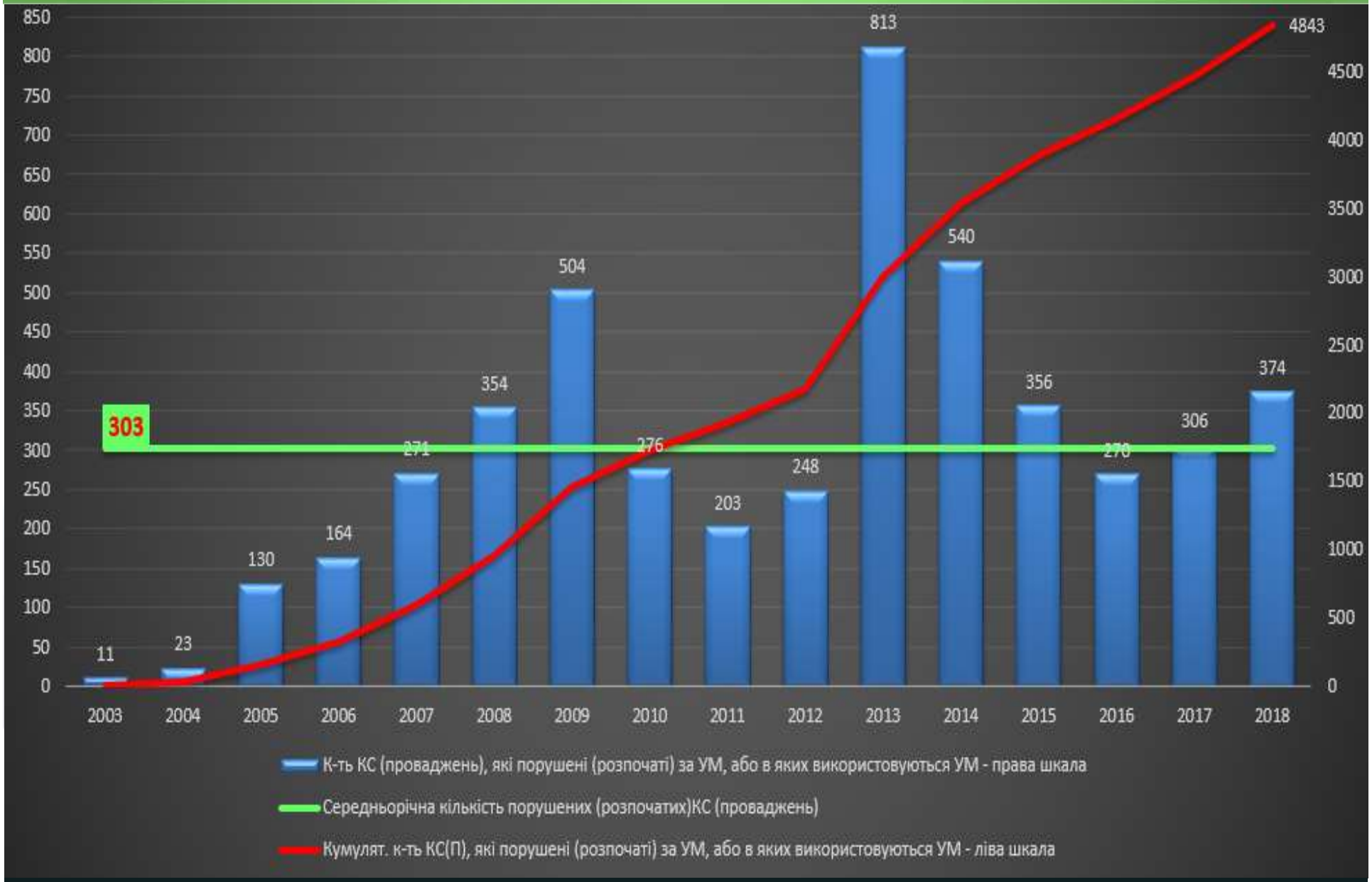

РОЗПОЧАТІ КП

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

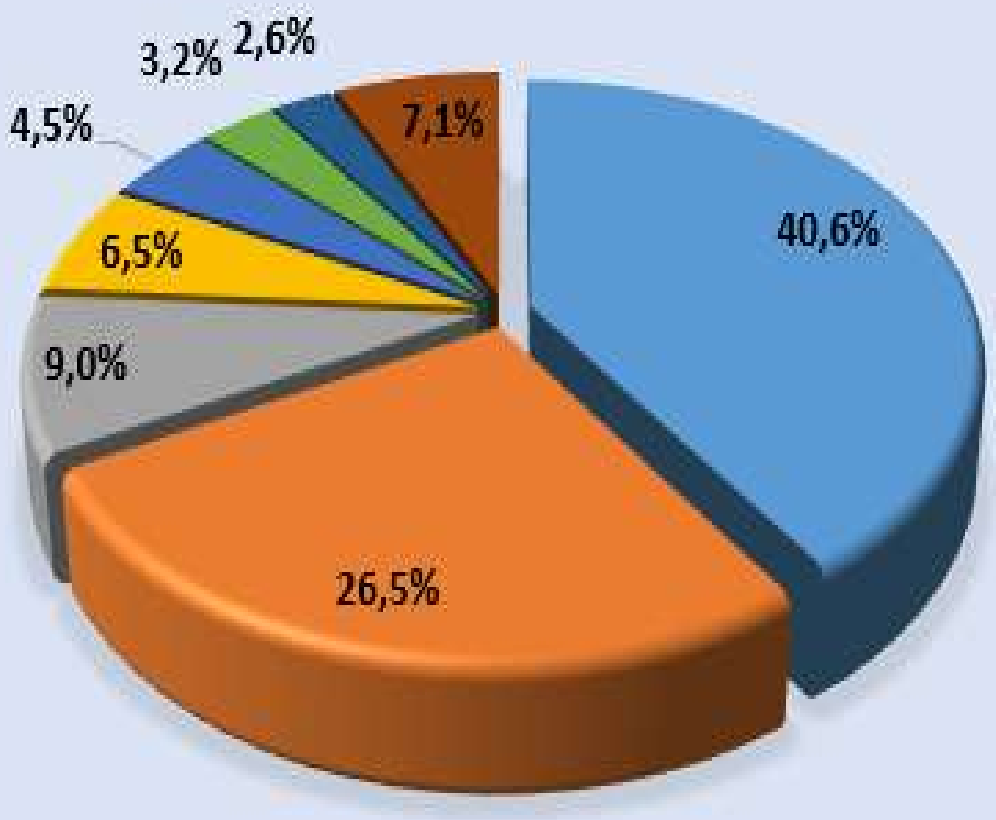

- Фіктивне підприємництво
- Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем
- Зловживання владою або службовим становищем
- Шахрайство
- Зловживання повноваженнями службовою особою
- Ухилення від сплати податків, зборів, обов'язкових платежів
- Незаконне збагачення
- Інші

Структура предикатних злочинів у КП, пов’язаних з ВК, розпочатих ПО за УМ/ДУМ протягом 2013-2018

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

Структура предикатних злочинів у КП, пов’язаних з ВК, розпочатих ПО за УМ/ДУМ упродовж 2018 року

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

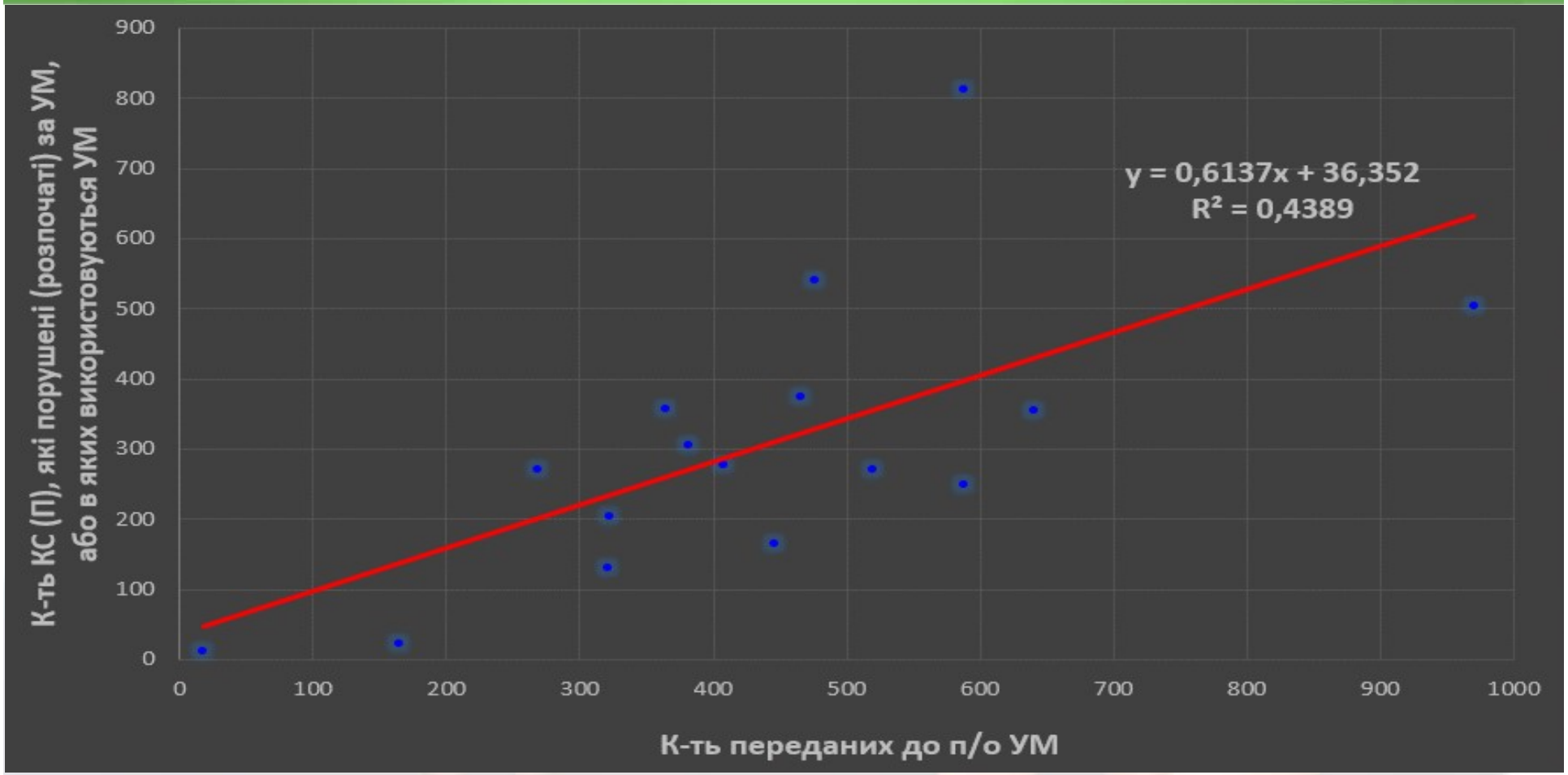

Аналіз показує наявність помірного прямого кореляційного зв'язку та свідчить про те, що **упродовж 2003-2018рр. на 1 підготовлений і переданий до ПО УМ припадало 0,6 порушених (розпочатих) КС(П)**

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

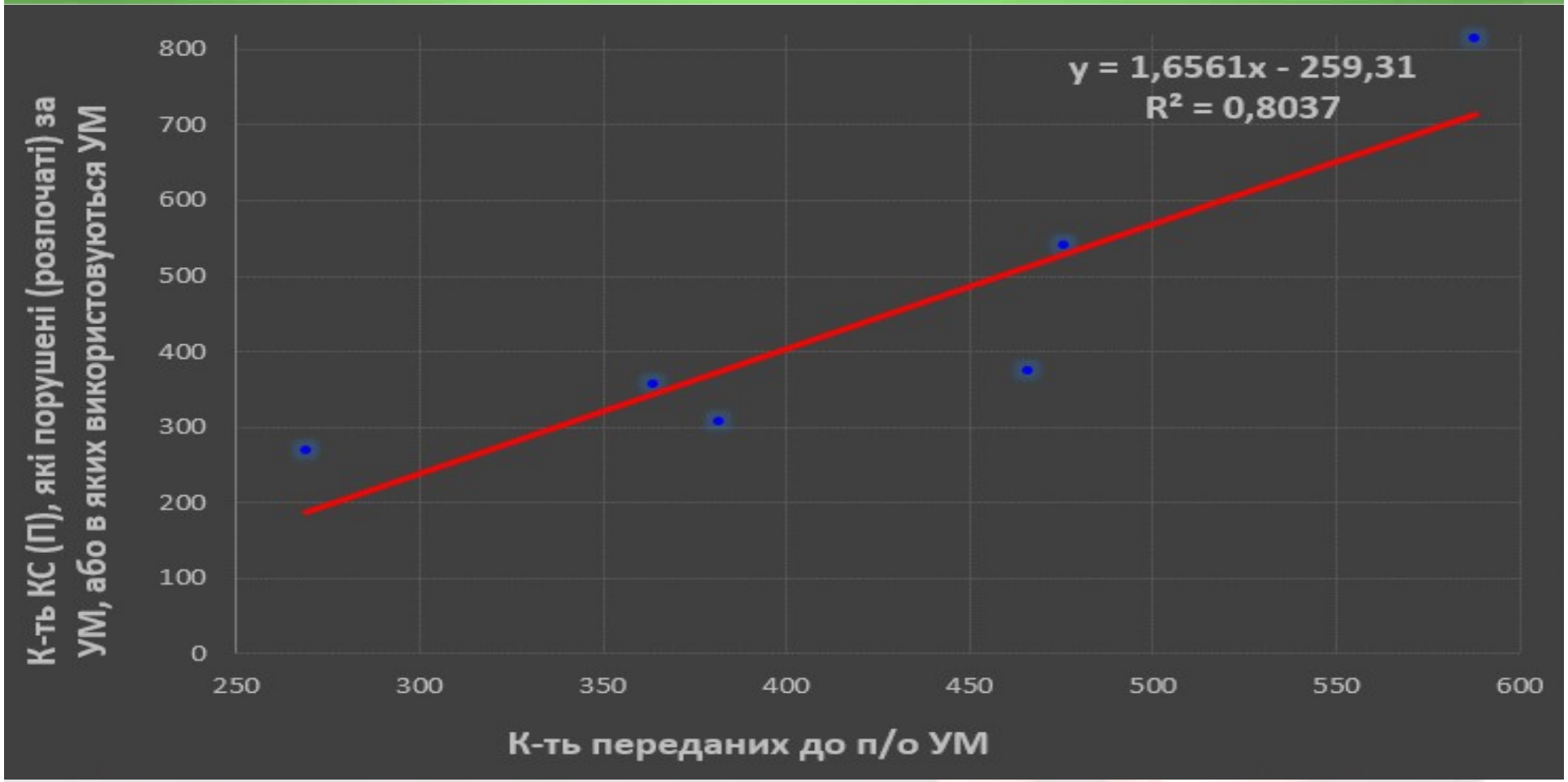

Аналіз показує наявність прямого зв'язку з високим рівнем кореляції та свідчить про те, що **упродовж 2013-2018рр. 80 %** розпочатих ПО КП з ознаками предикатних злочинів та/або ВК/ФТ залежали від сформованих ДСФМУ і переданих УМ. **На 1 підготовлений і переданий до ПО УМ припадало 1,7 розпочатих КП.**

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

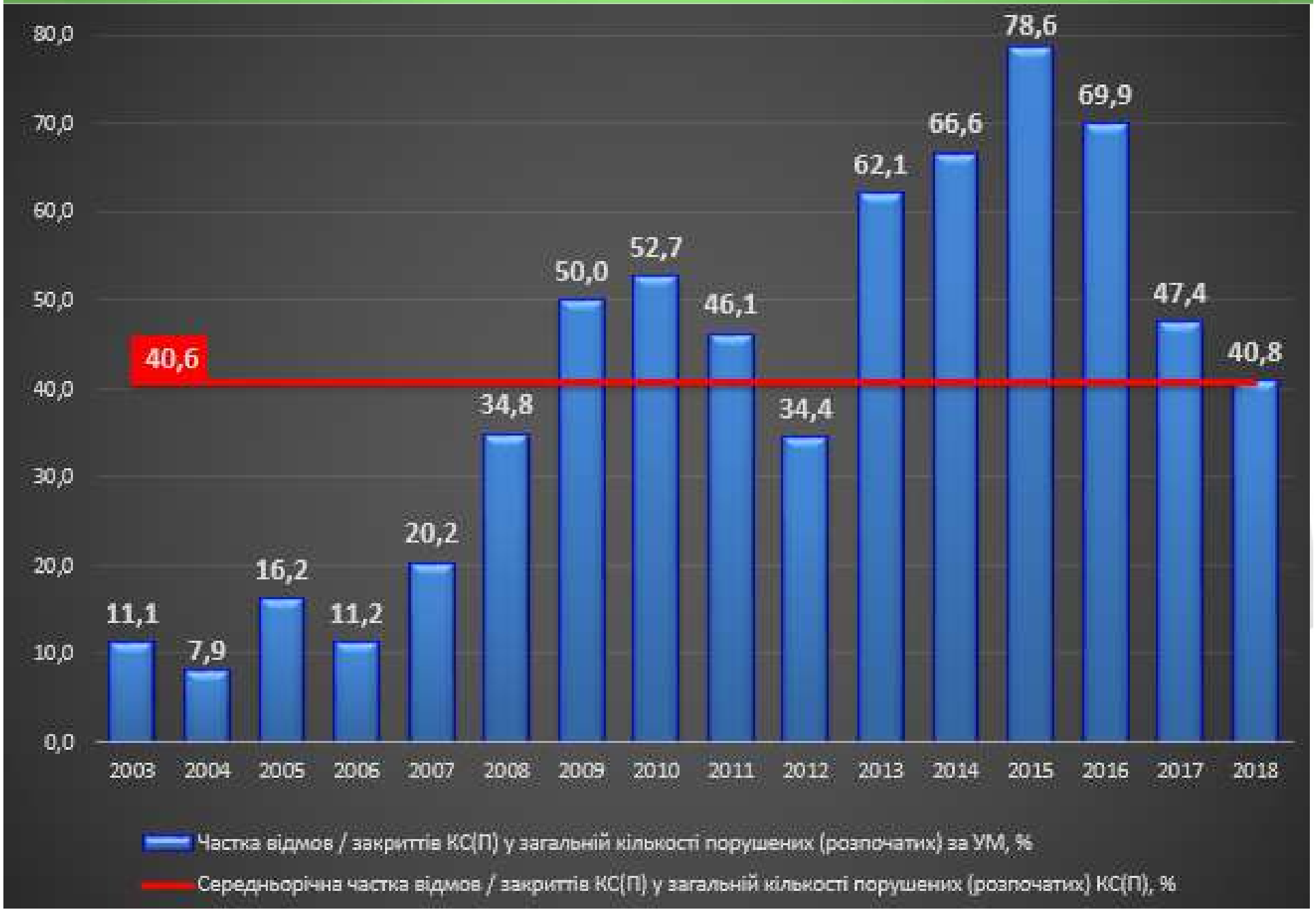

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

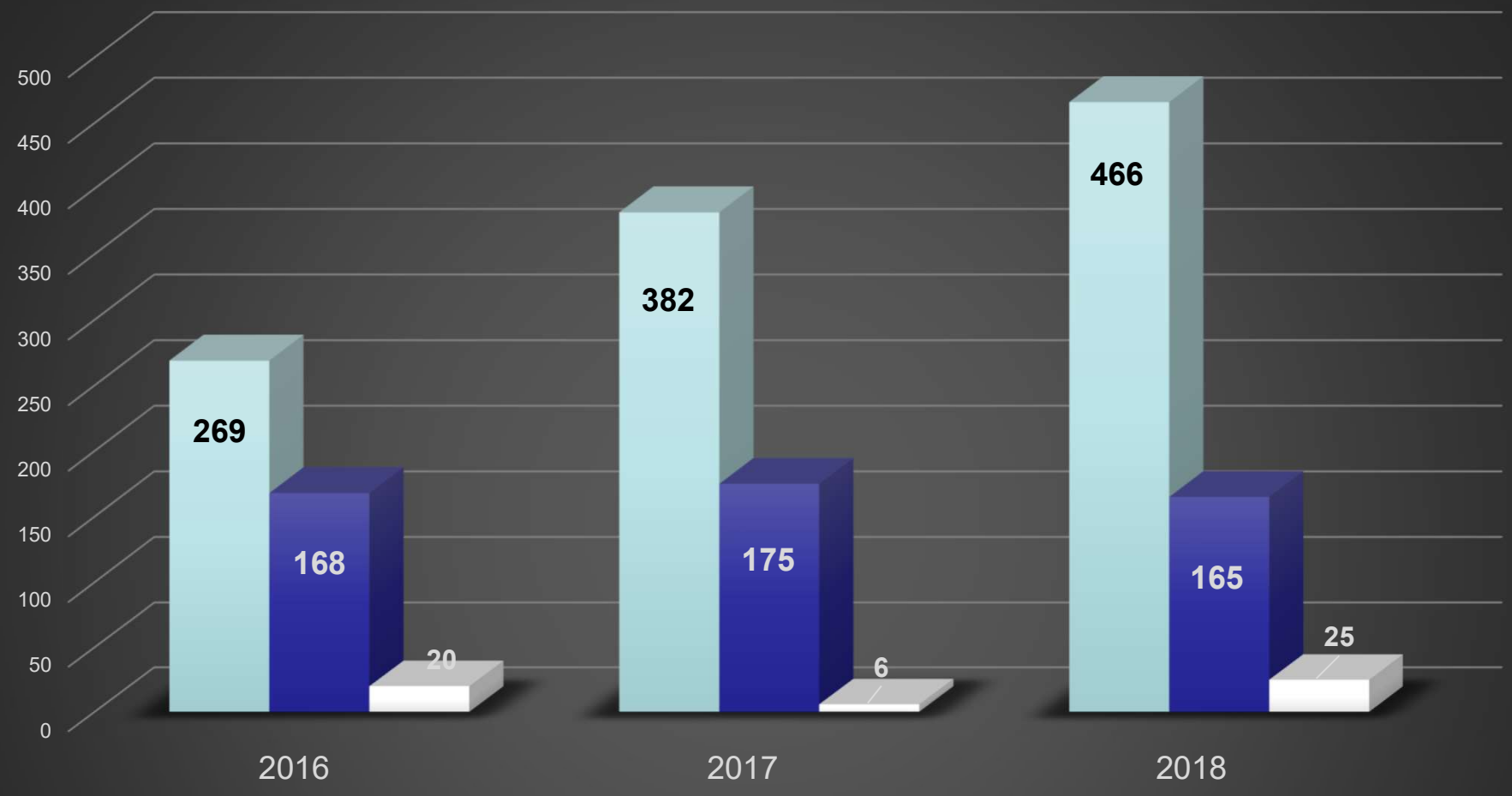

- Передано УМ до ПО РО
- Кількість УМ, за результатами перевірки яких закрите КП (з урахуванням УМ минулих років)
- Кількість УМ, за результатами перевірки яких відмовлено у відкритті КП (з урахуванням УМ минулих років)

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

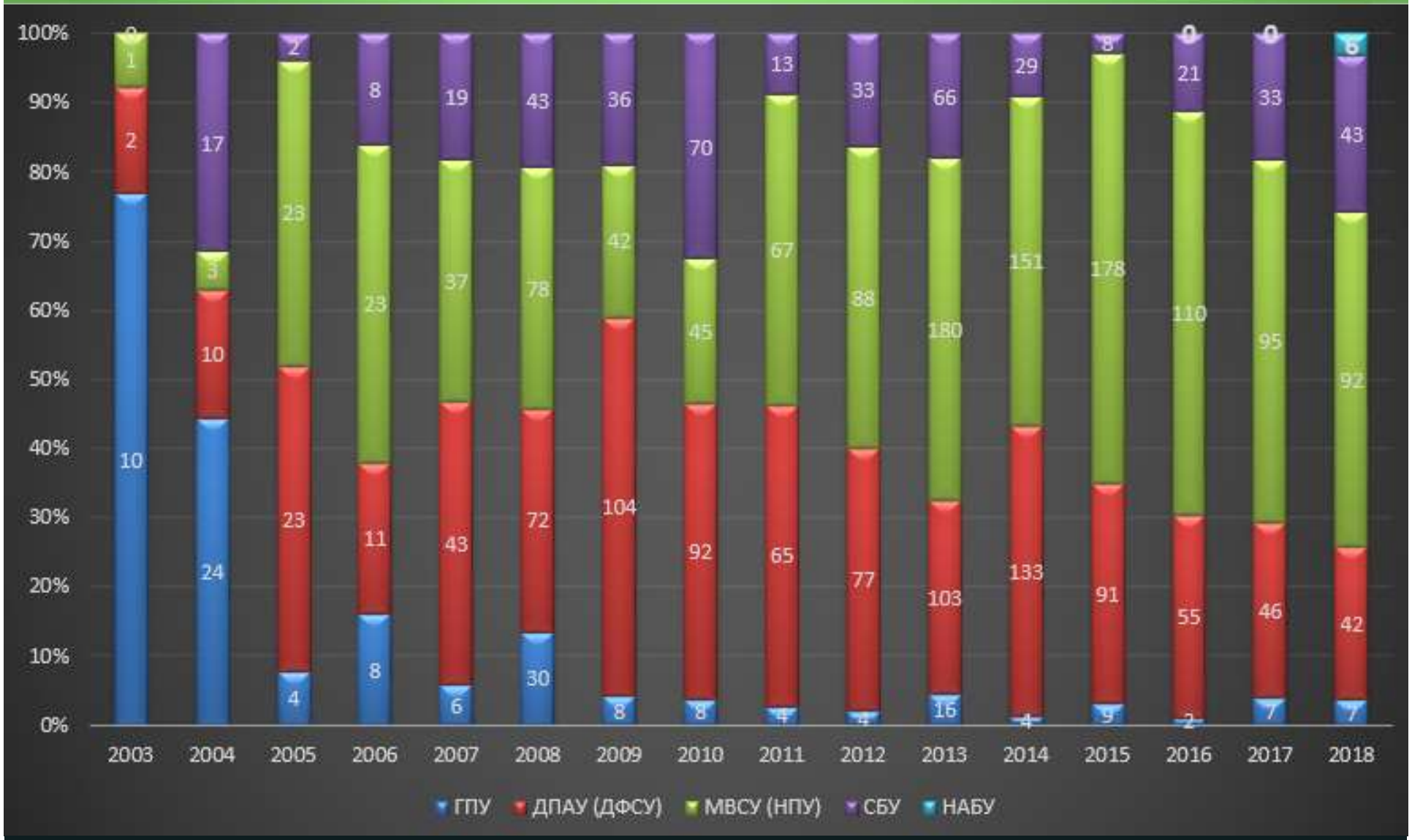

Розподіл відмов / закриттів КП порушених/розпочатих за УМ, або при розслідуванні яких використовувалися УМ

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

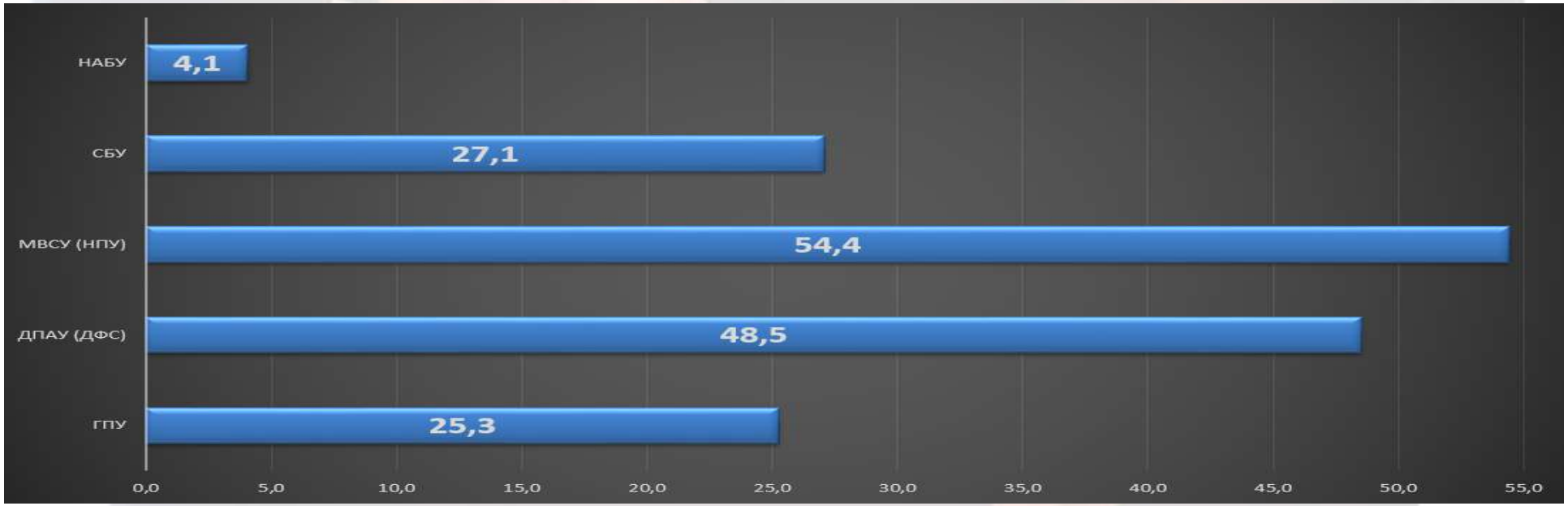

Загальна к-ть (вгорі) і питома вага (внизу) закриттів/відмов КП (КС) за УМ у розрізі ПО за 2003-2018рр.

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

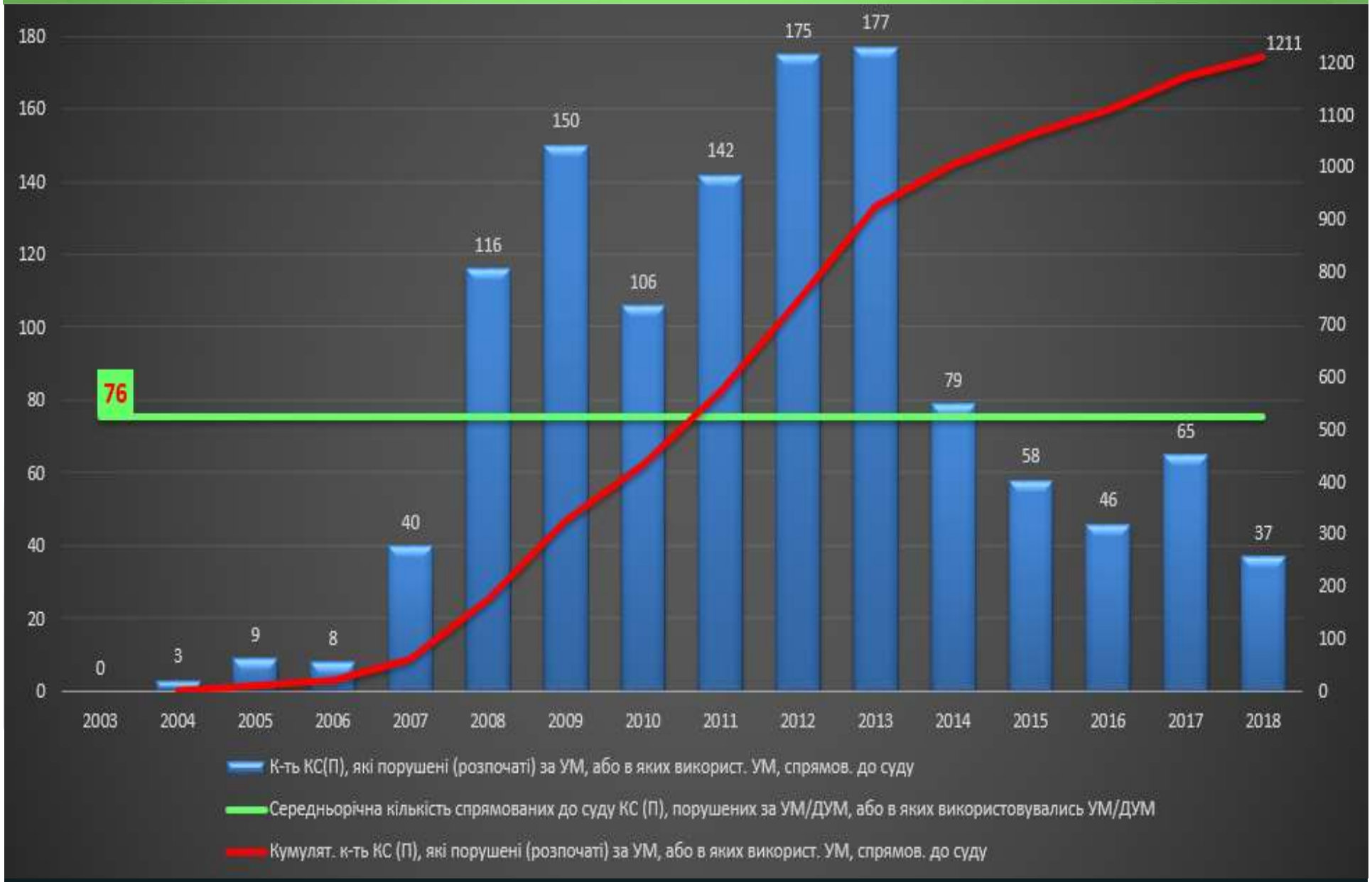

СПРЯМОВАНІ ДО СУДУ КП

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

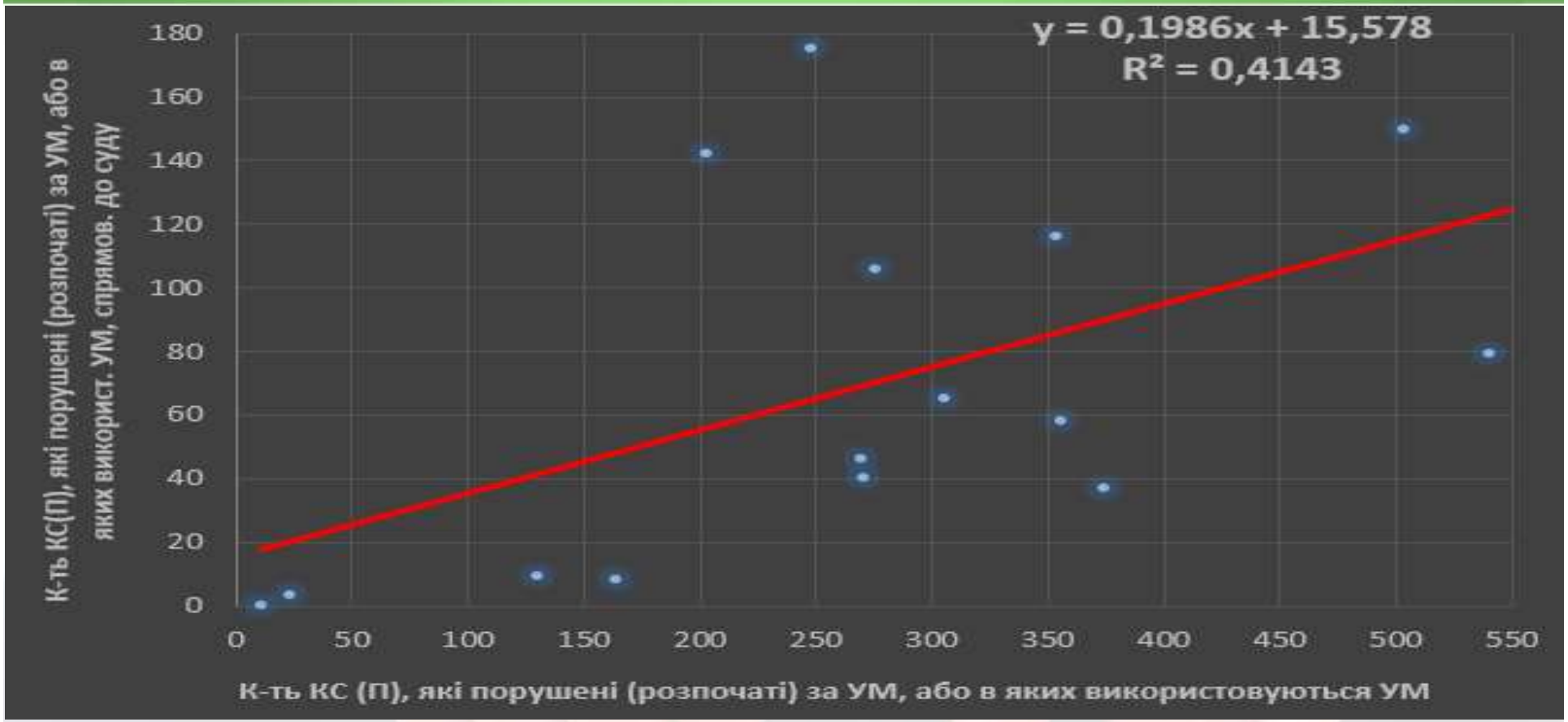

Аналіз показує наявність помірного прямого кореляційного зв'язку та свідчить про те, що **упродовж 2003-2018рр.** тіснота зв'язку між спрямованими до суду КП зазначеної категорії (предикатні злочини, ВК/ФТ) та раніше розпочатими ПО КП, в яких використовувалися УМ складала 41%. **Лише кожне 19-те зі 100 розпочатих КП даної категорії доходила до суду.**

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

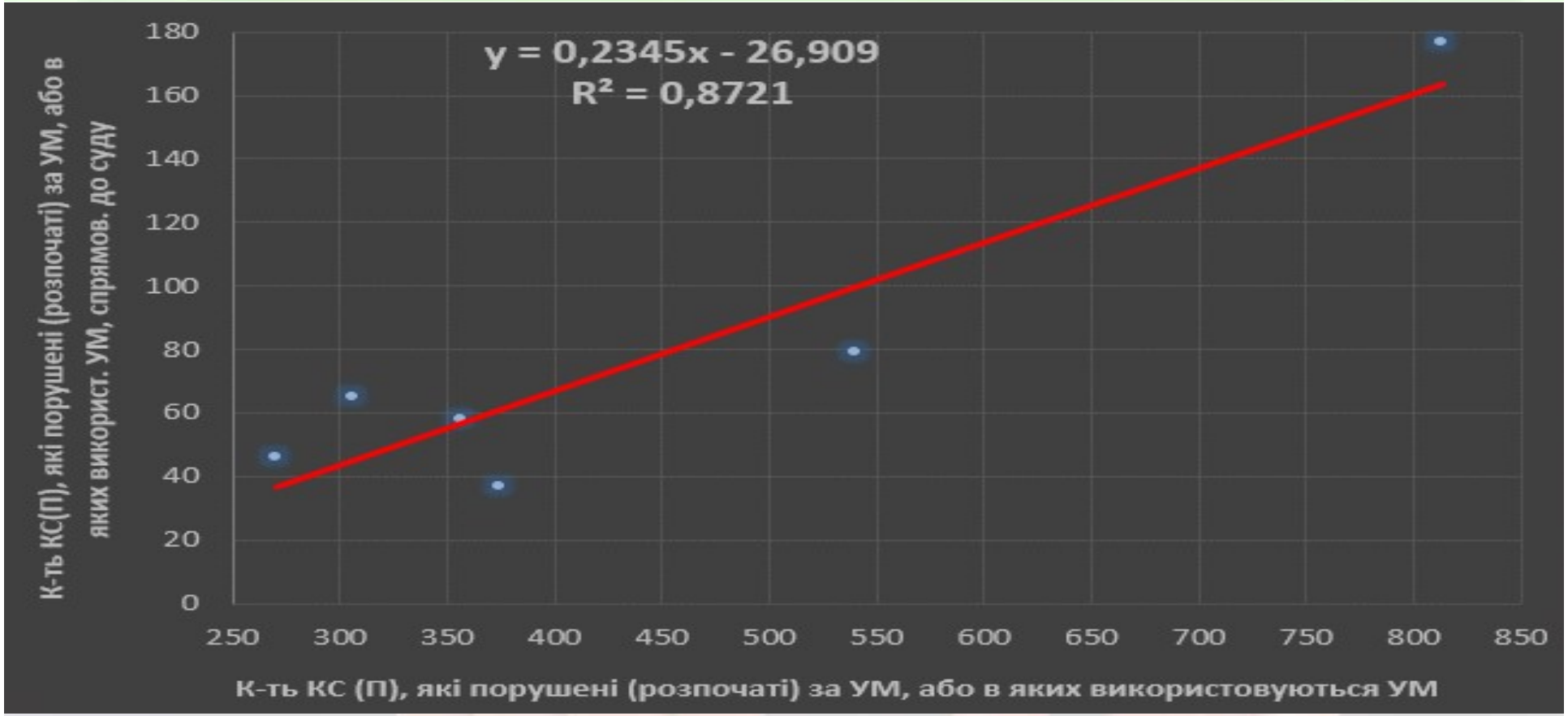

Аналіз показує наявність прямого зв'язку з високим рівнем кореляції та свідчить про те, що **упродовж 2013-2018рр.** тіснота зв'язку між спрямованими до суду КП зазначеної категорії (предикатні злочини, ВК/ФТ) та раніше розпочатими ПО КП, в яких використовувалися УМ складала **87%**. **Кожне 23-те зі 100 розпочатих КП даної категорії доходило до суду.**

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

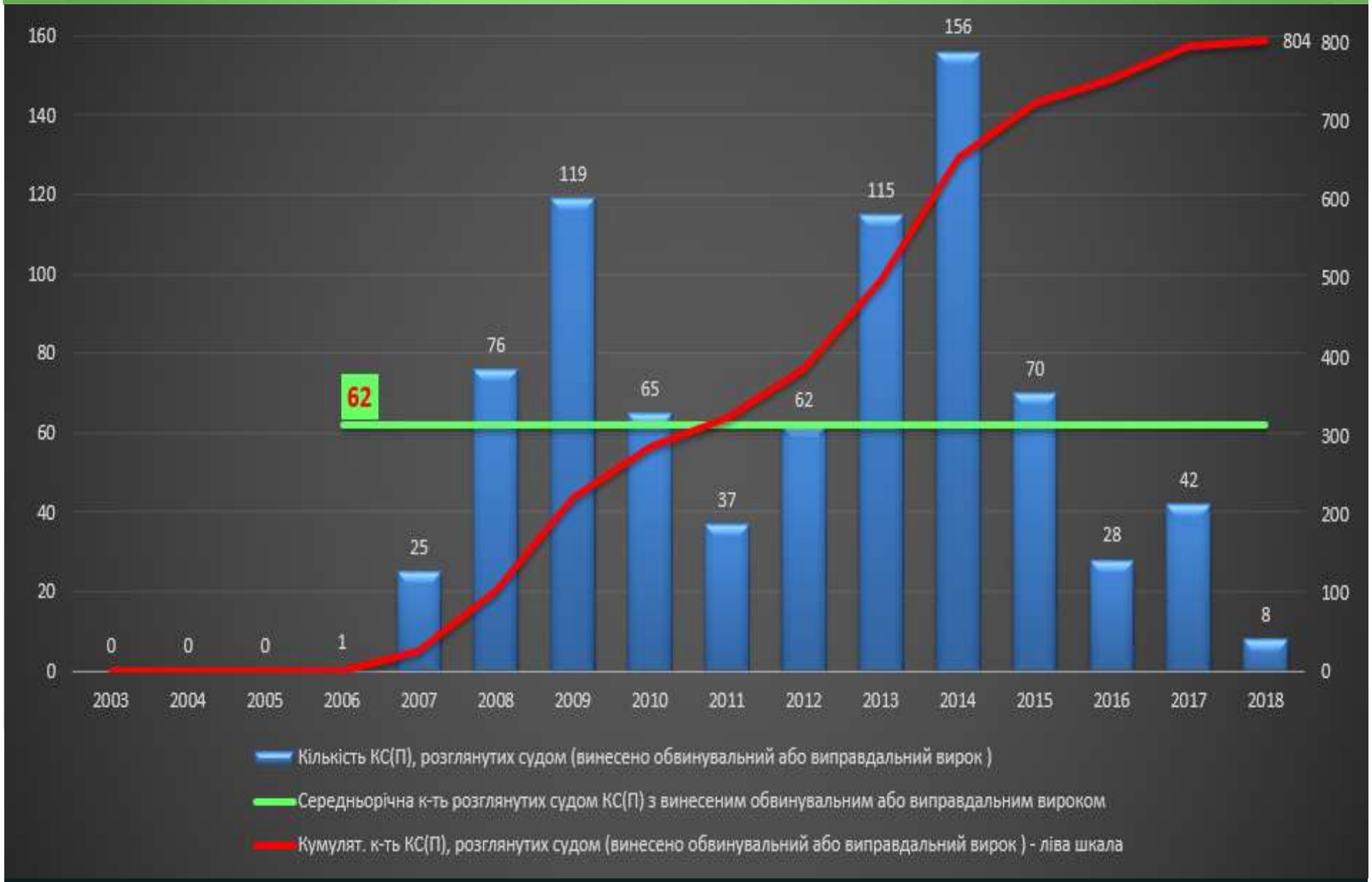

РОЗГЛЯНУТІ СУДАМИ КП

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

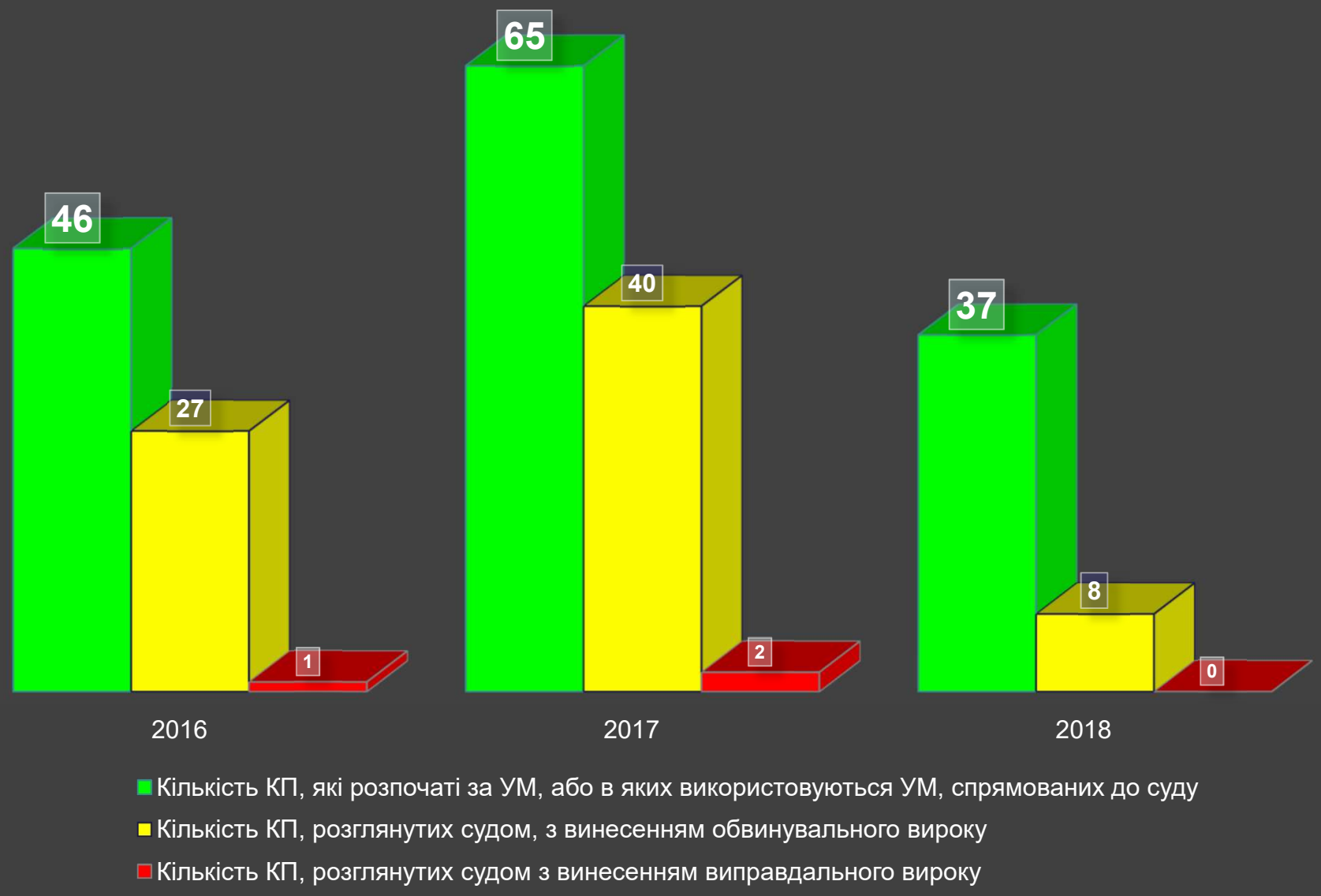

РОЗГЛЯНУТІ СУДАМИ КП

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

Структура предикатних злочинів у вироках, винесених судами за результатами розгляду КП, розпочатих за УМ/ДУМ та пов’язаних з ВК протягом 2013-2018 років

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

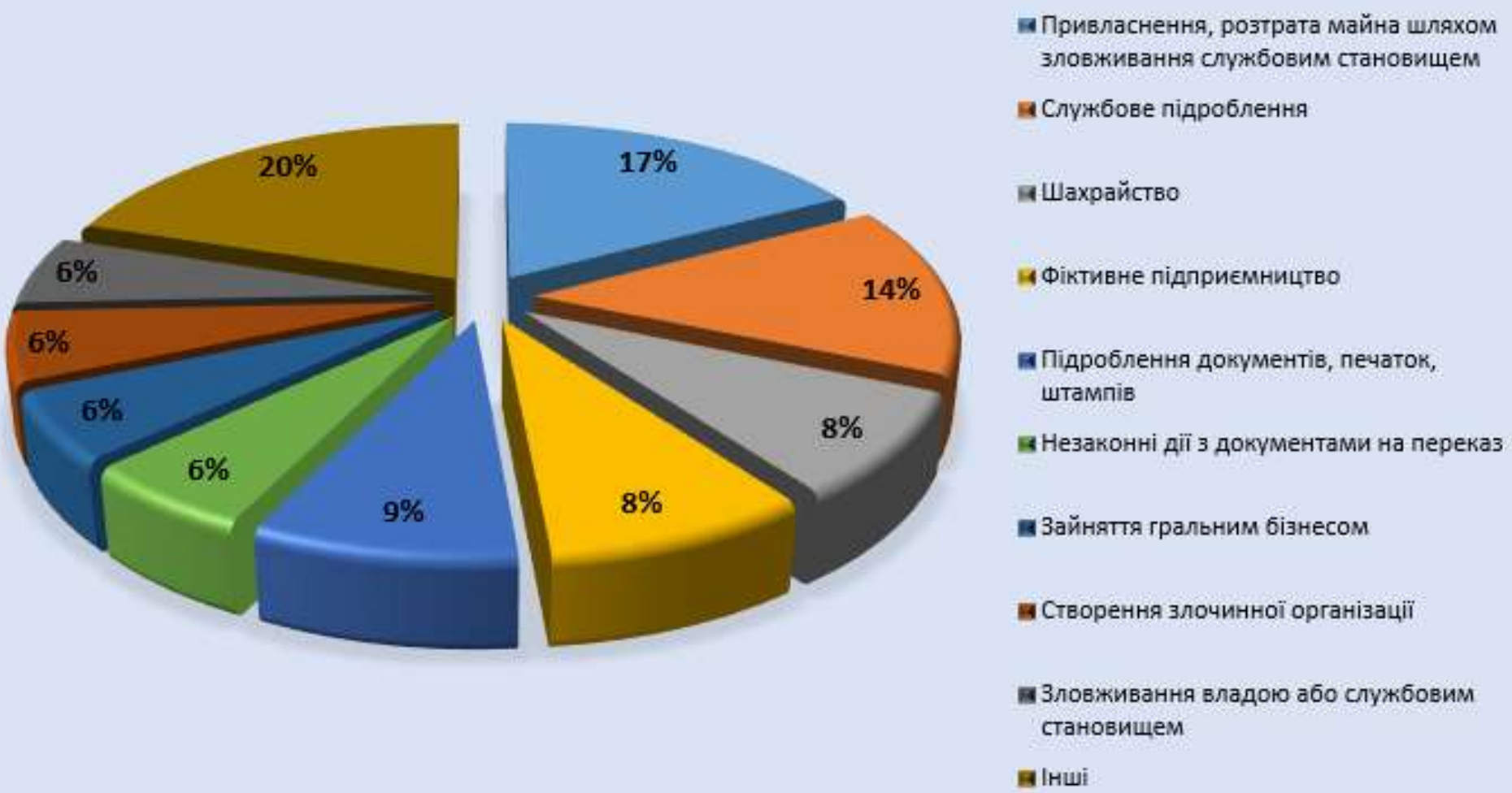

Структура предикатних злочинів у вироках, винесених судами за результатами розгляду КП, розпочатих за УМ/ДУМ та пов’язаних з ВК протягом 2018 року

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

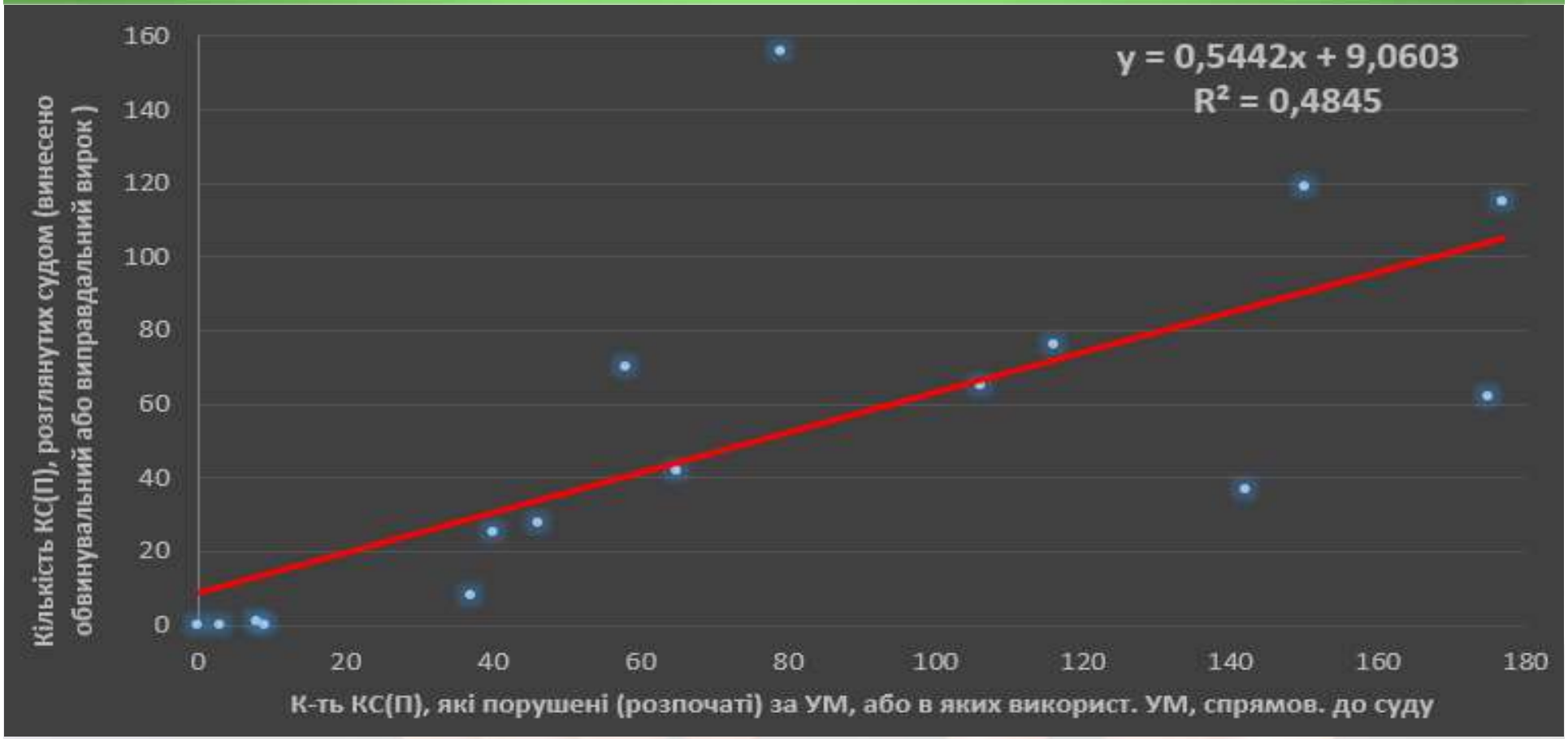

Аналіз показує наявність помірного прямого кореляційного зв'язку та свідчить про те, що упродовж **2003-2018рр.** **тіснота зв'язку** між розглянутими судами КП зазначеної категорії (предикатні злочини, ВК/ФТ) та раніше спрямованими до суду ПО КП, в яких використовувалися УМ складала **48%**. **На 100 спрямованих до судів КП зазначеної категорії, припадає 54 КП розглянутих судами із винесеним вироком.**

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ УМ

Результати судового розгляду КП, які порушені за УМ, або в яких використовувались УМ, з 01.01.2004 р. по 31.12.2018 р.

Роки	Види санкцій					
	Всього засуджених, осіб	Засуджено за ст. 209, осіб	Засуджено до позбавлення волі, осіб	Штраф, млн. UAH	Сума коштів, визнана легалізованою, млн UAH	Сума коштів, звернена в дохід держави, млн UAH
2004	4	2	1	600	2774,00	0,05
2005	12	1	0	850	0	0
2006	24	0	3	32520	0	0,83
2007	51	8	4	3910	1,98	2,53
2008	30	4	1	14800	0,11	0,03
2009	52	0	14	*	0,30	1,00
2010	63	8	12	2,16	0	22,37
2011	10	3	3	0,0245	0	17,20
2012	58	9	5	0,6069	0	27,42
2013	175	15	25	1,634	39,97	132,29
2014	228	12	12	2,38	0,07	23,75
2015	112	8	10	2,69	19,6	11,93
2016	56	9		0,81	0,84	16,30
2017	53	2		3,96	39413,59	39415,85
2018	12	0		0,16	0	0
2004-2018	940	81	90	52694	42250,46	39671,56

РЕЗУЛЬТАТИ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

АКТУАЛІЗАЦІЯ

БР.1- Ризик, політика та координація	**БР.2**-Міжнародне співробітництво	**БР.3**-Нагляд	**БР.4**-Запобіжні заходи	**БР.5**-Юридичні особи та правові утворення	**БР.6**-Фінансова розвідка
Значний/SE	**Середній/ME**	**Середній/ME**	**Середній/ME**	**Середній/ME**	**Значний/SE**
БР.7- Розслідування та судове переслідування ВК	**БР.8**-Конфіскація	**БР.9**- Розслідування та судове переслідування ФТ	**БР.10**-Запобіжні заходи та фінансові санкції за ФТ	**БР.11**-Фінансові санкції за фінансування розповсюдження зброї масового знищення	
Низький/LE	**Середній/ME**	**Середній/ME**	**Середній/ME**	**Середній/ME**	

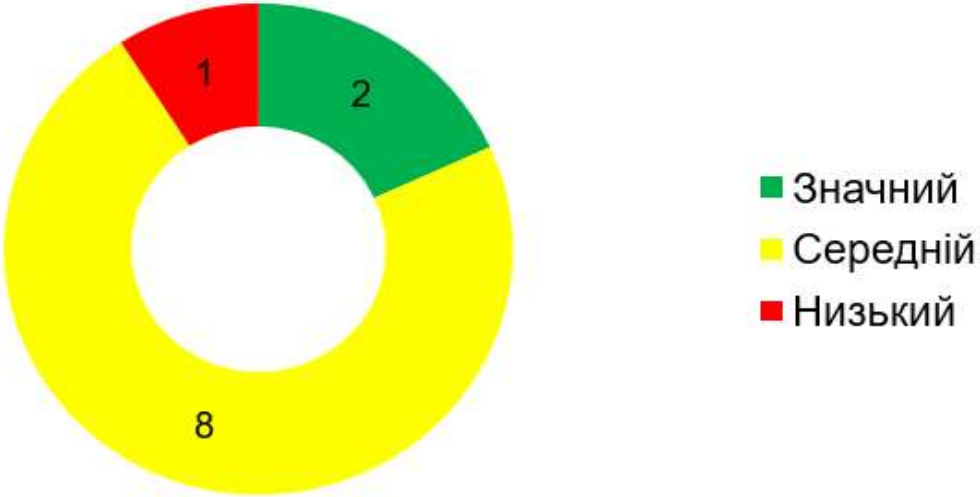

АКТУАЛІЗАЦІЯ

ЗОВНІШНІ ЗАГРОЗИ У СИСТЕМІ ПВК/ФТ

- **ВИСОКИЙ РІВЕНЬ КОРУПЦІЇ**
- **НЕСТАБІЛЬНА БЕЗПЕКОВА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ**
- **ВИСОКИЙ РІВЕНЬ ОФШОРИЗАЦІЇ ТА ТІНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

РИЗИКИ ВК/ФТ

ВРАЗЛИВОСТІ СИСТЕМИ ПВК/ФТ

- ✓ Сфера державного управління, оборонно-промисловий комплекс
- ✓ Фінансовий сектор, нефінансовий сектор, сфера оподаткування
- ✓ Рівень цін, фінансова стійкість, фінансова грамотність населення
- ✓ Активізація сепаратистських рухів, агресивні дії РФ щодо України, незаконний обіг вогнепальної зброї, боєприпасів, вибухових та отруйних речовин
- ✓ Контрабанда, незаконний обіг зброї, торгівля людьми, фінансові шахрайства
- ✓ Економіка країни та фінансова система в цілому
- ✓ Управління державними фінансами, фіскальне адміністрування
- ✓ Вивід капіталу в «офшори», слабка державна підтримка приватного бізнесу, відсутність сприятливого інвестиційного клімату
- ✓ Розвиток національної економіки, зайнятість населення, соціальний захист вразливих категорій громадян

АКТУАЛІЗАЦІЯ

ВНУТРІШНІ ЗАГРОЗИ У СИСТЕМІ ПВК/ФТ

- ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ВК/ФТ
- НЕЕФЕКТИВНИЙ СУДОВИЙ РОЗГЛЯД СПРАВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВК
- НЕДОСТАТНЄ НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ
- НЕДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ НАВЧАННЯ УЧАСНИКІВ СИСТЕМИ ПВК/ФТ
- НЕЕФЕКТИВНІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ
- ЗДІЙСНЕННЯ ВК/ФТ ЧЕРЕЗ НПО
- НЕДОСТАТНІ РЕГУЛЮВАННЯ ТА НАГЛЯД ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ СПФМ У СФЕРІ ПВК/ФТ

РИЗИКИ ВК/ФТ

ВРАЗЛИВОСТІ СИСТЕМИ ПВК/ФТ

- ✓ Відсутність законодавства щодо обігу криптовалют в Україні, електронний банкінг, термінали самообслуговування, надання послуг через інтернет онлайн.
- ✓ Застосування конфіскації як додаткового покарання, об'єктивність застосування умовного засудження до позбавлення волі
- ✓ Державна реєстрація юридичних осіб, відсутність верифікації інформації про КБВ юридичних осіб.
- ✓ Невиконання СПФМ вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ
- ✓ Сектор надання консультаційних послуг при купівлі-продажу нерухомого майна
- ✓ Імплементація у національне законодавство змін до стандартів ФАТФ, вимог Директив ЄС
- ✓ Державний сектор
- ✓ Кількість КП, розпочатих за матеріалами ПФР або в яких використовуються матеріали ПФР,
- ✓ Закриття КП щодо ВК/ФТ в ході досудового розслідування
- ✓ Кваліфікація злочинів ВК
- ✓ Переправлення фінансових потоків, невідповідність діяльності заявленим цілям
- ✓ Фінансовий сектор, нефінансовий сектор, фондовий ринок, ВНУП

АКТУАЛІЗАЦІЯ

ІДЕНТИФІКОВАНІ РИЗИКИ ВК/ФТ

Високий рівень

- Прояви тероризму та сепаратизму
- Низький рівень доходів населення
- Високий обіг готівки
- ВК/ФТ через дистанційні послуги або з використанням віртуальних валют
- Ризик фальсифікації рухунків фактур (інвойсів) у зовнішньоекономічній діяльності (ризик іллегальних фінансових відтоків з країни)
- Злочини ВК не підлягають ефективним, пропорційним та переконливим санкціям

Середній рівень

- Неефективна боротьба з корупцією
- Низький рівень довіри до фінансової системи
- Зростання організованої злочинності
- Тінізація та офшоризація національної економіки
- Відтік фінансового капіталу з країни
- Неефективні заходи із встановлення кінцевих бенефіціарних власників (контролерів) і контролю над ними
- Неефективні санкції за порушення вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ
- Відсутність правового регулювання деяких представників ВНУП
- Неефективна система розслідування матеріалів ПФР
- Неефективне розслідування злочинів ВК
- Неефективне розслідування злочинів ФТ
- Неефективне розслідування предикатних до ВК злочинів
- Використання неприбуткових організацій з метою ВК/ФТ
- Ризик використання СПФМ з метою ВК
- Ризик використання СПФМ з метою ФТ

Низький рівень

- Неприведення законодавства в сфері ПВК/ФТ до вимог міжнародних рекомендацій
- Недостатній рівень підготовки учасників системи ПВК/ФТ

АКТУАЛІЗАЦІЯ

Наступні кроки учасників системи ПВК/ФТ

Розробка плану дій на 2020-2022 роки з метою управління виявленими ризиками